

Kárpátaljai Hírmondó

VIII. évfolyam 4. szám, 2012. december

Juhász Gyula

Karácsony felé

Szép Tündérország támad föl szívemben
Ilyenkor decemberben.
A szeretetnek csillagára nézek,
Megszáll egy titkos, gyönyörű ígézet,
Ilyenkor decemberben.

... Bizalmas szívvel járom a világot,
S amit az élet vágott,
Beheggesztem a sebet a szívemben,
És hiszek újra égi szeretetben,
Ilyenkor decemberben.

... És valahol csak kétkedő beszédet
Hallok, szomorún nézek,
A kis Jézuska itt van a közelben,
Legyünk hát jobbak, s higgyünk rendületlen,
S ne csak így decemberben.

1902

A beregszászi református templom

“Avarba rejtem a nyarat, tán lesz, ki újra felébreszti...”

Szepesi Attila

Múló erdőkre

Álmatlan őszi erdők,
vacogva lombja-vesztők,
árnyék-indás bozótok,
borus ködben didergők.

Fogyóban, merülőben,
vigasztalan időben
tölgyek, terebély bükkök
álltok arany verőben.

Sziklabérccek tövében,
vadvizek oldalában,
Isten tekintetében
múltok halálra váltan.

Álmatlan őszi erdők,
szárnyat és patát rejtők,
vadak vendéglői,
tar ágakat meresztők.

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

VIII. évfolyam, 4. szám
2012. december

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség
1052 Budapest,
Simmelweis u. 1–3.
Tel./fax: 06-1-267-0198
E-mail: karpataljaiszovetseg@t-online.hu

Felelős kiadó: Katona Tamás,
a Kárpátaljai Szövetség elnöke

Főszerkesztő: Füzesi Magda
E-mail: magda.bereg@gmail.com

Szerkesztőbizottság:
Dr. Pomogáts Béla,
Dupka György,
Szöllősy Tibor,
Zubánics László,
Elbéné Mester Magdolna,
Schober Ottó.

Gazdasági felelős:
dr. Damjanovich Imre

A szerkesztőség címe:
1052 Budapest,
Simmelweis u. 1–3.

HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:
11711034-20834951

Megjelenik negyedévente
450 példányban.

E lapszám megjelenését
a Kárpátaljai Szövetség tagjai
finanszírozták.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomból

Vers mindenkinek. Farkas Árpád: Alagutak a hóban	3
Szervezeti élet. Levél az olvasóhoz. '56-ra emlékeztünk	4
Beszámol a Beregszászért Alapítvány	5
Ez történt. A mártírokra emlékeztek Kárpátalján.	6
Mentsük meg a beregszászi templomot!	7
Lélektől lélekig. KIKMMAK-rendezvény Budapesten	8
Hitélet. Karácsonyi várakozás és beteljesedés. Géczy Tihamér prédikációja	9
A betlehemi pásztorok hódolata. Hrabár Tamás prédikációja	10
Határok nélkül. Magyar Rapszódia. Öt éve önállósult a Beregszászi Magyar	12
Konzulátus. Egyesület a kárpátaljai magyar nagycsaládokért	13
Hírek, események. 110 éves a Kossuth Lajos középiskola	14
Kultúrtáj. A könyvkiadásról tanácskoztak. Folklórfesztivál Kárpátalján.	15
Mementó. A sztálinizmus áldozataira emlékeztünk	16
Szomszédolás. Gyere velünk nyelvországba!	18
Népszerű tudomány. Mondák II. Rákóczi Ferencről	19
Fiatalokról fiataloknak. Hosszú az út Beregszászból Szőulba	20
Lapozó. Vendégünk az Együtt c. folyóirat	21
Közös dolgaink. Látható kétnyelvűség: nyelvpolitika képekben	22
Műhely. Bogdán Pál: Máramaros „szellemi régésze”	23
Hírünk a világban. A Munkácsi Millenniumi Ünnepek	24
Múltidéző. A Magyar Internátus	26
Gyökerek. Utazás egy zászló körül	28
Irodalom. „Nem a sírjukra kell majd a száz virág...” Weinrauch Katalin írása	30
Édes Anna Kárpátalján. Lengyel János prózája	33
Anno. Az igazgató meg a szeretője	34
Szemelvények kárpátaljai eseményekből	36
Szerkesztőségünk postájából	38
Képzőművészet. Barcsai Tibor kiállítása Ungváron	39
A Kárpátaljai Hírmondó galériája. Balatonföldvári tárlat	40

Címlapfotók: Molnár Bertalan

Köszönjük a támogatást!

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége hálás köszönetét fejezi ki mindazon tagtársaknak, akik a 2012. év folyamán felajánlásaikkal támogatták a szövetség tevékenységét.

Külön köszönjük

DR. NEMESÉRI LÁSZLÓNÉ FILEMON MARCSI (Budapest) és

DR. VOLOSCSUK KATALIN (Jászberény)

tagtársainknak a kiemelt összegű támogatást!

Hálásak vagyunk szerzőinknek, akik tiszteletdíjukat felajánlották a lapkiadás költségeinek fedezésére.

Tisztelettel:

a Kárpátaljai Szövetség elnöksége

*A Kárpátaljai Szövetség
elnöksége*

*áldott karácsonyi ünnepeket,
sikerekben gazdag, boldog új esztendőt
kíván a Szövetség tagjainak és
a Kárpátaljai Hírmondó
minden kedves olvasójának!*

*Könnyebb a tévének átmenni a tű fokán,
mint a gazdagnak az Isten országába jutni.*

Márk 10,25

Mit tehetsz azért, hogy boldog légy? Semmit sem. Hogy miért? Azon egyszerű oknál fogva, hogy már most boldog vagy. Hogyan lehetne valaki az, ha már most is az? De ha ez így van, akkor miért nem érzed, hogy boldog vagy? Mert az agyad állandóan boldogtalanságot kreál. Hagyd el a fejedben lévő boldogtalanságot, s akkor azonnal felszínre kerül a boldogság, amely állandóan veled van. Mi okozza a boldogtalanságot? Keresd meg az okát, és nézz mélyen a szemébe! Önmagától el fog tűnni.

Ha jól figyelsz, rájössz, hogy csak egyetlen dolog okoz boldogtalanságot. Ezt a dolgot Ragaszkodásnak hívják. Mi ez a ragaszkodás? Érzelmi kapcsolódás vagy kötődés, amit az a hiedelem okoz, hogy bizonyos dolgok vagy személyek nélkül nem lehetsz boldog. Ennek az érzelmi kötődésből eredő állapotnak két összetevője van, az egyik pozitív, a másik negatív. A pozitív összetevő a gyönyörnek és az izgatottságnak a felvillanása, az a kellemes borzongás, amit akkor érzel, ha megkapod, amihez ragaszkodsz. A negatív összetevő a veszélyeztetettségnek és a feszültségnek az érzése, amelyek mindig együtt járnak a ragaszkodással. Képzeld magad elé valakit, aki egy koncentrációs táborban mohón eszik. Egyik kezével tömi magába az ételt, a másik kezével védi a szomszédaitól, akik abban a pillanatban elragadnák tőle, ha őrző figyelme lanyhulna. Ez a ragaszkodó személy tökéletes mintája. A ragaszkodás, természetétől fogva sebezhetővé tesz érzelmileg, és állandóan azzal fenyeget, hogy a békédet felborítja. Hogyan is várhatnád hát, hogy az ilyen ragaszkodó ember belépjen a boldogságnak abba az óceánjába, amit Isten országának neveznek?

A ragaszkodásnak az a tragédiája, hogy ha nem sikerül a tárgyat megszerezni, akkor boldogtalanságot okoz. De ha sikerül megszerezni, akkor sem boldogít – csupán gyönyört szerez, amit azonnal a kimerültség követ, és természetesen állandóan vele az aggodalom, hogy elveszítheted ragaszkodásod tárgyát. Azt kérdezed, hogy megtarthatnál-e legalább egyet is a ragaszkodásaid közül? Természetesen. Annyit, amennyit csak akarsz. Csakhogy minden egyes megtartott ragaszkodásért a boldogság elvesztésével fizetsz. Gondold meg: a ragaszkodás természete olyan, hogy még ha sok-sok ragaszkodásodat kielégítet is a nap folyamán, egyetlen ki nem elégített ragaszkodás kísérteni fog, s boldogtalanná tesz. Nincs reményünk arra, hogy megnyerjük a ragaszkodások csatáját. Ha olyan ragaszkodást keresünk, amely nem jár boldogtalansággal, ekkora erővel kutathatnánk akár száraz víz után is. Még senki sem fedezte fel azt a titkot, hogy hogyan őrizhetnénk meg ragaszkodásunk tárgyát anélkül, hogy aggodalommal, félelemmel, és előbb vagy utóbb a vereséggel meg ne kellene küzdenünk.

Csak egyetlen módon győzhetjük le ragaszkodásainkat: hagyjuk el őket! A közfelfogással ellentétben ez nem is olyan nehéz. Csak látni kell, de igazán látni a következő igazságokat. Az első igazság. Kapaszkodsz egy hamis feltevésbe, nevezetesen abba, hogy egy bizonyos személy vagy dolog nélkül nem lehetsz boldog. Vedd egyenként sorjába ragaszkodásaidat, és lásd be feltevésed helytelenségét. Szíved először talán ellenkezik, de a pillanat, amikor rájössz a feltevés hamisságára, érzelmileg azonnal gyümölcsöző lesz. Abban a pillanatban a ragaszkodás elveszíti erejét. Második igazság. Ha csupán örülsz a dolgoknak, anélkül, hogy engednéd, hogy hozzájuk kötődj, más szóval anélkül, hogy elfogadnád azt a hamis állítást, hogy nélkülük nem lehetsz boldog, akkor megóvod magad attól a küzdelemtől és érzelmi feszültségtől, amivel magadnak próbáltad volna kisajátítani és másoktól próbáltad volna védeni őket. Eszedbe ötlött-e már, hogy megtarthatod az összes ragaszkodásod tárgyát anélkül, hogy feladnád őket, anélkül, hogy egyről is lemondanál, s hogy nem ragaszkodva, nem kötődve hozzájuk még jobban is örülhetsz nekik, hisz akkor békés vagy, és nem fenyegeti semmi sem az örömedet? A harmadik és végső igazság. Ha megtanulod élvezni ezer virág illatát, akkor nem fogsz egyhez ragaszkodni, és nem fogsz szenvedni attól, ha azt az egyet nem kapod meg. Ha ezer kedvenc edényed van, egynek az elvesztését észre sem veszed, és boldogságod sem szenved csorbát. Éppen ragaszkodásaid azok, melyek meggátolnak abban, hogy több személyt és változatosabb dolgokat szeress.

E három igazság fényében egyetlen ragaszkodás sem maradhat életben. De ezeknek az igazságoknak szakadatlanul világítaniuk kell, ha azt akarjuk, hogy hatékonyak legyenek. A ragaszkodások csak az ábrándok sötétségében létezhetnek. A gazdag ember nem azért nem mehet be az öröm birodalmába, mert rossz akar lenni, hanem azért, mert a vakságot választja.

(Anthony de Mello: A szeretet útja. Korda Kiadó, Kecskemét, 2006)

Farkas Árpád

Alagutak a hóban

Havaztam volna magam is –
de lám, hogy megeredt!
Hatalmas, vad pelyhekben hull a hó
a szülőföld felett.

Térdig, derékig, torkig ér,
suttogva fojtogat,
parázna habzás lepi el
a toronygombokat.

S már égigérő hóban a táj!
Moccanatlanul
e Nagy Pólyában a lét
hallgatni tanul.
Kaszák és kések éle
mennyboltig bebugyolálva,
fuldoklón fordul fehérbe
a falvak szuszogása,
nem koccan kő a kőhöz,
hótömté szájjal szól, aki beszél –
s nagy havak gyomrában az értelem
békésen
elüldögél.

Alagutakat a hóban!
Milljomnyi, egymást kereső utat!
Itt a szívdobogás is havat olvaszt,
s álmok keringnek
az öröm és kín
eltömlőtetetlen járatain.
Városok, falvak szívhangja hallik,
kásásodik a tél tömött fehérje,
okos szenvedély, kétkedő hit,
működtessék egymást kereső
tekinteteink
lézereit!
Alagutakat a hóban!
Hű szándék, mozdulat,
törekeny álma, didergő elme
ne éljen a hó húsában
örökre elkeverve.

S ha majd e mennyei vatta
szánkából kifordul,
s nem a fagy bandái zenélnek,
viduljon taposó táncra a láb,
olvasszon világ-nagy termeket
körénk az Ének.

*Farkas Árpád (Siménfalva, 1944. április 3.)
erdélyi magyar író, költő, műfordító. A Magyar
Művészeti Akadémia tagja. A második Forrás-
nemzedék kiemelkedő lírikusa. Világérzékelése
drámai karakterű: ellentétek küzdelméből épül.
Költészetét a néphez, a szülőföldhöz való rendít-
hetetlen ragaszkodás jellemzi.*

Kedves Tagtársaink, Kedves Olvasóink!

Idei utolsó lapszámunkat tartják a kezükben, amikor ezt a levelet olvassák. Sajnálatos hírt kell megosztanunk Önökkel: a Kárpátaljai Hírmondó megjelenésének finanszírozására benyújtott pályázatunk nem nyert pozitív elbírálást. Természetesen megértjük, hogy az ország nehéz gazdasági helyzetben van, és nem jut pénz mindenre, azért mégis szomorúak vagyunk. A folyóiratnak hidépítő szerepet szánt a Kárpátaljai Szövetség elnöksége, a szerkesztőbizottság is évek óta azon munkálkodik, hogy a lap értékmentő legyen. Ennek ellenére kiderült, hogy a pénzeket elosztó alapokra nem számíthatunk.

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége ebben az esztendőben anyagilag támogatta a lap megjelenését, hiszen köztudott, hogy az előfizetési díjak összegéből csak egy lapszámra futja. Nagyon köszönjük tagtársainknak és olvasóinknak, hogy látva a nehézségeket, év közben többen utaltak át több-kevesebb összeget a Kárpátaljai Szövetség számlaszámára célirányosan: a folyóirat megmentésére.

Felmerült a gondolat, hogy a jövő évre ne hirdessünk előfizetést. Pályázati támogatás nélkül ugyanis szinte lehetetlen, hogy egy szervezet saját folyóirattal rendelkezzen. A Kárpátaljai Szövetség olyan feladatokat vállalt fel, amelyek csak társadalmi támogatottsággal – és megfelelő erőforrásokkal – valósulhatnak meg. Ami pedig az anyagi erőforrásokat illeti: előfordult, hogy muszáj volt felhasználni az adóízető tagtársak által felajánlott 1 százalékot a Kárpátaljai Hírmondó megjelentetésére.

Az olvasóktól sok pozitív visszajelzést kaptunk, amely azt bizonyítja, hogy érdekesnek, olvasmányosnak tartják a Kárpátaljai Hírmondót. Ez a tény győzt meg bennünket arról, hogy vállaljuk a kockázatot, és bízunk a jövőben. Ha a folyóirat alapító olvasói, akik immár nyolc esztendeje hűségesen kitartanak a lap mellett, segítenek nekünk a terjesztésben, nyert ügyünk lesz. Téli számunkat több darab előfizetési csekkel bocsátjuk útjára, mert úgy hallottuk, vannak, akik karácsonyi meglepetésnek szánják a folyóiratot ismerőseiknek, barátainak. Ha mindegyik csekkek lesz gazdája, bízhatunk benne, hogy a Kárpátaljai Hírmondó átvészeli a nehéz időszakot.

Kérjük, hogy lehetőleg 2013. január 31-ig rendeljék meg a lapot. Ez megkönnyíti az előfizetők pontos nyilvántartását. Azt szeretnénk, ha idejében eljutna a lap minden olvasóhoz, ezért arra kérjük Önö-

Telefon- és faxszám: (36) 1 267-01-98
Kapcsolattartónk elérhetőségei: (36) 3 030 342; 06-70-317-35-38
E-mail: karpataljaiszovetsseg@t-online.hu
Honlap: www.ksz.egalnet.hu
Számlaszámunk: OTP 1171 1034-20834951-00000000
Nemzetközi számlaszám: (IBAN) HU37 1171 1034 2083 4951 0000 0000
BIC(SWIFT)KÓD OTPVHUHB

Tisztelettel:

a Kárpátaljai Szövetség elnöksége

ket, nyomtatott betűkkel és pontos címmel, irányítószámmal töltsék ki a csekket, ugyanis előfordult már, hogy a címet nem tudtuk kiolvasni vagy hiányos volt, ezért a borítékot a posta visszaküldte a Kárpátaljai Szövetség címére.

Előfizetőink és támogatóink névsorát – engedelmükkel – lapszámainkban közzé tesszük. Akik kerülni kívánják a nyilvánosságot, a magda.bereg@gmail.com e-mail címen jelezhetik.

A Kárpátaljai Hírmondó 2013. évre szóló 3000 Ft-os előfizetési díját, valamint a 2013. évi tagdíjukat (ami évi 1000 Ft, illetve nyugdíjasoknak 600 Ft), és az esetleges támogatásukat az OTP bankfiókban fizessék be. Amennyiben postán adják fel a csekket, a Magyar Posta közvetítési díj gyanánt többletköltséget számol fel, amely a Szövetség szűkös költségét terheli. (Példa: 600 Ft befizetésnél levonnak 300 forintot.) Abefizetésnél okvetlenül szíveskedjenek közölni a befizetés jogcímeit: Pl.: Tagdíj: 1000 Ft. Újság: 3000 Ft. Támogatás: 1000 Ft. Ez megkönnyíti a nyilvántartást és a könyvelést.

Ha anyagi helyzetük nem teszi lehetővé, hogy tagdíjat fizessenek, de tagságukat és a Kárpátaljai Szövetséggel való kapcsolatukat fenn szeretnék tartani, kérjük, erről is értesítsenek bennünket írásban vagy telefonon. Ezt azért kérjük, hogy tagságunkról pontos nyilvántartást vezethessünk és a fontos eseményekről levélben értesíthessük Önöket. Ehhez elengedhetetlenül szükséges az is, hogy a lakhelyük változtatásakor nekünk is küldjék meg új lakcímüket.

Programunk teljesítéséhez nagy segítséget nyújt a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlása. A Kárpátaljai Szövetség jóleső érzéssel fogadta a támogatók felajánlásait. A 2013-as esztendőben is változatlanul számítunk arra, hogy minket tekintenek kedvezményezettnek. Akik már nem adóznak, azokat arra kérjük, hogy családtagjaik, barátaik, ismerőseik figyelmét hívják fel tevékenységünkre annak érdekében, hogy az adójuk 1%-át a Kárpátaljai Szövetségnek ajánlhassák fel.

Adószámunk: 18046629-1-41,

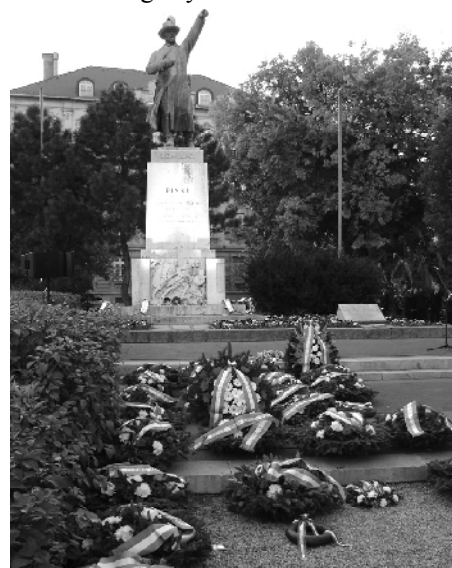
Kárpátaljai Szövetség

A jövő év tavaszán esedékes tisztújító közgyűlés időpontjáról levélben értesítjük Önöket.

Munkánkban – lehetőségeinkhez képest – igyekszünk felhasználni a híradástechnika korszerű eszközeit. Kérjük, észrevételeiket jelezzék az alábbi elérhetőségeinken:

Megemlékezés határok nélkül

Az 1956-os magyar forradalomnak nem ideológiája, hanem ideológiai hatása volt – mondta Kozma Imre, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat vezetője a Bem-szobornál rendezett 56-os megemlékezésen. 1956 októberének bátor és bölcs, mértéktartó és erkölcsileg feddhetetlen cselekvéssorozata visszaadta nemzeti önbecsülésünket, a sok kudarc és törés után alapot teremtett egy új közösségi identitástudat kialakításához – hangsúlyozta.

A megemlékezés végén a Bem-szobornál koszorúkat helyezett el többek között Hende Csaba honvédelmi miniszter, Orbán Viktor kormányfő nevében Szócs Géza miniszterelnöki főtanácsadó, korábbi kulturális államtitkár, Paczolay Péter, az Alkotmánybíróság elnöke, valamint Halzl József, a Rákóczi Szövetség elnöke. Ugyancsak koszorúztak a Kereszténydemokrata Néppárt, a Jobbik, a Fidelitas, az Erdélyi Magyar Néppárt, a Magyarok Világszövetsége, valamint több magyarországi és határon túli magyar ifjúsági szervezet képviselői.

A Kárpátaljai Szövetség nevében Dr. Damjanovich Imre társelnök és Szabóné Badik Dolóresz elnökségi tag koszorúzott (a képen).

Fotó: SZABÓ GÁBOR

Beszámoló a Beregszásziért Alapítvány kuratóriumának 2011/12. évi tevékenységéről

Az idén megalakulásának 20. évfordulóját ünneplő Beregszásziért Alapítvány kuratóriumának vezetését Benda István halála után Dalmay Árpád vette át 2010 végén. Sajnos, az újjaalakult kuratórium tagjai közül váratlanul elhunyt Valla György, a helyére — egyelőre beregszászi tanácsadói feladatkörrel — id. Csobolya József került.

Az alapítvány továbbra is elsődleges feladatának tartja a beregszászi és környékbeli magyarság erkölcsi és anyagi támogatását nemzeti identitásának megőrzésében. Célunk szülő- vagy felnevelő városunk magyar jellegének megőrzése, történelmi és kulturális értékeinek megóvása, újabbak teremtése. Feladatunk továbbá, hogy lehetőségeinkhez képest segítsük az idős, nehéz körülmények között élő embereket, valamint a fiatalokat.

E célok megvalósítása érdekében az alapítvány adományokat gyűjtött a beregszászi református egyház számára a templom orgonájának javítására, valamint Esze Tamás beregszászi mellszobrának elkészítésére. A múlt évben adtuk át az eddig összegyűlt pénzadományt az egyháznak, s megvalósítottuk a mellszobor felavatását. A szoboravatón alapítványunk küldöttségével képviseltette magát, elhelyeztük koszorúnkat, a kuratórium elnöke beszédet mondott. A rendezvényről készült videofelvételt az adományozók és legaktívabb támogatóink megkapták DVD-lemezen. A szobor létrehozásához hozzájárulók és az ünnepség közreműködői külön e célra készült emléklapot kaptak.

Ugyancsak 2011-ben a nyugdíjasok támogatására összegyűlt pénzt Beregszászi Olga művész közvetítésével juttattuk el Beregszászba. Közadakozásból felavattuk Bendász István görög katolikus kanonok emléktábláját egykori beregszászi lakóházának falán.

Alapítványunk magyar történelmi falitérképeket és nemzeti zászlókat ajándékozott tavaly az újraindításának 20. évfordulóját ünneplő beregszászi Bethlen Gábor Gimnáziumnak. Szerény lehetőségeinkhez mérten anyagilag támogattuk a Kárpátaljai Hírmondó megjelenését.

A múlt évben hirdettük meg a gyűjtést Beregszász szülőtte, Báthy Anna Kossuth-díjas operaénekes, az Operaház örökös tagja emléktáblájának létrehozására.

Az év végén valamennyi támogatónk külön e célra készített beregszászi karácsonyi-újévi lapon köszöntük meg segítségüket.

2012-ben felavattuk a Beregszászi Művészeti Iskola homlokzatán Báthy Anna emléktábláját, a művésznő halálának 50. évfordulójára emlékezve.

Ez évben létrehoztuk a Beregszásziért Alapítvány Baráti Körét, amelyhez már több mint 150 támogatónk csatlakozott. A Baráti Kör tagjai csatlakozásukat tanúsító „igazolványt” és római katolikus templomunkat ábrázoló kártyanaptárt kaptak ajándékba.

Idén újabb beregszászi tanintézetet ajándékoztunk meg: a 4. Sz. Kossuth Lajos Középiskola márványlapra helyezett Kossuthdomborművet kapott, amelyet november 20-án helyeztek el a tanintézet falán az iskola fennállásának 110. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepi hét keretében. A jubileumát ünneplő intézmény más ajándékokat is kapott alapítványunktól: falitérképeket, zászlókat. Azt tervezzük, hogy ezentúl minden évben megajándékozunk egy-egy beregszászi vagy környékbeli magyar iskolát. Ez évi terveink között szerepel még a beregszászi római katolikus templom magyar nyelvű műemléktáblájának elkészítése és elhelyezése is az ukrán nyelvű tábla mellé.

Alapítványunk képviselői részt vettek és koszorúztak november 17-én Szolyván a honfoglaló lovas emlékművének és az elhurcoltak emlékfalánál.

A nyugdíjasok támogatására összegyűlt pénzt karácsony előtt ismét Beregszászi Olga szíves közreműködésével juttatjuk el a rászorulóknak.

Decemberben a Baráti Kör tagjai közt kisorsoljuk Kádas Kati művésznő e célra felajánlott „Újra él a Tisza” című alkotását. Az a barátunk, aki az idén a legnagyobb támogatást nyújtotta az alapítványnak, külön ajándékot kap.

Alapítványunk célkitűzéseit nagyrészt a Baráti Kör tagjainak adományaiból és az adók 1%-ának felajánlásából tudja megvalósítani, de a jövő évben megpróbálunk pályázni is.

Alakulnak a terveink a következő esztendőkre is. A nyugdíjasok, a fiatalok, és az egyházak támogatása mellett 2013-ban a céljaink között szerepel a beregszászi teme-

tőkben ismeretlen helyen nyugvó 1848/49-es honvédek közös emlékművének létrehozása dícsőséges szabadságharcunk kezdetének 165. évfordulója alkalmából (ezzel egyúttal a neveket összegyűjtő és publikáló néhai Bagu Balázs emlékének is adózunk), valamint Deákné Dr. Bartha Katalin nyelvész, a Beregszászi Magyar Királyi Főgimnázium egykori tanára emléktáblájának felavatása halála 5. évfordulóján.

2014-ben Polónyi Károly ismert festőművész (a Tátra festője), városunk szülőtte emléktáblájának elkészítése születésének 120. évfordulója tiszteletére és a megszálló szovjet hatóságok által lerombolt első világháborús honvédemlékmű visszaállítására (a városi önkormányzattal közösen) a világháború kitörésének centenáriuma, 2015-ben pedig Fedák Sári emléktáblájának felavatása Nyáregyházán, ahol élete utolsó hónapjait töltötte száműzetésben. Ez utóbbi emléktáblát a Pest megyei község önkormányzatával közösen állítanánk a művésznő halálának 60. évfordulóján. 2016-ban két emléklékhelyezését tervezzük: az első a Kishegyen a honfoglaló vitéz emlékére (sírját Lehoczy Tivadar tárta fel, itt találták a Nemzeti Múzeum kincsenek számító beregszászi süvegcsücsöt), a második az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulójára.

Lehetőségeinkhez mérten szeretnénk gondoskodni a beregszászi temetőben nyugvó híres földijeink (Gáthy Zsigmond polgármester, a Horthy család, Tamás Mihály író szülei, a Linner család, az egykori gimnáziumi tanárok, az 1848/49-es, első és második világháborús honvédek stb.) sírhelyeinek megővására, rendben tartására.

Kuratóriumunk képviselői rendszeresen részt vesznek a fontosabb beregszászi rendezvényeken, koszorúzásokon.

Fontos feladatunknak tartjuk ugyancsak szülőföldünk bemutatását az anyaországban, a Kárpátaljáról elszármazott művészek, írók alkotásainak népszerűsítését, valamint a többi elszakított területtel való kapcsolattartást. Részt vettünk Kádas Kati és Orémusz József, ma már Nyáregyházán élő képzőművészek kiállításainak megnyitóján, továbbá a felvidéki Borsi község Rákóczi-ünnepségén, a kolozsvári Mátyás-szobor újraavatásán, a szödemeteri Kölcsey-emlékünnepségen.

A Beregszásziért Alapítvány kuratóriuma

Köszönet az 1 százalékért!

A hatályos törvények lehetővé teszik, hogy az adózó magyar állampolgárok adójuk 1%-ával támogassák a civil közhasznú szervezetek munkáját.

A Kárpátaljai Szövetség jóleső érzéssel fogadta és fogadja a támogatók felajánlásait, hiszen ez azt bizonyítja, hogy az áttelepültek fontosnak tartják azt a tevékenységet, amelyet a szülőföldön maradt kárpátaljai magyarok kulturális, illetve oktatási életének kiteljesedéséért, gazdasági helyzetének javításáért folytatunk.

A 2011. évi adó 1 százalékából befolyt összeget a Kárpátaljai Szövetség folyóiratunk, a Kárpátaljai Hírmondó megjelentetésére fordította.

Köszönjük a segítséget minden tagtársunknak! Lehetőség szerint segítsenek abban is, hogy újabb támogatók ajánlják fel adójuk 1 százalékát!

OTP számlaszámunk: 11711034-20834951

Adószámunk: 18046629-1-41

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége

A mártírokra emlékeztek Kárpátalján

Október 23-án a mezőkaszonyi ellenálló csoport emléktáblájánál Szécsi Sándor, Ormós István és Ormós Mária tetteire emlékeztek, akiket az 1955–57. között végzett szovjetellenes tevékenységükért – röpiratok és falragaszok terjesztéséért – börtönökbe, lágerekbe hurcoltak.

Roják Vince, a Kaszonyi Középiskola igazgatóhelyettese, magyartanár röviden felidézte az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc eseményeit, majd a diákok versekkel, prózarészletekkel tisztelegtek a mártírok emléke előtt.

Dr. Jámbor Éva konzul hangsúlyozta: 1956. október 23-a a tettek és a gondolatok forradalma volt. Ez a nap a terror és az elnyomás elleni hősi küzdelem napja. Október 23. a magyar nép szívének és lelkének darabja, ahol egyszerre lakozik büszkeség, fájdalom és hit. Magyarország 56-ja örök szimbóluma lesz nemzetünk és a világ történetében is a diktatúrák, az elnyomás elleni szabadságharcnak. Ezt a harcot korántsem csak a megszálló katonák és tankok ellen vívták, hanem a magyar nemzet lelki szabadságáért is. Egy olyan szabad társadalomért, amelyet a bizalom és az összefogás működtet.

Gajdos István, az Ukrán Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) elnöke elismerően szólt azokról a kárpátaljai fiatalokról, akik magyarországi kortársaikkal azonosulva bátran kiálltak a szabadság eszméje mellett, vállalva az esetleges megtorlásokat. Mint mondta, a kaszonyi fiataloknak Kárpátalja más településein is akadtak bátor követőik, többek között Gálóciban, Nagyszőlősen és Ungváron. Hangsúlyoz-

ta: több mint fél évszázaddal ezelőtt a világ magyarjainak szíve együtt dobban. Dicső elődeink képesek voltak túltenni magukat vélt vagy valós sérelmeiken, hogy közös erővel, egy emberként szálljanak szembe a zsarnoksággal, az elnyomással. Sajnálatos tény azonban, hogy napjaink kárpátaljai magyarságára a széthúzás, a megosztottság jellemző. 1956 emléke jó irányt mutat a ma élők számára. A felszólaló reményét fejezte ki, hogy közösségünkben többen vannak azok, akik azt keresik, ami összeköt és nem azt, ami elválaszt bennünket.

A megemlékezés végén a civil szervezetek képviselői elhelyezték koszorúikat az emléktáblánál, majd elénekelték a Szózatot.

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola dísztermében méltatta az 1956-os forradalom és szabadságharc 56. évfordulóját.

A rendezvényt számos anyaországi és kárpátaljai közjogi méltóság tisztelte meg jelenlétével, köztük Hende Csaba, Magyarország honvédelmi minisztere. A politikus ünnepi beszédében hangsúlyozta: 1956 közös nagy álma a szabadság volt, ez a közös álmom, ez a közös cél vezérelte a fiatalokat a Múgyetemre, majd másnap az utcára.

A megemlékezésen felszólalt Kovács Miklós, a KMKSZ elnöke is.

A rendezvény keretében a Bethlen Gábor Magyar Gimnázium diákjai egy szál virág átnyújtásával köszöntötték az 1956-os események kárpátaljai résztvevőit: Molnár Lászlót, Perduk Tibor Árpádot és Milován Sándort, akik a régiókban szerveződött ellenálló csoportok tagjaiként kapcsolódtak a forradalomhoz, és akiket az akkori hatalom szigorúan megbüntett.

A jelenlévők az 56-os eseményeket felelevenítő összeállítást láthattak a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház művészeinek előadásában.

M. B.

A muzsika hangjai

A Beregszászi Magyar Konzulátus és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola szervezésében a közelmúltban Kárpátalján vendégszerepelt Várnagy Andrea és Farkas Zsolt. A Budapestről érkezett, nemzetközileg elismert előadó- és zongoraművészek hat helyszínes koncertsorozatuk egyik állomásaként a Beregszászi Művészeti Iskola koncerttermében adtak műsort.

A megjelenteket Bobály István igazgató köszöntötte, majd Farkasné Böcs Judit, a Beregszászi Magyar Konzulátus konzulja szólt az egybegyűltekhöz. Hangsúlyozta: a magyarországi előadók, koncertkörútjuk alkalmával missziót teljesítenek, hiszen olyan kis kárpátaljai településekre is eljutatják a színvonalas komolyzenét, ahol a fellépések bizony néha nehézségekbe ütköznek. A hallgatóság legkisebb tagjaihoz szólva a zene jótékony hatásairól, valamint a zenéhez kapcsolható különleges lelki élmények fontosságáról beszélt.

A Földi mese című műsor főként a középiskolás korosztálynak szólt. Az összeállításban a jelenlévők a kortárs magyar költők versei közül hallhattak válogatást.

A zenei kíséretben rövid karakterdarabok hangzottak el, egy-egy vers hangulatát közvetítve. Felcsendült többek között Csajkovszkij, Grieg, Schubert, Beethoven, Liszt Ferenc egy-egy szerzeménye, de a komolyzenei dallamok mellett hallható volt a Forrest Gump című ismert amerikai film betétdala is.

Az előadás Szűcs István Kell még egy szó... kezdetű ismert szerzeményének négykezes zongoraátvitelével zárult, közben egy, a magyarság történetét összefoglaló prezentációt láthatott a közönség.

A művészek elmondták: műsorukkal az emberélet főbb állomásaira és a valódi keresztény értékekre szeretnék felhívni a figyelmet, valamint az együttműködést, a négykezes zongorázást kívánják népszerűsíteni a fiatal hallgatóság körében.

A magyarországi előadók vendégszerepléséért Bobály István egy csokor virág átnyújtásával mondott köszönetet. Példáértüknek nevezte a művészek közvetlen, egyszerű, mindenki számára érthető előadásmódját. Ugyancsak köszönetet mondott a konzulátusnak is, hogy közreműködésük révén ilyen neves előadóművészek látogattak el az intézménybe.

Tudósítónk

MENTSÜK MEG A BEREGSZÁSZI TEPLOMOT!

A beregszászi római katolikus egyházközség gyűjtési akciót szervez a templom felújítására, illetve a templomot körülvevő terület rendezésére.

A Vérke jobb partján álló háromhajós gótikus beregszászi római katolikus plébániatemplom Kárpátalja egyik legrégebbi épülete. Sajnos a sekrestye és a templomhajó között keletkezett repedés egyre nő, ezért mielőbb fel kellene újítani a templombelsőt.

A közelmúltban megbeszélést tartott a templom megmentésére szerveződött munkacsoport, ahol sok fontos észrevétel hangzott el. Michels Antal atya, a beregszászi római katolikus egyházközség plébánosa és Tarpai József, az Ukrán-Magyar Területfejlesztési Iroda igazgatója, a munkacsoport vezetője elmondták: a felújítás során elsősorban a gótikához szeretnének visszatérni. Jelenleg a templombelsőben több stílus keveredik, az oszlopfelek díszítései sem eredetiek. Michels Antal atya arról tájékoztatta a résztvevőket, hogy a magyar állam kezdeményezésére folyamatban van a határon túli műemlékek feltérképezése. Kárpátalján a megmentendő műemlékek között a beregszászi plébániatemplom is szerepel. Az erre irányuló munka keretében a közelmúltban falkutatót végeztek. A Kollár Tibor mérnök által vezetett csoport tagjai a munkálatok során az oszlopfeleket vizsgálták. Freskókat nem találtak a régészek, de az oszlopfelek gipszmintái alatt olyan angyalábrázolásokat tártak fel, amelyek eltérnek a később készült dekorációktól.

Az adományokat a beregszászi római katolikus egyházközség ukrainai bankszámlaszámára (26009018254979, kód: 25446398, PAT „Ukre ximbank”, Uzhgorod, MFO 312226), vagy a Kárpátaljai Ferences Misszió Alapítvány magyarországi bankszámlaszámára (11991102-02119070-00000000 / HUF/) várják. Az átutalásnál fel kell tüntetni: „Beregszászi templom”.

Tudósítónk

tól. Ezért ajánlást tettek a munka folytatására.

A megbeszélésen szó esett továbbá arról, hogy a templom mellett álló kétszintes épület folyamatosan pusztul. Megmentése érdekében fontos volna egy állagmegőrző tetőszerkezet építése. A környezetet is méltóvá kellene tenni a történelmi templomhoz. Az elképzelés szerint egy keresztutat és egy parkot alakítanának ki, ahol Pásztor Ferenc mártírhaltat beregszászi plébános, pápai prelátus tiszteletére állítanának emléket. A kialakítandó park Pásztor Ferenc nevét viselné majd.

A tervek megvalósításához összefogásra van szükség. A beruházás anyagi hátterét az egyházközség vezetősége pályázatot útján szeretné biztosítani, ennek feltétele azonban a megfelelő önrész megléte, ezért pénzügyi adományt és kétkézi segítségnyújtást egyaránt szívesen fogadnak.

A felújítási munkák várhatóan jövő év tavaszán kezdődnek majd el.

Jótekonysági koncert

A közelmúltban Beregszászban vendégzerepelt Dévai Nagy Kamilla magyarországi énekes-előadóművész, valamint tanítványa, Fülöp Örs István. A kéthelyszínes jótekonysági koncertet a beregszászi római katolikus templom felújításának, illetve a templomot körülvevő terület rendezésének támogatására szervezték.

November 24-én a művészek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Esztergom termében adtak műsort. A jelenlévőket Michels Antal beregszászi római katolikus plébános köszöntötte, aki röviden szólt a templom felújításának tervéről. A plébános köszönetet mondott Pajor Andrásnak, a Keresztény Kulturális Akadémia elnökének a jótekonysági hangverseny megszervezésében való közreműködéséért, illetve a főiskolának a helyszín felajánlásáért.

A koncertet a karácsonyi ünnepkör, a szeretet, valamint az összetartozás jegyében rendezték meg.

A Marosvásárhelyről érkezett Fülöp Örs István örömet fejezte ki, hogy Beregszászban léphet fel. Az előadónak Michels Antal atya egy ajándécsomag átnyújtásával mondott köszönetet.

A művészek másnap a beregszászi római katolikus templomban énekeltek. **M. B.**

Dióhéjban

*** Konferencia a '72-es beadványról.** AII. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Lehoczky Tivadar Intézete szeptember végén konferenciát szervezett *A '72-es beadvány. Nemzetiség és oktatáspolitikai a '60-'70-es években a Szovjetunióban* címmel. A rendezvényen azok vettek részt, akik kapcsolatban álltak a dokumentum megszületésével, átérték az akkori eseményeket. A konferenciát Orosz Ildikó, a főiskola elnök asszonya nyitotta meg, aki beszélt a beadvány jelentőségéről, arról a tényről, hogy ez a közösség most nem ülhetne itt, ha nem készült volna el a beadvány. Vári Fábán László költő, a Rákóczi-főiskola tanára a '72-es beadvány előzményeiről tartott előadást. A rendezvény végén bemutatták az *In memoriam Fodó Sándor* című filmet.

*** Lembergi Magyar Napok.** Ötödik alkalommal szervezett magyar napokat Galícia fővárosában a Lembergi Magyar Kulturális Szövetség (LMKSZ). A kétnapos rendezvénysorozaton – amelyen részt vett Larisa Maleh, Magyarország lemergi tiszteletbeli konzulja – két kiállításra is sor került. Az Építész Székházában az ungvári Szarvas Péter építész munkáit, míg a Modern Művészetek Múzeumában az ugyancsak a kárpátaljai megyeszékhelyen élő Habda László festményeit tekinthette meg a közönség.

*** Változások a nyelvvizsga-bizonyítványok honosításában.** A Magyar Közlöny 2012. szeptember 14-i számában megjelent az a kormányrendelet, amely módosította a külföldön kiállított bizonyítványok, oklevelek, illetve nyelvvizsga-bizonyítványok Magyarországon történő honosítását szabályozó rendeletet. Ennek értelmében valamennyi külföldi, így az ukrainai közoktatási intézményekben is szerzett érettségi bizonyítvány, felsőoktatási intézményben szerzett oklevél, valamint akkreditált nyelvvizsgák, Magyarországon államilag elismert egynyelvű, komplex típusú felsőfokú nyelvvizsgának felel meg.

KIKMMAK-rendezvény Budapestén

A Kárpátaljai Szövetség égisze alatt működő csoportosulás, a Kárpátaljai Írók, Költők, Művészek Magyarországi Alkotó Közössége november 16-án Budapesten a Józsefvárosban lévő Polgárok Házában tartotta soros rendezvényét. A szervezők menet közben szembesültek azzal, hogy nem is olyan könnyű összehozni egy ilyen rendezvényt, mivel számos felkért művész, különböző okok miatt, lemondta a szereplést. Nem tudott részt venni az irodalmi esten Katona Tamás, a Kárpátaljai Szövetség, illetve Lator László, a KIKMMAK elnöke sem.

Az est moderátora Lengyel János író-újságíró volt, aki Gortvay Gáborral, a Bercsényi Miklós Alapítvány titkárával együtt szervezte meg az irodalmi rendezvényt.

Elsőként Kutlán András festőművész, a KIKMMAK társelnöke szólt a közösség tevékenységéről. Kovács Sándor közi, Kárpátalja-kutató, a KIKMMAK másik társelnöke, az irodalmi tagozat vezetője gimnáziumi tanárhoz illő részletességgel beszélt életéről és munkásságáról (*a képen*). Atizenkét kötettel rendelkező szerző idén új területen próbálta ki tehetségét: a legmagyarabb folyóiról, a Tiszáról készített ismeretterjesztő dokumentumfilmet.

Szil-Vay Ingrid Szentendrén élő előadó- és képzőművész hamar belopta magát a közönség szívébe. Röviden bemutatkozott, majd frissen megjelent *Újjászületés* című kötetéből olvasott fel néhány verset. A sokoldalú művész műfordítással is foglalkozik: Nahapet Kucsak, egy XIII–XIV. században élt örmény költő műveinek „magyarításával” is nagy sikert aratott. Végül egy moldvai csángó népdalt is elénekelt.

Ezt követően Schober Ottó, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja kapott szót (*a képen*). Elmesélte a könyvei megszületésének történetét, és mint szerkesztőbizottsági tag, bemutatta a Kárpátaljai Szövetség negyedéves folyóiratát, a Kárpátaljai Hírmondót. Schober Ottó évtizedekig a Beregszászi Népszínház igazgatója volt, rendezőként színre vitte a József Attila-díjas író, Nagy Zoltán Mihály *A sátni fátya* című regényét. A címszerepet akkor Almási Zsuzsanna játszotta el, aki jelen volt a rendezvényen, és Lengyel János felké-

résére elszavalta Czébely Gabriella *Ott-hontalanul* című költeményét.

Gortvay Gábor arról beszélt, milyen fontos lenne, ha a Budapestén élő kárpátaljaiak tevékenyen működő közösséget alkotnának. Felvetette: havi rendszerességgel kellene szervezni hasonló összejöveteleket. A Polgárok Házának vezetősége ígéretet tett arra, hogy a jövőben is ingyenesen ad otthont a kárpátaljai programoknak.

A beregszászi Árvay Viktória idén települt át Budapestre, jelenleg egy szabadegyetemen tanul, mellesleg a prózában próbál maradandót alkotni. Eddig a saját blogján kívül néhány magyarországi internetes portálon jelentek meg a művei. Ezúttal egy esszét és egy karcolatot olvasott fel.

Végezetül Lengyel János szavalta el néhány olyan versét, amelyben Kárpátaljával, a kisebbségi léttel és az elvándorlással foglalkozik. Az est zárásaként Kovács Sándor felvetésére és Szil-Vay Ingrid vezetésével az egybegyűltek elénekelték Horváth Sándor *Mert a Haza* kezdetű versét, amely időközben Kárpátalja magyarságának egyik himnusa lett.

**KERESZTESI SZILÁRD
ELBE ISTVÁN felvételei**

EZ VOLT A VÉGÁLLOMÁS...

A Szolymai Emlékparkbizottság, a Magyar Értelmiségi Kárpátaljai Közössége (MEKK), a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) és a Pécsi Német Kör „*Ez volta végállomás – III. Időutazás az Urálba, a magyar és német rabok nyomában*” címmel november 16-án nemzetközi konferenciát rendezett a sztálini lágerbe elhurcolt kárpát-medencei magyarok és németek emlékére. A rendezvénynek az Európa–Magyar Ház adott otthont.

Meghívott vendégek voltak Stumpf Bálint, a Sárospataki Német Kisebbségi Önkormányzat elnöke és felesége, illetve Stumpf László és felesége, a Sárospataki Német Kör képviselői (*a képen*), Pocsai Vince református lelkipásztor, id. Pocsai Vince, Gut község szülője, a sztálini láger túlélője.

A konferencia résztvevői megtekintették az „*Idegen ég alatt*” című magyar dokumentumfilmet, amely a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzeti Köre által szervezett uráli kutatócsoport munkáját, élményeit mutatja be.

A jelenlévőket Zubánics László történész, a KMMI elnöke köszöntötte. Zubánics László bevezetőjében elmondta, hogy az expedíció résztvevői a szibériai vasútvonalak mentén próbálták meg nyomon követni azt az utat, amelyet 1944 után a kárpátaljai elcsatolt területekről elhurcolt emberek tettek meg. Csak a szívósabbak juthattak el az Urál környéki térségekbe, mert nagyon sokan már az utazás során meghaltak. Mint mondta, november második felében a málenkij robot áldozataira emlékezünk Kárpátalja magyar lakta falvaiba. Mára nagyon kevesen maradtak olyanok, akik átélték az elhurcolás borzalmait. Ezért is fontos, hogy olyan dokumentumfilmek és kiadványok készüljenek, amelyek megpróbálják az írott szó és a filmkockák erejével hitelesen megörökíteni a visszaemlékezéseket.

A filmvetítés előtt Pocsai Vince lelkipásztor kért áldást az összejövetelre.

Dupka György, a MEKK elnöke hangsúlyozta: egy élet is kevés ahhoz, hogy bejárjuk a Gulág valamennyi táborát. Elmondta, hogy a hamarosan megjelenő „*Hová tűnt a sok virág?*” című történelmi szociográfiai kiadványban lehet majd olvasni az uráli utazás részleteiről. Elmondta: a pécsiek által szervezett uráli kegyeleti és kutatóút nagyrészt európai uniós támogatással valósulhatott meg.

A vetítésen felszólalt Stumpf Bálint, aki hangsúlyozta: a hosszú és fáradságos út egyben lélekemelő és elgondolkodtató volt, különösen azok számára, akik családjilag érintettek voltak. Felhívta a jelenlévők figyelmét arra, hogy csak megfelelő helyismerettel rendelkező kísérelővel ajánlatos hasonló expedícióra vállalkozni.

A filmbemutató után a 93 éves id. Pocsai Vince emlékezett vissza a Szolymán, a Turkán, valamint a Szomborban, majd a Poltaván eltöltött időszakra.

A konferencia kötetlen beszélgetéssel zárult.

M. B.

Karácsonyi várakozás és beteljesedés

/Olvasandó: Lukács ev. 2. rész 25–38. versek/

A karácsonyról általánosságban azt vallják az emberek, hogy a szeretet ünnepe. De ez csak abban a vonatkozásban van így, ahogy az Isten Lelke a Bibliában azt leírta: „Isten pedig a hozzánk való szerelmét abban mutatta meg, hogymikor még bűnösök voltunk, Krisztus érettünk meghalt.” (Római levél 5,8.). Ez az igaz szeretet, amelyet Isten adott – és Ő ismerteti meg ezzel a szeretetre vágyó és a szeretetet továbbadó embert. Mert a szeretet forrása így van leírva a Bibliában: „Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az Ő egyszülött fiát adta, hogy valaki hiszen Ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (János ev. 3,16.). Amelyik szeretet ebből a forrásból merít, az valódi és örök. Minden más ideig-óráig való és erőtelen!

Ennek az igazi karácsonyi – de mindennapi – szeretetnek a megtalálásához és továbbadásához két dologra van szüksége minden embernek: várakozásra és beteljesedésre! Ezt a kettőt pedig megelőzi – sőt biztosítja az Isten ígérete! Erről szól a karácsonyi evangéliumot (=örömhírt) tartalmazó, fent jelzett Ige.

Két ember várakozásában mutatja meg most a számunkra a Szentlélek – a Biblia üzenetében – az igazi karácsonyi várakozás lényegét és értelmét: a Simeon és az Anna életéből. Nem véletlen – minthogy az Ige szerint semmi sem az az életben –, hogy ebben a bibliai üzenetben egy férfi és egy asszony életét állítja élénk az élő Isten! Ugyanis az Isten az embert így teremtette meg: „Teremtette tehát Isten az embert az Ő képére, Isten képére teremtette őt: férfivá és asszonnyá teremtette őket.” (Mózes I. könyve 1. rész 27. vers). Ez az Isten teremtési rendje, ami azt jelenti, hogy az „egy pár” – az csak egy férfi és egy asszony kapcsolata. Minden más párkapcsolat lázadás a teremtő Isten rendje ellen – és halálos bűn!

Simeonról azt olvassuk az Igében, hogy: „ez az ember igaz és istenfélő volt, aki várta az Izrael vigasztalását és a Szentlélek volt ő rajta.” (Lukács 2,25.). Nem egy tökéletes emberről van itt szó, mert olyan akkor sem volt, és ma sincs! Az ő igaz és istenfélő életének a pecsétje az volt, hogy „a Szentlélek volt ő rajta”.

Es erről a Szentlélekről maga Jézus mondotta: „Ama vigasztaló pedig maga a Szentlélek, akit az én nevemben küld az Atya, az mindenre megtanít titeket.” (János ev. 14,26.). Ennek a léleknek az ereje és világossága tette igaz és istenfélő emberré Simeont! Ez tanította meg őt arra, ami így van leírva a Bibliában: „várta az Izrael megvigasztalását.” Mit jelent ez a pár szó? Azt, amit a karácsonyi evangéliumban az előbbiekben leírtam: a szerető Isten elküldte az egyszülött Fiát, Jézust, hogy elvégezze itt a földön a váltság munkáját; azt, hogy szabadulást adjon a bűn rabságából az élet örömére – a kegyelemre rászorult ember számára! Mert e nélkül az örömmüzenet nélkül halálos szomorúság minden ember sorsa! Ezt íratta le a bűnbocsátó Isten, amikor azt mondta, hogy az asszony magva a kigyó fejére tapos (I. Mózes 3:15.). Ez a karácsony csodálat-

os üzenete: az a betlehemi jászolbölcsőben rongyokba pólyált gyermek azért jött el ebbe az átokvert világba, hogy a kárhozát halálos terhe alól kiszabadítson minden embert: „aki hisz Ő benne”! Simeont a Szentlélek erre a személyes hitre tanította meg; ezt írta bele a szívébe; erre adott neki vágyakozást! Igaz, a Bibliában úgy van megírva, hogy Izrael vigasztalását várta – de ez a sokaknak elkészített vigasztalás az ő számára csak akkor lehetett valóság, ha mindenekfelett a maga személyes vigasztalásaként ismerteti meg vele a Szentlélek!

Hogy történt ez a megtapasztalás? Kijelentés által: „Es kijelentette neki a Szentlélek, hogy addig halált nem lát, amíg meg nem látja az Urnak Krisztusát.” (Lukács 2,26.). Egy nagyon lényeges kijelentés ez az ő számára! Mert, ha majd csak a halál után látja meg az Urnak Krisztusát, akkor, amikor a Krisztus ítélni fog élőket és holtakat, az a találkozás félelmetes! Mert aki félelem nélkül akar találkozni az élet Urával, annak itt, ezen a földön kell a vele való találkozásban részesülni, annak kell várakozni, és vágyakozni a Vele való találkozásra. Mert a karácsonyi öröm itt a földön található meg! Nincs megírva, hogy Simeon hány éves korában halt meg, de az meg van írva, hogy ez a találkozás a Lélek vezetésével történt meg! Nem véletlen találkozás volt ez: pontosan akkor indította őt a Lélek a templomba, amikor ott megjelent a gyermek Jézus, és így megtörtént Simeon életében az a boldog találkozás, ami kevés idővel a betlehemi jászolbölcsőnél végbe ment a mezők pásztora, majd a keleti bölcsék életében is! (Lukács 2,8-18. és Máté 2,1-12.). Erre a találkozásra várt Simeon számára adott isteni kijelentés óta, és ez a várakozás teljesedett be ott, a jeruzsálemi templomban, ahová őt a Lélek indította el.

Es ennek a beteljesedett várakozásnak a gyümölcse, úgy is mondhatom, a Simeon karácsonyi ajándéka volt az, hogy „karjaiba vette őt és áldotta az Istent és ezt mondta: Mostan bocsátod el Uram a te szolgádat a te beszéded szerint békességben.” (Lukács 2,28-30.). De, hogy ezt megtehesse, és ezt a bizonyosságot elmondhassa, ott, a templomban kellett neki találkozni azzal, akiről a betlehemi mezőkön így hangzott a karácsonyi örömhír: „Mert született nektek ma a Megtartó, ki az Ur Krisztus a Dávid városában. Ez pedig néktek a jele: találtok egy kis gyermeket” (Lukács 2,11-12.). Ezt a jelet adta volna az ígéretet adó Atyaisten egy öregember reszkető kezébe! A világ-mindenség legdrágább kincsét tartja karjaiban egy ismeretlen öregember, és az ott levő apa és anya nem félheti a kis gyermeket, hogy az erőtlenség és bizonytalan kezekben van! Nem az ő engedélyük helyezte azt oda, hanem a bűnbocsátó Isten szeretete, aki ebben az emberi testben jött el erre a földre, hogy sok Simeonnal találkozzon – és sok erőtlenség és alkalmatlan életet tegyen alkalmassá és erőssé az Ő dicsőségének a szolgálatára!

De volt ott abban a templomban egy másik találkozó is: Anna – a Fánuel leánya. „Ez is ugyanazon órában oda állott – hálát adott

az Urnak, és szólott ő felőle mindenkinek, akik Jeruzsálemben a váltságot várták.” (Lukács 2,38.). Nem sokat mond az ő életében a várakozásról az Ige, csupán annyit, hogy „nem távozott el a templomból, hanem böjtölésekkel és imádkozással szolgált éjjel és nappal.” (2,37.). Nem alkalmi templomlátogató volt, hanem teljes szívvel várta a karácsonyi beteljesedést! Es amikor meglátta a Simeon karjaiban, elment, és azt hirdette, amit látott és hallott! Így lett két különböző ember – a férfi és az asszony – számára egyforma valósággá a karácsonyi evangélium: „imé, hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lesz.” (Lukács 2,10.). Így lettek ők örömmondók mindenki számára!

Karácsonyi várakozás – és beteljesedés! Nemcsak kétezer évvel ezelőtti kérdés ez, és főleg nem csak az akkor élők számára volt élet-halál közötti döntés! Azóta is, és ma különösen a legnagyobb döntést igénylő kérdése a világnak. És mindenkit érintő, személyes kérdés! A Tied – aki olvasod ezt az írást –, és az enyém, akivel leírta a Lélek. És mindegyikünknek kikerülhetetlenül meg kell adni rá a választ: Mit vársz – és hogy vagy a beteljesedéssel?

Simeon és Anna találkozására is azért van leírva a Bibliában, hogy Te meg én azt tanuljuk meg belőle: szükséges és lehetséges!

Mit vársz hát karácsonykor? Köznyelven úgy fogalmaznánk meg, hogy a karácsony az ajándékozás napja. Mindenki kapni akar, és adni igyekszik. Felbecsülhetetlen „értékek” cserélnek gazdát! És mi lesz az eredmény? Múlt öröm, vagy hamar megunt, értéknek látszó valami! Ez nem karácsonyi öröm – még imitációnak is kevés! Még akkor is így igaz, ha ígérek előzik meg, és várják azokat! Mert ez így mindenestől emberi vállalkozás – tehát hiábavaló!

A karácsonyi ígéret az, amit Simeon kapott és Anna megismert – amit együtt vártak: a Megváltóval való találkozás! Hadd kérdezzem meg: Te hallottál már erről? Arról, hogy a Te számodra is elkészítette a bűnbocsátó Isten az örök értékű ajándékot, azt, hogy karácsonykor született Neked a Megtartó – az Ur Krisztus a Dávid városában. És hogy ez a Megtartó éppen a Te életed váltságaül is odaadta a maga életét az a golgotai kereszten, és feltámadt a halálból, hogy Te is örökléélj – a halál után is!

Ha nem hallottál eddig erről, nem azért van, mert Isten elrejtette volna bárki elől is. Leírat-ta a próféták által az Ő eljövételének az idejét – és kijelentette az evangéliumokban az Ő megérkezésének az örömet. Azt, hogy aki hisz ebben a Krisztusban: örök élete van annak! És ezt hirdetteti az élő Isten templomokban – bizonyosságtévők által –, és mindenütt, ahol kegyelemre szoruló ember él a világban.

Akarsz igazi karácsonyi örömet – várakozást és beteljesedést? Ha igen, akkor jöjj – lélekben –, fogjuk meg egymás kezét, és teljes szívvel és lélekkel énekeljük:

*„Ó kedves vendég nálam szállj,
Bűnömötől ne iszonyodjál!
Jöjj hozzám te szolgádhoz,
Szegény megtérő juhodhoz.”*

(316. ének 13. vers)

GÉCZY TIHAMÉR
református lelkipásztor, Debrecen

A betlehemi pásztorok hódolata

A holdvilágos éjszakában egy pásztor szokatlan fényre figyel fel. Oly erős a fény, hogy kezével védenie kell tőle a szemét. Minden csendes. Kihívja pásztorársait az épületből, ahol tartózkodnak. Vannak közöttük még szinte gyermekek, de vannak ősz hajúak is.

A pásztorfiú látja meg először a fényben az angyalt: „Ez egy... egy angyal!” kiáltja a gyermek. „Már lefelé száll és közeledik... Le! Térde Isten angyala előtt!”

Egy elnyújtott „Ó!” hangzik fel hódolatként a pásztorok csapatából, akik arccal a földre borulnak a fényes jelenség előtt, és annál mélyebbre roskadnak, minél idősebbek. A fiatalok térdelnek, de az angyalt nézik, aki egyre jobban közeledik feléjük, majd megáll a levegőben. Gyöngyfehérségű az angyal az őt körülölelő holdfényben, ott a kerítésfal fölött.

„Ne féljete! Nem szerencsétlenséget hozok! Nagy örömet hirdetek Izrael népének és a Föld minden népének!” Az angyal hangja kellemes hárfahang, amelybe fülleműle-dal vegyül.

„Ma Dávid városában megszületett az Üdvözítő!” Az angyal, amikor ezt mondja, szélesebbre tárja a szárnyait, és örömtől repesve úgy mozgatja, hogy belőlük szinte arany- és drágakő-szikraeső hullik. Igazi szivárvány, amely diadalívet von a nyomorúságos istálló fölé.

„...az Üdvözítő, aki a Krisztus”. Az angyal ragyog az erősödő fényben. „...Krisztus, az Úr!” Meghajol, mintha imádatát végzne, szíve fölött egymásra helyezett karral. Arca is eltűnik – mivel a mellére hajtotta. Nem látható más, csak egy mozdulatlan, fénylő forma, egy Dicsőségnyi ideig.

De lám, most megmozdul, fölemeli arcát, amelyen a fény beleolvad a mennyei mosolyba, és így szól: „Ezekről ismeritek fel: Betlehemben kívül, egy szegény istállóban, találtok egy kisdedit pólyában az állatok jászolában, mert a Messiás számára nem volt hajlék Dávid városában.” Az angyal, amikor ezt mondja, komoly, sőt szomorú lesz.

Egyre újabb angyalok jönnek az égből, angyalok egész sora, örvendezve szállnak a földre, Glóriát énekelve. Mennyei ragyogásukkal a holdat is elhomályosítják. A nagy fényre felébrednek a madarak, s énekükkel csatlakoznak az angyalok tökéletes összhangzású énekéhez.

Az ének elhalkul, a fény is gyengül, mi alatt az angyalok újra az égbe emelkednek... A pásztorok is föleszmélnek.

„Hallottad?” „Menjünk el megnézni?” „És az állatok?” „Ó, semmi bajuk sem lesz! Menjünk és engedelmeskedjünk Isten szavának!...” „De hová menjünk?” — a pásztorok egymás szavába vágva beszélnek meg a nagy örömhírt.

„... Azt mondta, hogy ma született? És hogy nem talált szállást Betlehemben?” Az

a pásztor beszél most, aki reggel találkozott Józseffel és említette neki a barlangistállókat. „Gyertek, én tudom, hogy hol találjuk meg őket. Láttam az asszonyt és megszámtam. Említettem neki egy helyet, mert gondoltam, hogy nem találunk szállást. A férfinak pedig adtam tejet az ő számára. Olyan fiatal és szép, és biztosan olyan jó, mint az angyal, aki hozzánk szólt. Gyertek, gyertek csak! Menjünk, és vigyünk magunkkal tejet, sajtot, bárányokat meg cserzett bőröket! Biztosan nagyon szegények és..., ki tudja, mennyire fázhat AZ, akinek a nevét sem merem kimondani! Es elgondolom, hogy úgy beszéltem az Édesanyjával, mint egy szegény asszonnyal!”

Visszamennek a fészerbe, de nemsokára visszajönnek, ki kis tejes flakókkal, ki gyékényből készített hálósakákkal, bennük kis kerek sajtokkal, ki kosarakkal, bennük bégető kisbárányokkal, ki pedig cserzett birkabőrökkel.

„Én viszek egy juhott. Egy hónapja ellett. Jó teje van. Hasznukra lehet, ha az asszonynak nincs teje. Olyan volt, mint egy kislány, és olyan fehér volt!... Jázmin-arc holdfényén!” — mondja a tejes pásztor. És elvezeti őket.

Elindulnak a hold és a fáklyák világánál, miután becsukták a fészert és a kerítés ajtaját. Mezei ösvényeken haladnak, téltől lekopasztott tüskés sövények között. Betlehem mögé kerülnek. Eljutnak az istállóhoz. Közel mennek a nyíláshoz.

„Menj be!”

„Én nem merek!”

„Menj be te!”

„Nem!”

„Legalább nézz be!”

„Te nézz be, Lévi, te, aki elsőnek láttad meg az angyalt, mert ez annak a jele, hogy jobb vagy, mint mi!” Pedig valójában eleinte bolondnak tartották..., de most kényelmesebb, hogy ő merje megtenni azt, amit a többiek nem mernek.

A kisfiú habozik, de aztán rááll. Odasettenkedik a nyíláshoz, kissé félrevonja a köpenyt, benéz..., és a lélegzete is eláll.

„Mit látsz?” — kérdik izgatottan, de hal-kan.

„Egy szép fiatalasszonyt látok, meg egy férfit, a jászol fölé hajolnak, és hallok... hallok sírni egy pici gyereket. Az asszony olyan hangon... ó!, milyen édes hangon beszél hozzá!”

„Mit mond?”

„Ezt mondja: 'Jézusom, kicsikém! Jézusom, a Mamád szerelme! Ne sírj, kicsi Fiam!' Meg ezt mondja: 'Ó, bárcsak azt mondhatnám neked: Nesze a tej, kicsikém! De még nincs tejem!' Ezt is mondja: 'Nagyon fázol, szerelmem! A széna is szúr! Micsoda fájdalom a Mamádnak hallani, hogy sírsz, és nem nyújthat kényelmet neked!' Még ezt is mondja: 'Aludj, lelkem! Mert meghasad a szívem, ha hallom, hogy sírsz és könnyezni látlak!' Megcsókolja, és biztosan a kezeivel melengeti a lábcskáit, mert meghajolva áll, két karjával a jászol mélyén.’

„Szólj be! Hadd halljanak!”

„Én nem! Szólj te, ha idevezettél minket és ismered őt!”

A pásztor kinyitja ugyan a száját, de csak egy nyögést hallat.

József hátrafordul és az ajtóhoz jön. „Kik vagytok?”

„Pásztorok! Ennivalót meg gyapjút hoztunk nektek. Kijöttünk imádni az Üdvözítőt!”

„Jöjjetek be!”

Bemennek. Az istállóban világosabb lesz a fáklya fényétől. Az idősebbek maguk előtt tolják a gyermekeket.

Mária megfordul és mosolyog. „Jöjjetek”, mondja „Jöjjetek!” Hívja őket kezével és mosolyával, majd kézen fogja azt, aki az angyalt látta, és magához húzza, egészen a jászolig. A kisfiú boldogan néz.

Atöbbiek, akiket József is hív, előremennek ajándékaikkal, és rövid, meghatódott szavakkal mindet Mária lábai elé helyezik. Ezután megnézik a halban sírdogáló Kisdedit, és megindultan, boldogan mosolyognak.

Az egyik, aki merészebb, mint a többiek, megszólal: „Fogd, ó, Anya! Puha és tiszta. Születendő gyermekemnek készítettem, de neked ajándékozom. Tedd Fiadat e puha, meleg gyapjú közé!” És átnyújt egy birkabőrt, egy gyönyörű, hófehér, dús, hosszú szőrű prémet.

Mária fölveszi Jézust és belegöngyöli. Ezután megmutatja Őt a pásztoroknak, akik a földre hintett szénán térdelve elragadtatással nézik.

Nekibátorodnak, s az egyik ezt ajánlja: „Adni kellene neki egy korty tejet, ■

A betlehemi pásztorok hódolata

▼ vagy még jobb lenne víz és méz. De nincs mézünk. Azt szokták adni a piciknek. Hét gyermekem van, és tudom...”

„Van itt tej. Fogd, ó, Asszony!”

„Csakhogy hideg. Meleg kellene. Hol van Illés? Elhozta az anyajuhot.”

Biztosan azt hívják Illésnek, akinek a teje van. De nincs benn. Kívül maradt és a nyíláson át néz be, de az éjszaka sötétjében nem lehet látni őt.

„Ki vezetett ide benneteket?”

„Egy angyal azt mondta, hogy jöjjünk, Illés pedig ide vezetett minket. De hol van most?”

Bégetésével elárulja az anyajuh.

„Gyere beljebb, szükség van rád!”

Belép a birkájával, szégyenlősen, mert mindenki őt nézi. „Te vagy az?” kérdi József, aki ráismer. Mária pedig ramosolyog, és azt mondja: „Jó vagy!”

Megfejik a birkát, Mária egy pelenka sarkát belemártja a meleg, habos tejbe, és a Kisdéd ajkai közé dugja, aki beszívja a krémszerű finomságot. Mindenki mosolyog, de még inkább, amikor Jézus, csöpp ajkai között a pelenka csücskével, elszunnyad a meleg gyapjába takartan.

„De itt nem maradhattok! Hideg, nyirkos ez a hely. Meg aztán... túl erős itt az állatszag. Nem tesz jót... és nem méltó az Üdvözítőhöz.”

„Tudom – mondja Mária mély sóhajjal. – De számunkra nem akad hely Betlehemben.”

„Bízzál, ó, Asszony! Mi majd kerestünk neked egy házat.”

„Szólok az úrnőmnek”, mondja Illés, a tejes. „Ő jóságos. Befogad benneteket, még ha a saját szobáját kellene is átadnia nektek. Mihelyt megvirrad, szólok neki. Tele van a háza emberekkel. De azért juttat helyet számotokra.”

„Legalább a Gyermekemnek. Én meg József elalszunk a földön is. De a kicsinek...”

„Ne búslakodj, Asszony! Én elintézem. És sok embernek elmondjuk mindazt, amit nekünk mondtak. Semmiben sem lesz hiányotok. Most fogadjátok el azt, ami szegénységünkben kitelt. Pásztorok vagyunk...”

„Mi is szegények vagyunk, és nem tudjuk viszonzni nektek”, megtegetőzik József.

„Ó, nem is akarjuk! Ha megtehetnétek, akkor se akarnánk!” Az Úr már viszonzta nekünk. Abékét mindenkinek megígérte. Az angyalok így mondták: „Békesség a jóakarátú embereknek!” /Lk 2,14./ Nekünk pedig ezt máris megadta, mert az angyal azt mondta, hogy ez a Gyermek az Üdvözítő, aki a Krisztus, az Úr. Szegények és tudatlanok vagyunk, de annyit tudunk, hogy a próféták szerint az Üdvözítő a Béke Fejedelme lesz /Iz 9,5/. Nekünk pedig azt mondta (az angyal), menjünk és imádjuk Őt. Tehát, nekünk már megadta békéjét. Dicsőség Istennek a Magasságban és dicsőség az ő Krisztusának, és áldott vagy te, Asszony, aki szülte Őt! Szent vagy, mert érdemes voltál Őt hordozni! Parancsolj nekünk, mint Királynőnk, és mi boldogan szolgálunk neked! Mit tehetünk érted?”

„Szeressétek Fiamat, és a mostani gondolatokat mindig őrizzétek meg szívetekben! Emlékezni fogok rátok, mindnyájatokra...”

„Beszélsz majd rólunk a Gyermekednek?”

„Beszélek!”

A pásztorok megmondják nevüket: Illés, Lévi, Sámuel, Jónás, Izsák, Tóbiás, Jonatás, Dániel, Simeon, János, József, Benjámin.

„Emlékezni fogok a nevetekre”.

„Most mennünk kell... De visszajövünk... És másokat is elhozunk, hogy imádják Őt!...”

„Hogy menjünk vissza a juhakolba, itthagya ezt a Gyermeket!?”

„Dicsőség Istennek, aki megmutatta Őt nekünk!”

„Engedd, hogy megcsókoljuk a ruháját!”, kéri Lévi angyali mosollyal.

Mária óvatosan fölveszi Jézust, majd leülve a szénára, csókra nyújtja a vászonba takart pici lábakat. A pásztorok pedig a földig hajolnak, és megcsókolják a csöpp, vászonnal fedett lábacskákat. Akinek szakálla van, az előbb eligazítja. Majdnem mindegyik sír. Amikor mégis menniük kell, hátrálva távoznak, örökre szívükbe zárva a megszületett Üdvözítőt.

HRABAR TAMÁS

benei gör. kat. áldozópap, protoprezbiter

P. S. A cikk Valtorta Mária olasz látnoknő „A Megváltás művének 20 titka” c. könyve (Zarándok Kiadó, 2007) alapján készült.

HIT, REMÉNY, SZERETET – 2013-BAN IS

Amikor Pál apostol az 1 Kor. 13. részét megírta, előtte a kegyelmi ajándékok sokféleségéről írt. Azt írta, hogy a kegyelmi ajándékok között ugyan különbségek vannak, de a Lélek ugyanaz. Különbségek vannak a szolgálatokban is, de az Isten ugyanaz. Különbségek vannak az isteni erő megnyilvánulásában is, de az Isten, aki mindezt véghezviszi, mindenkiben ugyanaz. A törvény alatt élő őszövetségi ember csak azt kapta, amit megérdemelt, a Krisztus által kapott kegyelem viszont megkíméli az őszövetségi embert attól, amit megérdemelt, sőt a Krisztus érdeméért: ingyen kegyelemből mérhetetlenül meggazdagítja, amint az a Róma 4,4–5 versekből is kiderül. A törvény és a kegyelem azonban kölcsönösen kizárják egymást. Mint a Róma 11,6-ban olvashatjuk: „...*hogyha pedig kegyelemből, akkor nem cselekedetekből, különben a kegyelem nem volna többé kegyelem*”. A Tituszhoz írt levél 2,11–12 verse szerint „*A kegyelem erőt ad az erőtlennek és megáldja annak kifejtését.*”, vagyis a kegyelem megtanít a szentségre és erőt ad a szent élethez. Tény, hogy a törvény Mózes által adatott, a kegyelem és az igazság pedig Jézus Krisztus által lett. Ezért olvashatjuk a törvényben, hogy „*Szeresd az Urat*” (Máté 22,37) és „*Szeresd felebarátodat, mint magadat*” (Máté 22,39). A kegyelemről pedig azt, hogy „*Ugy szerette Isten a világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta...*” (Ján 3,16). A kegyelem mindig áldást hoz: „*Megigazulván ingyen az Ő kegyelméből a Krisztusban való váltság által*” – ahogy a Róma 3,24-ben olvashatjuk. Nagy ajándék, hogy az Isten mindig megkönyörült a bűnös emberen és rendelt számára apostolokat, prófétákat, tanítókat, s adott csodás erőket a gyógyításra, gyámolításra, vezetésre, s a mi Atyánk az Ő szeretete jeleként küldte el Fiát, Jézus Krisztust a mi megváltásunkra. Az ember rácsodálkozik arra a sokféle ajándéka, amelyet Isten Szentlelke osztogat, úgy, amint akarja. Pál apostol azt mondja, törekedjetek a fontosabb kegyelmi ajándékokra, de ezeken felül felmutatja nekünk a legkiválóbb utat, amely a Krisztus Jézusban elküldött isteni szeretet. A Szeretet-himnusból kitűnik, hogy bármit tesz is az ember, bármilyen magaslatra is jut, bármilyen sikereket és eredményeket ér is el, az mind meg fog szűnni, elmúlik, de a hit, a remény és a szeretet megmarad, s „*e három közül pedig a legnagyobb a szeretet*”. (1 Kor. 13,13).

*Kedves Kárpátaljai Magyar Keresztyén
és Keresztény Testvéreim
a Jézus Krisztus által!*

Én azt kívánom nektek is, magamnak és a Kárpát-medencei Magyar Nemzet minden tagjának, hogy 2013-ban is növekedjék bennünk a mi Istenünk által elküldött és testté lett Ige, vagyis a Jézus Krisztusban testet öltött isteni szeretet. 2013-ban is Boldog Új Életet Kívánok (BÜEK) neked és családodnak a Krisztus által. Pál apostol csodálatos Szeretet-himnusza alapján a Szentírásból tudjuk, hogy a felülről jövő „*szeretet soha el nem múlik*” (1 Kor. 13,8) és az év kevésbé ünnepi napjain is elérhető nekem és nektek is. Ezért legyen dicsőség a mi Istenünknek! Soli Deo Glória!

Az internetes Mai Ige segítségével összeállította:

OROSZ KÁROLY
vecsési pópresbíter

Magyar Rapszódia

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) kezdeményezésére, Magyarország Külügyminisztériumának támogatásával Kárpátaljára látogatott a Magyar Állami Népi Együttes. Október 21-én Ungváron, a Kárpátaljai Megyei Ukrán Zenei-Dramai Színházban léptek fel, majd nyugat-ukrajnai turnéjuk második állomásaként a beregszászi városi művelődési házban mutatták be Magyar Rapszódia című műsorukat.

A produkció keretében dinamikus változó képekben tűnik fel a Kárpát-medence paraszti hagyományainak sokszínűsége, amelyben a népzenei kultúra legszebb dal-lamái tánc kíséretként, szólóként, valamint zenekari játékként jelennek meg.

Tóth István, Magyarország Beregszászi Konzulátusának főkonzulja megnyitó beszé- dében hangsúlyozta: az együttes azzal a cél- lal érkezett Ukrajnába, hogy még jobban megismertesse a magyar tánc- és zenekultú- rát a szomszédos ország közönségével.

Ezt követően a Magyar Állami Népi Együttes zenekara magyaros dallamokat játszott Pál István Szalonna és Radics Fe- renc vezetésével, majd a táncok mutatta be a közönségnek a külön- böző magyar tájegységek táncait Kókény Richárd irányításával.

A rendezvény végén lehetőségünk volt né- hány szót váltani Mihá- lyi Gáborral, az együttes művészeti vezetőjével. A Harangozó Gyula-díjas rendező-koreográfus im- már 30 éve tagja a közö- ségnek, és 12 éve vezeti a formációt. A társulat 44 főből áll, Beregszászban 14 táncos pár és 9 zenész

lépett fel. A program összeállításakor a tel- jes magyar nyelvterületről válogattak. Akö- zönség táncokat láthatott többek között a Rábaközéből, Moldvából, a beregi térség- ből, Fehér megyéből, a szatmári tájegység- ből. Az elsődleges szempont az volt, hogy nagyon színes képet tudjanak adni a ma- gyságság ezeréves kultúrájából, amelybe be- leszővődnek a velünk élő nemzetiségek tán- cai, hiszen egy közös töről származnak. Ennek jegyében szlovák táncot is láthatott a közönség.

Az előadást rábaközi ver- bunk nyitotta. A későbbiekben lát- hatók voltak legényes, páros és eszközös táncok, valamint a hu- mort meglevenítő játékos söprűs tánc is. A lányok által bemutatott koreográfiákban a líra is megcsil- lant. Herczku Ágnes szólóproduk- cióival újra megtudta mutatni Be- regszászból, hogy Magyarország egyik legjobb népdaléneke.

Mihályi Gábor sajnálatát fe- jezte ki, hogy vidékünkön gyűjtött tánc még nem szerepel a reperto- árjukban. Mint mondta, a magyar

táncmozgalom nagy szeretettel fordult Erdély felé, ahol nagyon sok régi és színes hagyományt őriztek meg, és a Felvidékről is sok mindent ismerhetünk, Kárpátalja azonban egy kissé el van felejtve. Hangsú- lyozta: a mostani látogatás kiváló alkalom arra, hogy olyan ismeretségek, baráti és szakmai kapcsolatok szövődjenek, amelyek lehetőséget teremtenek arra, hogy a kárpát- aljai magyar értékek a nemzet közös kultu- rális kincsévé váljanak.

A beregszászi bemutatót követően a Magyar Állami Népi Együttes Ivano- Frankivszkban, majd Lembergben adott műsort.

MOLNÁR BERTALAN

Újabb testvérrre talált a Beregvidék

A BeregFest – 2012 keretein belül Ihor Szvicsco, a Beregszászi Járási Állami Köz- igazgatási Hivatal elnöke és Adrian Nikolae Domokos, a romániai Belényes polgár- mestere testvértelepülési megállapodást írt alá. Belényes 10 ezer lakosú kisváros Bihar megyében, Beregszásztól mintegy 270 kilométerre. 1918-ig a régió a Magyar Királyság része volt, így itt számottevő a magyar nemzetiségű lakosok aránya.

Domokos úr elmondta: vidékük is bővelkedik termálvízforrásokban, ezeket turishti- kai-rekreációs célokra, illetve helyiségek fűtésére használják.

Öt éve önállósult a Beregszászi Magyar Konzulátus

Magyarország Beregszászi Konzulátu- sa november 9-én méltatta önálló feladat- és hatáskörrel bíró diplomáciai képvisel- té nyilvánításának ötödik évfordulóját. A jubileum tiszteletére emléktáblát avattak a külképviselet épületének falán.

A rendezvény résztvevőit Tóth István főkonzul köszöntötte, aki hangsúlyozta: az öt esztendővel ezelőtt önálló intézménnyé vált külképviselet jelentős vízumkiadási munkát végez. A külképviselet tevékeny- sége Ukrajna Kárpátalja megyéjének öt já- rására, a Beregszászra, a Nagyszőlősi- re, a Husztira, a Técsőire és a Rahóira terjed ki. A konzuli kerületrendkívüli szépségű föld- rajzi területen fekszik: itt találkozik az al- földi jellegű beregi Tiszahát és Ugocsa a hegyvidéki Máramarossal. Itt találkozha- tunk a többségi szláv népcsoportok, a ru- szinok és a huculok, valamint a románok színes néprajzi hagyományaival, népmű- vészetével.

A főkonzul pozitívmként említette, hogy kitűnőek a kapcsolataik a konzuli kerü- lathöz tartozó önkormányzatokkal, amelyek vezetői megértő és támogató partnerek a magyar-ukrán határ menti együttműködés- ben. A gazdasági, turisztikai, kulturális kap- csolatok erősítik és gyarapítják a határ két oldalán lévő régiókat.

Az ünnepi köszöntő után Tóth István és Sztáray Péter, Magyarország Külügymi- nisztériumának biztonságpolitikáért felelős helyettes államtitkára leleplezte Matl Péter munkácsi szobrászművész alkotását. A mű a magyar nemzeti trikolorat ábrázolja, rajta a Szent Koronával. A művésztől megtudhat- tuk: a trikolor háromféle kőből készült: a piros és a zöld zsitomiri gránitból, míg a fe- hér színű sáv uráli márványból lett kifarag- va. A Szent Korona bronz ötvösmunka.

Az emléktáblára a történelmi egyházak képviselői kértek áldást: Zán Fábian Sán- dor, a Kárpátaljai Református Egyházkerü- let püspöke és Michels Antal római katoli- kus plébános.

Ezt követően ökumenikus istentisztelet- re került sor a beregszászi római katoli- kus templomban.

Öt éve önállósult a Beregszászi Magyar Konzulátus

■ A programsorozat következő állomása a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Gross Arnold terme volt, ahol Életképek Beregtől Máramarosig címmel rendezték fotókiállítást.

A tárlaton a Magyarország Beregszászi Konzulátusa által meghirdetett fotópályázat díjnyertes alkotásai láthatók. A pályázat célja a fotográfia népszerűsítése volt Kárpátalján, a Beregtől Máramarosig fellelhető természeti és épített értékek, hagyományok, emberi sorsok művészi módon való bemutatása. A kiállításon összesen 85 felvételt láthatunk.

A tárlat és díjkiosztó résztvevőit Tóth István főkonzul köszöntötte, majd Sztáray Péter szölt a jelenlévőkhöz. Hangsúlyozta: ez a rendezvény is bizonyágtétele az anyaországi és a kárpátaljai magyarok egymáshoz való közeledésének. Magyarország kormánya a jövőben is igyekszik figyelmet szentelni a határon túli magyarság kultúrájának megtartására és az anyaországgal való kapcsolatának elmélyítésére. Az ilyen és hasonló alkalmak lehetőséget adnak arra, hogy a helyi magyarság dokumentálja életét, környezetét és megossa az anyaországi magyarsággal.

A rendezvény keretében Ljubka Katalin, Magyarország Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériuma Nemzetpolitikai Államtitkárságának osztályvezetője Répás Zsuzsanna helyettes államtitkár levélben megfogalmazott üdvözlését tolmácsolta, amelyben gratulált a külképviselet eddigi munkájához.

Vjacseszlav Vojnarovszkij, az ukrán külügyminisztérium lemergi képviselője oklevelekkel ismerte el a kárpátaljai magyar külképviseletek munkáját, amelyeket Tóth István, Bacska József és Szalipszki Endre vehetett át.

A felszólalásokat követően kezdetét vette az ünnepélyes díjkiosztó. A fotópályázat első helyezettje Bunda Szabolcs (a képen), a második Jablonkyó Tamás, míg a harmadik Procvics Tibor lett. A díjazottak értékes ajándékokat kaptak.

Tudósítónk

EGYESÜLET A KÁRPÁTALJAI MAGYAR NAGYCSALÁDOKÉRT

Szeptember 14–16. között a Munkács melletti Erdőpatakon (Liszárnya) megtartott konferencia keretében a Kezünkben a Jövő Alapítvány, a Sámuel Alapítvány, a Szent Márton Egyházmegyei Karitás és a Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetség közös kezdeményezéseként alakult meg a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete (KMNE). Létrejöttének köszönhetően a kárpátaljai magyar nagycsaládosok is bekapcsolódnak a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetségébe, valamint az általa létrehozott Kárpát-medencei Családlánc munkájába, amelynek célja, hogy a határon túli magyarok területeken felkutassa és összefogja a családokkal foglalkozó civil szervezeteket.

A közösség tevékenységéről Török Dénessel, a KMNE elnökével beszélgettünk.

– Kérem, mutakozzon be néhány mondatban olvasóinknak!

– 1972-ben születtem Budapesten. Nagycsaládban nőttem fel, heten voltunk testvérek. A szüleim a Nagycsaládosok Országos Egyesületének aktív tagjai voltak, így a témakör gyermekkorom óta közel áll hozzám. 1996-ban polgári szolgálatos katonaként érkeztem Nagyszőlőse, a ferences misszióba. Szolgálati időm alatt karitatív munkát végeztem. Kárpátalján találkoztam a gálóczi (Ungvári járás) születésű jövődöbeli feleségemmel. Öt évig éltünk Munkácson, majd Beregszászba költöztünk, ahol vállalkozóként tevékenykedem. A Kezünkben a Jövő Alapítvány elnökségi tagja vagyok, ennek köszönhetően részt vehettem a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesületének megalakításában. Háromgyermekes családapaként pontosan tudom, milyen nagy szükség van a nagycsaládosok értékmegőrző közösségére. Ezért is vállaltam az elnöki tisztelet.

A KMNE megalakulásakor a régióban élő sokgyermekes magyar családok összefogását és támogatását tűzte ki célul. A konferencia résztvevőit a szervezetek különböző közösségi portálokon keresztül toborozták. A névadásnál figyelmet fordítottak arra, hogy azok az értékek tükröződjenek, amelyeket az alapítók fontosnak tartanak. Az egyesület olyan emberek közössége, akik a szülőföldjüket, magyarságukat és a nagycsaládot értékeknek tartják. A szervezet arra is hivatott, hogy elhatározásukban támogassa azokat, akik szeretnék sok gyermeket vállalni.

Az alakuló konferenciának több mint 200 résztvevője volt. Ez 30–40 nagycsaládot jelent Kárpátaljáról. Az előadásokon szó esett arról, hogy a kárpátaljai magyarok körében demográfiai krízis van kialakulóban, amelyből kiút csak az lehet, ha minél többen vállalnak sok gyereket.

– Kérem, ejtsünk néhány szót a szervezet felépítéséről és működéséről!

– A megalakulás hivatalos procedúrájának vége felé tartunk, szervezetünk a remények szerint rövid idő múlva bejegyzésre kerül. Az egyesület elnökségét kilenc fő alkotja. A vezetőségi tagok Kárpátalja különböző részein, Nagyszőlősen, Munkácson, az Ungvári és a Beregszászi járásban, Beregszászban élő nagycsaládosok. Sajnos, a Felső-Tisza-vidék még nem képviselteti magát elnökségünkben. Bízunk abban, hogy lesz olyan tagtárs is, aki elvállalja majd ezt a feladatot.

Ezidáig két elnökségi ülést tartottunk, amelyeken szervezeti kérdéseket, jövőbeni programokat beszélgettünk meg. Idővel szeretnénk egy honlapot is létrehozni. A legfontosabb teendőink egyike a tagság megszervezése. A szervezetnek bármely olyan magyar család tagja lehet, amely három vagy több gyermeket nevel, és elfogadja az alapszabályzatban lefektetett értékeket. Ezek: a házasság tisztelete, a család és a gyermekvállalás ügyének támogatása, az életvédelem. Pártoktól és felekezetektől függetlenül várunk mindenkit.

Fontos volna, hogy olyan élő csoportok alakuljanak ki, amelyek havi rendszerességgel találkoznának. A magyarországi szervezetek tapasztalataihoz hasonlóan e találkozók az együttgondolkodás, a tapasztalatcsere kapna központi szerepet. A családok között létrejövő barátság egyben egymás kölcsönös segítségét is jelentheti, akár ruhaszere vagy gyermekfelügyezés formájában.

Az alakuló konferencián szó esett arról is, hogy a közösségi alkalmak keretében egészségügyi szaktanácsadásra vagy más, a családok mindennapjait segítő előadások megtartására is sor kerülhetne. Bármilyen kezdeményezésre nyitottak vagyunk, célunk, hogy egy alulról építkező közösséggé váljunk. Aktív, cselekvő tagsággal, akik közvetíteni tudják a társadalom felé értékrendünket, és így vonzóvá tennék a nagycsaládos életformát. A közeljövőben Munkácson, Ungváron, Beregszászban és Nagyszőlősen szervezetünk majd találkozókat a nagycsaládosok számára, gyermekprogramokkal, beszélgetésekkel. Azt várjuk az alkalmaktól, hogy még többen csatlakozzanak hozzánk.

– Köszönöm a beszélgetést. Céljaik megvalósításához kitartást és sikereket kívánok!

MOLNÁR BERTALAN

110 ÉVES A KOSSUTH LAJOS KÖZÉPISKOLA

A Beregszászi 4. Sz. Kossuth Lajos Középiskola 2012. október 5-én ünnepelte fennállásának 110. évfordulóját. Ez alkalomból egész hetes rendezvénysorozatot szerveztek, amelynek egyik programjaként a Beregszásziért Alapítvány jóvoltából november 20-án emléktáblát avattak Kossuth Lajos tiszteletére.

Az ünnepélyes avatón a jelenlévőket Tóth Levente, az iskola történelemtanára köszöntötte. Elmondta, hogy az iskolának otthont adó épület Lechner Ödön híres magyar műépítész tervei alapján épült 1898–1901. között, 1902-ben került átadásra. Fennállása óta mindvégig oktatónévelő intézményként szolgált. Működött mint Magyar Királyi Állami Fiu- és Leányiskola, állami elemi leány- és fiúiskola, 2. számú elemi iskola, állami elemi iskola, 4. sz. hétéosztályos iskola, majd 1954-től középiskola, amely 1963-ban vette fel Kossuth Lajos nevét.

Csobolya József történész, a Beregszásziért Alapítvány kuratóriumi tagja Dalmay Árpád elnök jókívánságait tolmácsolta. Hangsúlyozta: az intézmény diákjainak büszkének kell lenniük arra, hogy a nemzetünk egyik legkiemelkedőbb személyiségének nevét viselő magyar tannyelvű iskolában tanulhatnak.

Ezt követően Csobolya József és Tóth Levente közösen leplezték le az emléktáblát.

A jubileumi rendezvénysorozatot a városi művelődési házban megtartott ünnepi gálaműsor zárta. Az ünnepi program résztvevőit Bárdos István fizika-, valamint Szabó Margó szervezőtanár köszöntötte. A rendezvényt Marinka Viktor, Magyarország Beregszászi Konzulátusának konzulja is megtisztelte jelenlétével. Jelen volt az ünnepségen Rátónyi Margit és Vaszilné Kanizsai Katalin, az iskola magyarországi testvérintézményének, a miskolci Martin János Szakképző Iskolának a képviselője.

A himnuszok elhangzása után Micik Julianna igazgató mondott ünnepi köszöntőt. Beszédében elismerően szólt az elődök kitartásáról, munkájáról. Mint mondta, ma sem egyszerű a közoktatásban hosszú távra tervezni. A változó tör-

vények miatt tevékenységük kiszámíthatatlan. Alapelveként fogadták el, hogy az iskola akkor jár el helyesen, ha az oktatónévelő tevékenységben úgy közvetít egyetemes értékeket, hogy közben állandóan kreatív gondolkodásra készítet, s nyitott mindenre, ami a tanulók fejlődését segíti.

Az üdvözlő szavak elhangzása után az iskola növendékeinek műsorát tekinthették meg a jelenlévők.

Marinka Viktor konzul ünnepi beszédet mondott, majd Bendik Veronika, a Beregszászi Városi Tanács végrehajtó bizottságának titkára Gajdos István polgármester jókívánságait tolmácsolta. Dr. Orosz Ildikó, a KMPSZ elnöke hangsúlyozta: az intézmény attól volt nagy és maradhatott fenn, hogy benne mindig ott volt a tudás és a nemzet iránti tisztelet.

Az ünnepi program meglepetéseként a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színészei Karinthy Frigyes Tanár úr kérem című művéből adtak elő részleteket, amelyben a szerző humoros stílusban tárja az olvasó elé az iskolai életet.

Az iskola egykori tanítványai közül Kovács Péter hegedűtanár Balogh Lajos orgonakíséretével virtuóz hegedűjátékkal kápráztatta el a közönséget. Tóth Antal József, az intézmény első érettségiző osztályának képviselője (*a Kárpátaljai Szövetség miskolci szervezetének elnöke – a szerk.*) egykori iskolájára, tanáraitra emlékezett (*a képen*).

Bárdos István tanár elmondta, hogy létre szeret-

nék hozni a Kossuth Lajos középiskolában érettségizett diákok szövetségét. Az együttműködés célja többek között a hagyományok felelevenítése, az öregdiákok közötti kapcsolat ápolása, a nyugalmazott tanárok felkeresése, kegyeletápolás, diáképviselő. Ehhez várják az egykori diákok jelentkezését az iskolában személyesen vagy a bardosistvan61@gmail.com e-mail címen.

A program egyik érdekességeként a jelenlévők Beregszász 110 éves múltjáról láthattak képes összeállítást, amelyet az intézmény diákjai készítettek Huszti Andrea magyartanár irányításával. A rendezvény a Szózat elénekklésével zárult.

Tudósítónk

Kiállítás az Európa–Magyar Házban

November végén a beregszászi Európa–Magyar Ház Munkácsy Mihály kiállítótermében megnyílt az ArtTisza Művészeti Egyesület *Havas gyopár* című kiállítása. A többségében fiatal alkotókat tömörítő egyesület viszonylag rövid fennállása óta jelentős eredményeket ért el. Másfél év alatt 15 egyéni és csoportos kiállításuk volt, a művészek Beregszászon és Ungváron kívül Budapesten is bemutatkozhattak. Ez év októberében a Bethlen Gábor Alap pályázati lehetőségének köszönhetően első alkotótáborukat is megrendezhették, amelynek helyszíne Gyertyánliget (Kobilecka Poljana) és környéke volt. A művészeket az égiek is kegyeikbe fogadták, hiszen gyönyörű idővel ajándékozták meg őket. A plein air során az alkotók megpróbálták befogadni a Felső-Tisza-vidéki táj által sugallt inspirációkat, és azokat a művészet eszközeivel kifejezni. A kárpátaljai ősz ragyogó színei a kiállítás képeiről is visszaköszönnének.

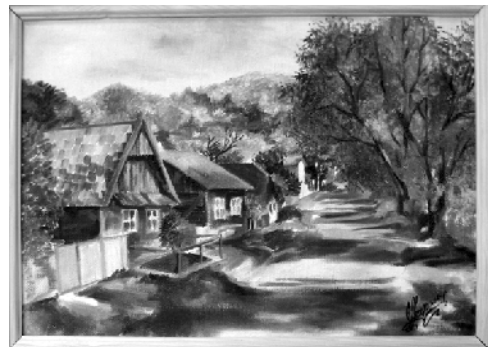
A tárlat ünnepélyes megnyitóján Szilágyi Sándor, az egyesület elnöke köszöntötte a megjelenteket. Házigazdaként Zubánics László, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet elnöke nyitotta meg a kiállítást (*a képen*). Mint mondta, az adventi időszakban ennél szebb ajándékot nem is kaphattak volna a helyi művészetkedvelők. További alkotó sikereket kívánt a nagy elődök, Boksay József, Erdélyi Béla, Glück Gábor nyomdokain haladó fiatal művészeknek, hogy továbbra is töretlen odaadással és lelkesedéssel tegyék a dolgukat a kárpátaljai magyarság lelki gazdagodására.

Gratulált a művészeknek a színvonalas tárlathoz Dudar Fanni, a Beregszászi Magyar Konzulátus konzulja is.

A jó hangulatról az egyesület kiállításainak szinte állandó résztvevői, Orbán Gergely és Bak Attila gondoskodtak gitárjátékukkal.

A tárlat a plein air során készült több mint 40 alkotást mutatja be: festményeket, grafikákat, falfaragásokat, fotókat (*a képen: Sárközi Kitti Séta című festménye*).

Sz. J.

A könyvkiadásról tanácskoztak

A Kárpátaljai Hírmondó idei szeptemberi számában tájékoztattuk olvasóinkat arról, hogy Balatonföldváron, a Kárpát-medencei Lapok I. Együttműködési Fórumán felvetődött: össze kellene hívni egy olyan tanácskozást, amelyen megvitatásra kerülne a határon túli magyar könyvkiadás helyzete. A Szlovákiai Magyar Írók Társaságának kezdeményezésére október 19-én megtartotta alakuló ülését a Határon Túli Magyar Könyvkiadás Érdekvédelmi Fóruma Dunaszerdahelyen. A szakmai tanácskozást Hodossy Gyula elnök nyitotta meg. A Fórum résztvevői – azeri (Káli Király István), a felvidéki, (Hodossy Gyula), a horvátországi (Kriják Krisztina), a kárpátaljai (Dupka György), a muravidéki

(Bence Lajos) és a vajdasági (Beszedes István, Sági Varga Kinga) magyar könyvkiadók képviselői és vezetői – a kárpát-medencei magyar könyvkiadás és könyvpiac gondjairól és megoldási lehetőségeiről tanácskoztak. A Fórum tagjai egy olyan támogatásrendszer kidolgozását szorgalmazzák, amely az egyes országok magyar közösségeinek viszonyait és lehetőségeit figyelembe véve lehetővé teszi, hogy a határon túli könyvkiadás intézményrendszere hosszú távon is életben maradjon. A Fórum tagjai a dunaszerdahelyi alakuló ülésen egy a közös álláspontjukat tükröző zárónyilatkozatot fogadtak el, amelyet a magyar kormányzati szervekhez is eljuttatnak.

Tudósítónk

FOLKLÓRFESTIVÁL KÁRPÁTALJÁN

Szeptember végén Eszenyben a Micz bán-napok keretében rendezték meg a XXIII. Kárpátaljai Magyar Folklórfesztivált, amelynek házigazdája a Micz Bán Hagyományörző Egyesület és a Ritmus néptáncgyűttes volt. A rendezvényen mintegy húsz együttes képviselésében 350-en léptek fel. Akárpátaljaiakon kívül magyarországi és erdélyi táncsoportok is eljöttek. Volt képzőművészeti kiállítás is: az érdeklődők megtekinthették Zubánics Lászlónak a vidékünk történelmi emlékhelyeiről készült fotósorozatát, Matl Péter grafikáit, Dancs Tünde kerámiáit, Bartos Tatyjana festményeit.

Zubánics László, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) elnöke örömmel konstata, hogy a huszonhárom év alatt népművészetünk jelentőset lépett előre, majd a mindenkor idősebb alapelve emlékeztetett: csak tiszta forrásból. Dupka György, a Magyar Értelmisségiek Kárpátaljai Közösségének (MEKK) elnöke a folklórfesztivál kísérő rendezvényeire hívta fel a jelenlévők figyelmét. Kőszeghy Elemér, az Ukrán Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) alelnöke gratulált a seregszemle színvonalas megrendezéséhez, s annak az örömeinek adott hangot, hogy évről évre egyre több kárpátaljai magyar fiatal kötelezi el magát a magyar népművészet ügye mellett.

A nagyszabású műsort a Ritmus néptáncgyűttes nyitotta meg, majd sorra felléptek vidékünk műkedvelő hagyományörző együttesei. Szabó Tibor, a Ritmus néptáncgyűttes vezetője köszönetet mondott mindazoknak, akik őrzik és továbbadják az elődök által ránk hagyományozott szellemi kincseket.

A rendezvényt a Nemzeti Kulturális Alap és a Bethlen Gábor Alap támogatta. Az idei folklórfesztivált a KMMI és a MEKK közösen szervezte, a fellépők számára az ajándékokat a megyei művelődési főosztály biztosította.

Tudósítónk

Matl Péter Szervátiusz Jenő-díjat kapott

Az idén öten kapták meg a Szervátiusz Jenő-díjat: Matl Péter kárpátaljai szobrász, a Magyar Katolikus Rádió, a médium két szerkesztője, Dévény Mária és Jálcs Kinga, valamint Veress László, az Országgyűlés kabinetfőnöke vehette át az elismerést.

Matl Péter szobrászművész 1960-ban született Munkácon, ma is ott él. Legismertebb munkája a Vereckei-hágón álló magyar honfoglalási emlékmű. Ő készítette el a Nemzeti Összetartozás Emlékművét is, amely csaknem 10 méter magas kitárt szárnyú bronz turulmadarat ábrázol, és amelyet szeptember végén avattak fel az Őpusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékparkban. Elsősorban közterti szobrokat, díszkutatokat, egyházi oltárokat és szobrokat készít.

Trill Zsolt színművészt Őze Lajos-díjjal tüntették ki

Átadták a Gyulai Várszínház 49. évadának művészeti díjait a teátrum Kamaratermében rendezett ünnepségen: az elismeréseket Blaskó Péter, Helyey László és Trill Zsolt kapta.

Gedeon József színházigazgató az MTI-nek elmondta: a Várszínház két évtizedes hagyományaihoz híven a harmincfős művészeti testület szavazatai alapján, az önkormányzati testület jóváhagyása mellett a 2012-es nyári várjátékokon nyújtott kimagasló művészeti teljesítmények részesültek elismerésben.

A Gyulai Várszínház Őze Lajos-díját 2012-ben Trill Zsolt színművész nyerte el Shakespeare A vihar című darabjában Caliban szerepének magas szintű megformálásáért.

Az elismerésben részesülő művészek Kiss György Munkácsy-díjas gyulai szobrászművész bronzplakettjét, elismerő oklevelet és pénzjutalmat kaptak, amelyeket Görgényi Ernő polgármester és Gedeon József színházigazgató adott át.

(Forrás: MTI)

Kagylóének

A Kráter Kiadó gondozásában karácsony küszöbén látott napvilágot Füzesi Magda Kagylóének című verseskötete.

Idézzünk a fülszövegből. Füzesi Magda, a Kárpátaljai Forrás Irodalmi Kör egyik alapítójaként az első között fogalmazta meg az 1944-es deportálás sorstragédiáját, majd a hallgatásra kárhóztatottság tragikumát, a kimondhatatlanságot és a kollektív büntetést visszafordítás és fájdalom érzéseit. Lisztóczy László irodalomtörténész utószavában jól jellemzi e gazdag asszonyi költészet mélységeit: „Elsősorban az egyszerű szépségek és az intim hangulatok kifejezője, a mindennapok örömei és gondjai, az élet apró jelenségei, miniatűr szépségei, a »csendes csodák« igézik meg. Főként tájleíró költészetében nyilatkozik meg mámoros élet- és szépség szerete, a szülőföld iránti hűsége. Újabb verseiben nemcsak Kárpátalja varázslatos tájait, hanem az anyaország és Erdély természeti szépségeit is magához öleli.”

„Költészetének fő erőssége az egyszerűség és természetesség, a látvány és a látomás között felúton egyensúlyozó jelképiesség gazdag asszociációs játéka” – emelte ki Füzesi Magda költészetének jellemző vonását Bertha Zoltán irodalomtörténész.

A verseskötet (keménykötésű, ára 2100 Ft) megvásárolható a következő címen: Kráter Könyvesház, 1072 Budapest, Rákóczi út 8/a (belső udvar). Internetes elérhetőség: konyveshaz@krater.hu

„Akárki megszülethet már, csak ő nem...”

November 17-én emlékezni indultunk Szolyvára. Ebben az esztendőben a Teremtő ölelő napfénnel szórta be a kárpátaljai kishazát, mégis mindenhol fekete ruhás, szomorkás arcú emberek köszöntek vissza. Igen, még hatvan-nyolc évvel a történelem után sem lehet elfelejteni, hogy 1944-ben Kárpátalján volt magyar genocídium, ha nem is így nevezték, hanem „málenkij robotnak”.

Az emlékparkot 1994 novemberében avatták fel, az egykori szolyvai gyűjtőtábor helyén. Azóta van hol végiggondolni: a XX. században hogyan is történhetett meg, hogy csak Kárpátaljáról több mint 40 ezer magyar, valamint német, ruszin, szlovák, román nemzetiségű személyt hurcoltak el a sztálini lágerrekbe. A történelem visszaállította az elpusztultak és a lágerviselek becsületét, hiszen ma már nyíltan beszélnek róla: semmiféle nemzetközi jog nem igazolja azt, hogy 1944 őszén a „felszabadítók” az általuk lerohant vidékről munkatáborokba hurcoljanak polgári személyeket. (Dr. Tóth Mihály, a Szolyvai Emlékparkbizottság elnöke többször nehezményezte, hogy az ukrán állam mostanáig nem rehabilitálta az 1944-es deportálások áldozatait. Mint mondta: minden erőfeszítés ellenére nem sikerült elérni, hogy az ártatlanul elhurcoltakat Kijev legalább erkölcsi jóvátételben részesítse.)

Félórával a megemlékezés kezdete előtt érkezünk a Szolyvai Emlékparkba. Voltak, akik megelőztek bennünket, hiszen ilyenkor adódik alkalom arra, hogy olvassuk a márványtáblákra felírtakat. A lista hosszú: 126 magyarlakta település több mint ötezer áldozatának nevét vésték fel a fekete lapokra.

Ős hajú házaspár álldogál a tiszapéterfalvai táblánál. A Kárpátaljáról elszármazott Hadady Csaba és felesége, Emma aszszony Dunaharaszti-ban él. Ők is emlékezni jöttek: a nagybácsik, a nagypaládi Hadady József (1906) és Hadady Sándor (1908), illetve a tivadarfalvai Unghy Zsigmond (1915) emléke előtt tisztelegnek a jelképes sírnál. Meghaltak „valahol, Oroszországban”. Amíg az idős embereket nézem, Kosztolányi „Halotti beszéd” című versének sorait morzsolgatom: „Akárki megszülethet már, csak ő nem...”

Micsoda kegyetlen, állati elme szülte a parancsot, hogy meg kell tisztítani az elrabolt földet az őslakosoktól? Hány meg hány magyar ember nem született meg a Kárpát-medencében, csak azért, hogy legyen elég hely egymásik nemzet számára!

Egy másik táblánál két meglett férfire leszek figyelmes:

Bencze Ernő és Bencze Attila Tiszapéterfalváról érkezett. A nagypapjukat, Bencze György egykori országgyűlési képviselőt, felsőházi tagot gyászolják. A Bródy-kormányban vállalt tisztségéért hurcolták a Gulágra

A rendezvény kezdetén dr. Tóth Mihály, a Szolyvai Emlékparkbizottság elnöke köszöntötte az egybegyűlteket és beszámolt az elmúlt évi tevékenységük eredményeiről, majd Lőrincz P. Gabriella, a Kárpátal-

1944-ben. A családja még csak hírt sem hallott róla soha többé. Dupka György és csapata, akik felvállalták az elhurcoltak hamvainak felkutatását, tette lehetővé, hogy annyi év után az unokák lerohassák kegyeletüket a nagypapa emléke előtt.

jai Magyar Művelődési Intézet munkatársa felolvasta egy ismeretlen szerző lágerversét.

Szili Katalin, a Magyar Országgyűlés Nemzeti Összetartozás Bizottságának alelnöke hangsúlyozta: „a XX. század valamennyi embertelenségét

Jávorszky István, Kövér György, dr. Szöllősy Tibor, Ignác János, Dalmay Árpád, dr. Fábián István a megemlékezésen

„Akárki megszülethet már, csak ő nem...”

az emlékezetünkbe kell vésnünk, megmutatva azokat gyermekeinknek, unokáinknak is, hogy soha többé ne fordulhassanak elő”.

A szolymai magyar iskolások Orbán Katalin tanárnő vezetésével emlékműsort adtak.

A megemlékezésen felszólalt Gajdos István, az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) elnöke, Beregszász megyei jogú város polgármestere, Gyüre Csaba, a Jobbik Magyarországiért Mozgalom alnöke, Balogh András történész az MSZP képviseletében,

Vaszil Szerlovics, Szolyma város alpolgármestere, Dupka György, a Szolymai Emlékpark-bizottság titkára.

A történelmi egyházak képviselői – v. Pocsai Vince református lelkipásztor és Molnár János római katolikus atya – imádkoztak az elhunytak lelki üdvéért.

Végezetül a résztvevők virágokat és koszorúkat helyeztek el a síratófalnál.

Sok Kárpátaljáról elszármazott ismerőssel találkoztunk a rendezvényen, akik, bár jó ideje Magyarországon élnek, nem felejtették el a szülőföldet.

A hét végén Kárpátalja valamennyi magyarlakta településén megemlékeztek a sztálinizmus áldozatairól. Mi november 18-án a nagybereg-i temetőben lévő emlékműnél gyűltünk össze. Meghallgattuk Magyar Katalinnak, a református egyházközség segédlelkészének prédikációját, majd a Nagyberegi Középiskola kilencedik osztályos tanulói irodalmi műsort adtak elő (*a képen*). Az összeállításban szó volt arról, hogy a 4. Ukrán Front 0036. számú, 1944. november 13-án kelt határozata értelmében Nagyberegről 221 férfit hurcoltak el, közülük 33 soha nem tért vissza otthonába.

A rendezvény végén az egybegyűltek virágokat és koszorúkat helyeztek el az emlékműnél. Koszorúztak a Kárpátaljai Szövetség Hajdú-Bihar Megyei Regionális Szervezetének képviselői is. Balogh Miklós és dr. Kövér László társelnökök, Kondorné Fanta Mária, dr. Kövér Mária, Tonhaizer Valéria,

Szeltyay Sándor és Mitók Miklós (valamennyien a Dél-Alföldi 56-os Vitézi Rend képviselői) elhozták elnökük, a nagybereg-i születésű Géczy Tihamér, a Kárpátaljai Szövetség lelkipásztorának az egybegyűltekhez intézett, levélbe foglalt üzenetét is, amelyet lapunkban szó szerint közlünk.

Hatvannyolc esztendő telt el az emlékezetes Erzsébet-nap óta, amikor Kárpátalja magyarok lakta településeiről gyalog hajtották el a férfiakat a szolymai gyűjtőlágerbe. Belegondolni is nehéz, milyen eret vágott a második világháború a magyarság testén! Mindemellett érezzük, hogy Isten szereti a magyar népet, ha ezer esztendőig megtartott minket a Kárpát-medencében. Nemzettársaim: el tudunk-e majd számolni ama talentumokkal, amelyeket ránk bízott az Úr?

FÜZESI MAGDA

Fotó: SZEMERE JUDIT, SOMI KATALIN

Szeretett Testvéreink, Atyánkfiak az Úr Jézus Krisztusban!

A Kárpátaljai Szövetség Hajdú-Bihar Megyei Regionális Szervezete köztetek lévő küldöttsége által testvéri szeretettel köszöntünk Mindannyiőtokat. Fájdalmasan drága megemlékezés napja ez a mai: elhurcolt, elpusztított és hősi halált halt szeretteinkre emlékezünk! Adjon a kegyelmes Isten Mindannyiúnk számára vigasztalást, és elhalt szeretteink emlékét tegye áldottá a szívünkben!

Az elmúlt esztendőt kivéve én is minden alkalommal ott voltam Veletek, hogy az élő Isten Igéjének hirdetésével szolgálhassak közöttetek. Isten úgy végzett az életem felől, hogy testileg már lehetetlen köztetek lennem. Ezért arra kérlek Benneteket: fogadjátok szeretettel testvéri küldöttségünket, én pedig az Isten Igéjével ezúton próbálom Hozzatok szólni és áldást hirdetni a számotokra. Lukács evangéliumának második része 25. versétől a 32. versig le van írva egy csodálatos találkozás: az agg Simeon találkozik a jeruzsálemi templomban a karácsonykor megszületett Jézussal, aki az Atyaisten bűnbocsátó szeretetéből azért jött a világra, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.

Ennek a boldog találkozásnak az az előzménye, hogy Simeon kapott az Istentől egy drága kijelentést: azt, hogy addig nem fog meghalni, amíg meg nem látja az Isten üdvözítő szeretetét – a megígért szabadítót – az Úr Krisztust. Ennek az ígéretnek a beteljesedésére várt ott a templomban – és beteljesedett számára az ígéret. De nemcsak megláthatta az Úr Jézust, hanem a karjaiba is vehette. És amikor ott van az ő öreg karjaiban a hittel várt Jézus, akkor hangzik el a szívéből és a szájából a csodálatos bizonyágtétel: „Mostan bocsátd el Uram, a te szolgádat a te beszéded szerint békességgel. Mert látták az én szemeim a te üdvösségedet!”.

Drága emlékező Testvéreim, akik – velem együtt – nemsokára a Karácsony ünnepére készülődtek! Ezzel az Igével kívánok most Nektek, testileg Tőletek távol, de lélekben most is veletek – áldott emlékezést és boldog karácsonyi készülődést. Amikor együtt lesztek a mi kedves templomunkban a Karácsony evangéliumának a hallgatásában és az úrvacsorai közösségben, adj meg Nektek a mi Urunk, hogy Ti úgy távozzatok a templomból, hogy elmondhassátok Simeonnal együtt: „Mostan bocsátd el Uram, a te szolgádat... mert látták az én szemeim a te üdvösségedet!” Életek, minden munkátokra Isten gazdag áldását kérve, testvéri szeretettel köszöntünk Benneteket, az Urban Testvéreitek:

**GÉCZY TIHAMÉR lelkipásztor és felesége
Debrecen, 2012. november 18.**

A Kárpátaljai Szövetség hagyományos őszi balatonföldvári találkozója kerekében rendezett Kárpát-medencei Lapok I. Együttműködési Fórumán megállapodás született arról, hogy az erdélyi Művelődés, a felvidéki Katedra, illetve a Kárpátaljai Hírmondó szerkesztőségei alkalmanként átvesszik a testvérújságokban megjelent, a saját olvasótábor érdeklődésére számot tartó publikációkat. Ezúttal a Katedrában lapozgattunk. Az alábbi írást választottuk, amelynek szerzője arra buzdítja a Felvidéken élő nemzettársakat, hogy az anyanyelv ápolása mellett tanuljanak idegen nyelveket is, merthogy „az egynyelvű és egy kultúrájú ország gyenge és műveletlen”.

Gyere velünk nyelvországba!

„Unius linguae uniusque moris
Regnum imbecille et fragile est”

(István király intelmei Imre herceghez. VI. fejezet)

Írásom címét egy, a korábbi munkahelyemen (Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Kar Idegen Nyelvi Irodalmi Tanács és Lektorátus) 2006-ban szervezett konferenciának adtuk munkatársaimmal. Szakmai találkozót hirdettünk meg szülők, pedagógusok és leendő pedagógusok számára a nyelvi és kulturális sokszínűségről, a többnyelvűségről a korai idegennyelv-tanítás és -tanulás folyamatában. Az volt a célunk, hogy megszólítsuk, bevonjuk a nyelvi sokszínűség adta új lehetőségek feltárásába, és közelítsük egymáshoz a gyermekek nyelvi fejlesztésében leginkább érintetteket: a kutatókat, a pedagógusokat és a szülőket. Nem túl sokszülő jött el. Akik eljöttek, azoknak is az volt a véleménye, hogy nem értenek az idegen nyelvekhez, nem is beszélnek más nyelven, így nem látják, hogyan segíthetnek gyermekeiket. Mindebből ugyanakkor kiderült, hogy kezdeményezésünk nagyon helyénvaló volt, mert a szülőknek szükségük van információra, segítségre gyermekeik nyelvi fejlesztésében.

A szülők nyelvtanításhoz való kedvezőtlen viszonyulása mögött ott húzódik közel múltunk is, a hosszú évtizedekig politikailag zárt társadalmi környezet. Ebben a bezártságban nemigen volt szükség nyelvtudásra, még a kötelezően oktatott nyelvre sem.

A második világháború után, 1944–45-ben bár Magyarország északi, keleti és déli szomszédaival együtt a szovjet érdekszféra részévé vált, a kezdeti időszakban még mind a politikai, mind a kulturális életben a pluralizmus kapott teret az országban és a nyugat-európai demokratikus hatás érvényesült (Romsics Ignác, 1999, 271).

Országunk egy rövid időre a nyugat-európai polgári demokráciák felé irányult, és megkísérelte elhatárolni magát az ideológiai kötöttségektől. A szomszédos népek társadalmának, kultúrájának, nyelvének megismerését a művelődés fontos részének tartották. A tanár és tanító magyar nyelve tisztaságának megőrzése és ápolása mellett elsősorban a szomszéd népek nyelvével, történelmével, földrajzával foglalkozik (Teleki Géza, 1945, 1).

A sokszínű idegennyelv-oktatás fontosságáról, a népek közötti egymásértésre való nevelésben betöltött szerepéről mások is nyilatkoztak. Dr. Lavotha Ödön, Zsirai Mik-

lós finnugor nyelvész tanársegédje az egyik nyelvtanításról megjelent írásában a következőket írta: Ha Közép-Európából ki akarjuk küszöbölni az időnként újra és újra felmerülő politikai ellentéteket, ahhoz az út a nyelvtanuláson át fog vezetni. Nekünk, magyaroknak az idegen nyelv tanulása egyszerűen életfeltétel (Lavotha Ödön, 1945, 9).

Az induló általános iskola számára készült tantervi tervezetekben szerepelt a többnyelvűségi cél is: Németh László író 6 osztályos elemi iskolát tervezett, amelynek elvégzése után a tanulók lehetőséget kaptak volna arra, hogy képességeik szerint válasszanak iskolát a további tanuláshoz. Egymásba folyó, az anyanyelv és a különböző idegen nyelvek egymást segítő, az oktatási folyamatban egymásra épülő tanítását képzelte el. Szerinte az idegennyelv-tanulást az anyanyelvi tudással kellett volna megalapozni, majd a tanulást az anyanyelvi tudásra építve a latin nyelv tanulásával folytatni. A tanuló a latin nyelv tanulása során képessé válik más nyelvek elsajátítására, így a többi idegen nyelv az anyanyelvi és a latin nyelvi alapozás után került be tervezetében az iskolai oktatási folyamatba (Németh László, 1986, 145).

Bár a történelmi változások miatt meg nem valósulhatott, ám a hosszú évtizedekig korlátozott kontextusban is tovább élt Németh László üzenete. A közoktatásban sokféle iskolai és iskolán kívüli próbálkozás született, hogy a kötelező nyelv tanulása mellett más nyelveket is tanulhassanak a diákok, de többnyelvűségi fejlesztésről nem igazán beszélhettünk az Európai Unióhoz való csatlakozásig. Nyelvtudásunk messze elmaradt az EU állampolgárainak nyelvtudásától.

A rendszerváltás után ugyan felszabadult korlátai alól az idegennyelv-oktatás iskolai szinten is, de sok körülmény, pl. a tanárhiány, nagyon meghatározta az egyébként szabadon választható idegen nyelveket iskoláinkban.

Az Európai Uniónak 23 hivatalos és munkanyelve van: angol, bolgár, cseh, dán, észt, finn, francia, görög, holland, ír, lengyel, lett, litván, magyar, máltai, német, olasz, portugál, román, spanyol, svéd, szlovák és szlovén (<http://ec.europa.eu/>

languages/languages-of-europe/eu-languages_hu.htm 2012-05-31.)

Ez természetesen nem azt jelenti, hogy mindenki beszéli mindenki nyelvét. Fordítók sokasága dolgozik az egymásértésért, és vannak nyelvek, az angol, a francia, a német, amelyek prioritást kaptak a mindennapi munkában is.

Az Eurobarométer (az Európai Bizottság felmérési és elemzési szolgálata) 2001-ben és 2006-ban (ez a felmérés szélesebb körű volt, bevonták a 2004-ben csatlakozott államokat is) két kutatás során vizsgálta az Európai Unió polgárainak idegennyelv-tudását és hozzáállását az idegen nyelvekhez. 2001-ben a válaszadók 53, 2006-ban 56 százaléka mondta, hogy beszél egy másik nyelvet anyanyelvén kívül. A luxemburgiak 99, a szlovákok 97, a lettek 95 százaléka ismert legalább egy idegen nyelvet.

A megkérdezettek 26 százaléka beszélt két idegen nyelvet 2001-ben. Legtöbben az angol nyelvet beszélték, ezután következett a francia, a német, a spanyol és az orosz nyelv.

6 államban a felmérés szerint 2006-ban a lakosság többsége csak anyanyelvén beszélt: Írországban az emberek 66, az Egyesült Királyságban 62, Olaszországban 59, Magyarországon 58, Portugáliában 58 és Spanyolországban 56 százaléka nem beszélt egyetlen idegen nyelvet sem.

Még egy érdekes adat: 2001-ben az európai állampolgárok 7, 2006-ban 8%-a tartotta mellékesnek, érdektelennek a nyelvtanulást. (http://ec.europa.eu/languages/languages-of-europe/eurobarometer-survey_hu.htm 2012-05-31)

Az EU nyelvi és kulturális sokszínűség által inspirált többnyelvűségi politikájának megvalósításáért az Európai Bizottság összefogott a tagállamok kormányjaival, az Európai Parlamenttel, az európai régiókkal és a szociális partnerekkel. Számos, a nyelvtanulás érdekében szervezett akcióit indítottak útjára, ezek közül most a korai nyelvtanítást népszerűsítő információs kampányt szeretnénk kiemelni. APiccolingo 2009-ben kezdődött. Két fő célja a következő:

- az 1–6 éves gyermekek nyelvi tudatosságának és készségeinek fejlesztése;
- a korai nyelvtanítás előnyeinek tudatosítása a szülőknél.

A Piccolingo-kampány során helyi közösségek kapcsolódtak be a korai nyelvtanítás céljait segítő, népszerűsítő tevékenységekbe, az információk terjesztésébe. Konferenciákat szerveztek, hogy a témát megvitassák, családokat vontak be multikulturális rendezvényekbe, ahol különböző országok kultúrájának, hagyományainak és nyelveinek megismerése volt a cél interaktív tevékenységek, táncok, dalok, ételek segítségével. Rajzversenyeket szerveztek. (http://ec.europa.eu/languages/orphans/promoting-early-language-learning_hu.htm 2012-05-31).

Am az EU országainak többsége is több nyelvű, a regionális és kisebbségi nyelvek közül néhány már hivatalos nyelv- ➤

Gyere velünk nyelvországba!

▼ vé vált az adott országban, azokban a régiókban, ahol ezeket a nyelveket beszélik. Ilyen például a baszk, a katalán Spanyolországban.

Emellett a bevándorlók is magukkal hozzák nyelvüket és kultúrájukat. A londoni családok otthon több mint 300 nyelven beszélnek. A nyugat-európai nagyvárosok többségének iskoláiban könnyű szerrel össze lehet számolni 100–200 különböző anyanyelv jelenlétét. A leggyakoribbak az arab, a török, a kurd, a berber, a hindu, a kínai. (http://perioikosz.blog.hu/2011/09/06/az_angliai_zavargasokrol 2012.05.21.).

A XXI. század elején valamennyi európai állampolgár tapasztalhatja a mindennapi életben, hogy másnyelvűek élnek a környezetében. Így a mindennapi életünkben vált fontossá, hogy észrevegyük ezt a sokszínűséget, hogy felkészítsük gyermekeinket az európai nyelvi és kulturális sokszínűség elfogadására, megértésére, hogy tudatos nyelvhasználattal az anyanyelvre építve képesek legyünk gyermekeink többnyelvűségi kompetenciájának fejlesztésére. Műhely-foglalkozásokat, multikulturális tevékenységeket szülők és gyermekek számára minden iskola, közösség képes szervezni egy megfelelő szakember bevonásával. Erdemes figyelni a pályázatokat, mert anyagi támogatást is lehet kapni ezekre a rendezvényekre.

Az ember anyanyelvén képes érzelmi világát kifejezni, kultúráját megteremteni, nyelvében él. Erre a nyelvre épül a nyelvtanulás további útja. Ha gyermekeink korai életkorban ízelítőt kapnak más nyelvekből is, elkezdik egy másik nyelv tanulását, nyelvi készségeik általában is fejlődnek, így nemcsak idegen nyelvi, hanem anyanyelvi készségeik is. A tudatos nyelvfejlesztés minden nép saját feladata.

Milyen nyelveken fognak beszélni gyermekeink, akik kötődnek kultúráinkhoz, de otthon szeretnék érezni magukat Európában, a világban, szeretnének az új közösség tagjai lenni?

Bizonyára beszélni fognak egy közvetítő nyelvet (lingua franca). A turizmusban, a gazdaságban, a kereskedelemben, konferenciák idején stb. szükség van ilyen nyelvre, Európában ez az angol nyelv. De ha élni, tanulni, dolgozni akarnak egy másik országban, például Olaszországban, meg akarják ismerni az olasz építészetet, irodalmat, művészetet, közel akarnak kerülni ehhez a kultúrához, az emberekhez, akkor olasz nyelvet kell tanulniuk. Ezért van szükség az angol nyelv mellett más nyelvek tanulására egyéni céljaink szerint.

És most érkeztem el a mottóul választott Szent István intelmeihez. Megjelent többféle fordításban, ám szívesebben írom befejezésül azt, amit nekem üzen: az egynyelvű és egy kultúrájú ország gyenge és műveletlen.

SZILÁGYINÉ HODOSSY ZSUZSANNA PhD
alkalmazott nyelvész,
főiskolai tanár

Irodalom:

Lavotha Ödön (1945). A nyelvtanítás. In: Köznevelés. nr. 8. p. 9.

Németh László (1986). Művelődéspolitikai írások. Múzsák Kiadó: Budapest, pp. 143–146.

Romsics Ignác (1999). Magyarország története a XX. században. Osiris Kiadó: Budapest, p. 662.

Teleki Géza (1945). Lapunk indulásakor. In: Köznevelés. nr. 1–2. pp. 1–2

Mondák II. Rákóczi Ferencről

Pesty Frigyes 1864. évi helynévtárában néhány adatközlő megemlékezik II. Rákóczi Ferencről is. A mondák kisebb részben Beregből, nagyobb részben Máramarosból valók. A „nagyságos fejedelem” gyermekkorában édesanyja, Zrínyi Ilona a nagydobronyi Alsó-forrás-hát vizét kiválónak tartotta, és onnan hordatta az ivóvizet a munkácsi várba. A csetfalvi Lóger nevű határrész onnan kapta a nevét, hogy Esze János és Nagy István, Rákóczi vezérei huzamosabb ideig ott táboroztak. Adolhai Sarampú nevű helyen nagy csata volt a kurucok és labancok között, a sáncok nyomai is felfedezhetők. Lángfy László alszolgabíró Szinevér leírásában már részleteket is közöl. „Megemlítendő, hogy II. Rákóczi Ferenc idejében, midőn 1705-ben Lengyelországból ájtott a Szinevér és Szinevérpolyánával határos Popágyán (melynek oldalán most is látható azon rögtönzött szekérút) a Szinevéri tócskán egy Szvatinya Vaszily nevezetű parasztembernél ebédelt, s azon ház falán vésve azon idő óta ezen szavak valának olvashatók: *hic fuit Rákóczi – Anno 1705 [itt volt Rákóczi 1705-ben] – több betű is volt vésve, de az idő viszonyosságai miatt annyira össze voltak rongálva, hogy nem lehetett kivenni, micsoda betűk voltak légyen azok. Az említett ház ezelőtt 40 évvel összeomolván, széjjelhányatott – az említett, most is a nép által ismeretes Rákóczi féle úton a Popágya havas aljában ezelőtt még néhány évvel egy juhász őt, küllővel ellátott kerék talpát talált megvasalva, mely hihetőleg valamely összetört könnyű ágyúkerék maradéka lehetett, azonban ezen keréktöredék, hova lehetett, nem tudatik, mert megtalálójá elhalt, s az ezelőtti években az ily talált régiségtöredékre nem sokat adtak. Az illető háztulajdonos is, kinek őseinek II. Rákóczi Ferenc ebédelt, a múlt évben elhalálozván, bővebb felvilágosítást e tárgyban – mely talán őseitől rá is maradt volna – nem nyervehettem”.*

Szinevérpolyana leírása megerősíti, hogy Rákóczi valóban itt járt. S azt az utat, amelyen jött, a nép Rákóczióva dorohának, azaz Rákóczi útjának nevezi.

A taracközi Rakovec nevű részről azt tartják, hogy Rákóczi itt vonult át seregével. Felsőhidegpatakon a Beszkideken 1707-ből származó sáncnyomok vannak. A falubeliek meglátogatták az ott táborozó a kurucokat. A tőlük tanult szomorú nótákat Rákócziaknak nevezték. A szabadságharc gazdasági életéről is kaphatunk némi képet. Sándorfalván és Sófalfván a fejedelem sóaknát nyitattott, ezek művelése azonban néhány év múlva megszűnt. Apodheringi serfőző egyik aytján ez volt olvasható: 1707 renovatum [1707-ben felújítva]. Ezen épületnek a pincéiben volt Rákóczi pénzverdéje.

A bukás szomorú tényéről is megemlékeznek. A barkaszi Új rekeszdülő közepén van egy dombocska. Ez arról nevezetes, hogy Rákóczi a szabadságharc befejeztével ide kincseket és fegyvereket ásatott el. A kövesligeti Botzára-dűlőben pihent meg a fejedelem menekülése közben. Técső név nélküli lejegyzője a következőket írja: „Bongázi patak. Ennek elnevezéséről semmi meg nem jegyeztetik. Ezen patak arról nevezetes, hogy ez a legnagyobb bércek közül eredvén, ennek medrében meg a hegyek között ennek előtte egy rendkívül nagy kulcs találtatott, mely kulcsra vonatkozólag a nép között azon hagyomány vagy rege él, hogy a Fenyő-hegy alatt Rákócziak rendkívül gazdag ércbányája volt. Ez pedig megbukván, a bányát, melyben temérdek készpénz harangokba töltve és temérdek drága érc volt, bezárta, s vagy 20 öl hosszúságban [37,8 méter] kőművesekkel a bejárást olyformára berakatta, hogy arra soha senki rá ne akadjon. Ezen patak tehát azon Fenyő-hegy közül eredvén, és az ennek medrében talált rendkívüli kulcsot a találók azon bánya kulcsának szerették hinni. Ugyanezért könnyen hívők azon regélt bányára kutatásokat tettek”.

Berezniknek külön nevezetessége nincs, csak az, hogy több Kurucz nevezetű lakosa van. Ezekről azt tartják, hogy a szabadságharc bukása után a községbe menekült Rákóczi-hívek utódai lehetnek.

MIZSER LAJOS

Kedves Olvasóink!

A Kárpátaljai Szövetség honlapján tájékoztatjuk az érdeklődőket az aktuális programokról, tervekről, beszámolunk korábbi rendezvényeinkről. Szeretnénk kikérni azzal kapcsolatos véleményüket: mit látnának még szívesen a www.ksz.egernet.hu című honlapunkon.

Menni vagy maradni?

A Kárpátaljai Hírmondó szeptemberi számában új rovatot nyitottunk, amelyben azt vizsgáljuk, vajon milyen utak vezetnek az egyéni boldoguláshoz. Az első publikációban a Beregszászbóleszármazott, jelenleg Budapesten élő Árvay Viktória osztotta meg gondolatait olvasóinkkal. Ezúttal egy beregvidéki fiatalember segítségével messzebbre, Dél-Koreába „utazunk”. De mit (és mennyit?) keres egy kárpátaljai magyar értelmiségi Ázsiában?

Hosszú az út Beregszászból Szöulba

Számos kárpátaljai fiatal dönt úgy, hogy szülőhazájától távol, idegen országban próbál munkát találni, családot alapítani. Ilyen elhatározásra jutott ifjabb Medvigy István is, aki a Beregvidéket elhagyva a távoli Dél-Korea fővárosába, Szöulba költözött. A legutóbbi hazalátogatása alkalmával mesélt életéről.

– 1977. május 10-én születtem Beregszászban. A helyi 5. számú középiskolában érettségiztem. Már egész fiatalon úgy döntöttem, hogy alaposan elsajátítom az angol nyelvet, ezért jelentkeztem a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolára, ahol angol és ukrán nyelv és irodalom szakos tanári diplomát szereztem

A főiskola befejezése után egy éven át angol nyelvet tanítottam a Tiszavasvári Vasvári Pál Szakközépiskolában. 1999-ben Budapestre kerültem, ahol ügyintézőként dolgoztam, mellette tanítottam egy nyelviskolában. Ezt követően az angol és az orosz nyelvtudásomnak köszönhetően 7 éven át a budapesti Varga Stúdió nevű magyar animációs stúdiónál dolgoztam, mint gyártásvezető. Munkámmal párhuzamosan a Budapesti Gazdasági Főiskola Külkereskedelmi Karán közgazdász végzettséget szereztem.

– *Mikor járt először Dél-Koreában?*

– 2002-ben a Tiger Aspect Production felkérésére a budapesti Varga Stúdió készítette el a sokak által jól ismert Mr. Bean című tévésorozatot rajzfilmváltozatát. A rajzfilm néhány epizódjának animációja Dél-Koreában, egy szöuli stúdióval készült. A Dél-Koreába kiutazó néhány fős stáb tagja voltam én is, mint gyártásvezető. Egy fél évig tartózkodtam ott, majd visszatértem Budapestre.

– *Hogyan ismerkedett meg a dél-koreai származású feleségével?*

– A munkámnak köszönhetően egy közös barátunk közbenjárása révén ismerkedtem meg a párommal. Han Mi-Kyoung rajzfilmháttereket készített annál a dél-koreai filmstúdióval, amellyel kapcsolatba léptünk. Számos alkalommal találkoztunk, különböző közösségi rendezvényeken, baráti összejöveteleken, míg az ismeretségből, barátság végül szerelem lett. 10 éves a kapcsolatunk. 2007-ben döntöttünk úgy, hogy összeköltözünk és Dél-Koreában kezdjük meg közös életünket. 2 éve házasodtunk össze.

– *Könnyű volt a beilleszkedés a távol-keleti országban?*

– Nem könnyű egy európai embernek adaptálódnia a helyi nyelvi és kulturális szokásokhoz. Sok mindent másképpen látnak a helybeliek, mint az európai emberek. Mai napig „küzdök” a koreai nyelv, nyelvtan elsajátításával. A feleségemmel főleg angolul és koreaiul beszélgetünk. Egy-két magyar mondatot azért már ki tud mondani.

Elég nehéz egy külföldinek megfelelő állást találni. Örülök, hogy nekem sikerült. 5 éve dolgozom Korea egyik legnagyobb konglomerátumának vagyonkezelő leányvállalatánál mint befektetési elemző. Ennél a munkámnál elsősorban a közgazdász végzettségemet tudom kamatoztatni. Ennyi év után gondolkodom, hogy esetleg más területen is kipróbáljam magamat. Fontolgatom például egy magyar-koreai, ukrán-koreai vállalkozás elindítását.

– *Mi-Kyoung mit szól a kárpátaljai valóságához?*

– Neki nagyon tetszik Kárpátalja. Született szöuliként a nagyvárosi élethez szokott. Több mint 10 millió lakosú felhőkarcolókkal épült nyüzsgő metropoliszhoz képest csendesnek és nyugalmasnak találja a vidékünket.

Természetesen gyakran érzek honvágyat. A család, a barátok, az ételek hiányoznak. Szeretném, ha majd a közös gyerekeink megtanulnának magyarul.

– *Köszönöm a beszélgetést, munkasikereket és családi boldogságot kívánok!*

MOLNÁR BERTALAN

A költészet percei

Madár János

Arcunkból virág lesz

Az idő véget ér bennünk.
Megtörténik velünk is a csönd,
szemhéjak ítélete. Arcunkból
virág lesz vagy fekete föld.
Az utolsó tavasz törékeny vére.
Hiába menekülsz gyermekek
arca mögé. Tekintetedből
kiüzetik a fény. És az éjszaka
hatalmas rögöket görget
rád. Hogy a rend nyirkos
enyészte épüljön tovább.

Füzesi Magda

Holt idő

Egy öreg házban járok hallgatag,
levendulázás, szüette szekrények,
kisasszony-illattal álmódó képek,
s a falon túl elátkozott patak.

Fordul a kulcs a rozsdás, régi zárban,
fiókok mélyén holt idő lakik.
Ébred a péntek, elvisz valakit,
és megfürdik egy macska lábnyomában.

Mérleg

Hidegkék cégtábla alatt
Kis öregember kis kalapban.
Fogatlan száján a szó csattan:
Fogatlan száján a szó recsen:
Valami végleg elveszett
a kolozsvári szürkületben.

Tükörben

Esőáztatta tulipán vagyok,
szirmom, mint foszladozó bársony.
Hányféle asszonytűz halála
piroslik táncos rokolyámon?

Kecskés Béla

Magammal viszem

Megnézem jól mindennap a világot,
mely szép és rút, de legalább valós:
mert bármikor itthagylakom már
– súgja fülemből a jós.
Végigjártam szemem pejszikóit
smaragd mezőin, porzó útjain,
s lenézek mozdulatlan arccal:
mit tükröznek a mélyben kútjaim.
Som és Papi közt kis akácerdőt,
az égre célzott messi tornyokat –
mindent, mindent, míg felragyog fölöttem
a reggel örök címe, a Nap.
S belenézek az emberek szemébe,
ragaszkodón szorítva meg kezük –
hiszen úgy zuhanhatunk le,
mint hogyha az ágat eleresztjük.
Együtt élek a józan félelemmel,
tudom, hogy jöhet autó, puska, kés –
kiszámíthatatlan napfogyatkozás,
s megkeseredik számban csók és méz.
Halál, halál, ólálkodszt körülöttem,
és egyszercsak már nem lesz több hitel.
Hát megnézem mindennap a világot:
magammal viszem, hogyha hagyni kell.

Bemutakozás a Petőfi Irodalmi Múzeumban

A közelmúltban Budapesten, a volt Károlyi palotában vendégeskedett a tízéves Együtt irodalmi folyóirat vezérkara. A házi-asszonytiszttét ellátó Havas Judit, az Irodalmi Lapok rendezvénysorozat szerkesztőjének bevezetője után Vári Fábián László, a folyóirat szerkesztőbizottságának elnöke beszélt az Együtt indulásáról, bemutatta a nemrég napvilágot látott idei negyedik számot. Elmondta, hogy ettől az évtől az Együtt már kéthavonta jelenik meg. Szót ejtett a fiatalabb irodalmi nemzedékről, akik közül Bakos Kiss Károly, Lőrincz P. Gabriella és Lengyel János azóta is rendszeresen publikál az Együttben. Csordás László olvasószerkesztő a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet tehetséggondozó programjáról beszélt. Elmondta, hogy Kárpátalján kevés a fiatal író,

akik tollat ragadnak, és nekik is szűkösek a publikálási lehetőségeik.

Dupka György lapigazgató a kárpátaljai magyar könyvkiadásról beszélt, ami koránt sincs könnyű helyzetben. Ismertette, hogy annak idején hogyan alakult meg a magyar könyvet megjelentető Intermix Kiadó. A felszólalások között Havas Judit az Együtt új számából olvasott fel néhány verset.

A program további részében a kárpátaljai vendégek saját verseiket olvasták fel, majd Havas Judit tett fel néhány kérdést. Csordás László elmondta, hogy a kötettel rendelkező szerzők a kemény kritikát is kibírják, viszont a kezdők között vannak olyanok, akik könnyen megsértődnek. Dupka György bemutatta a közelmúltban megjelent kötetét, amelynek témája a lágerekbe

elhurcolt kárpátaljai magyar és német férfiak sorsa, majd beszámolt szibériai kutatóútjáról, amely során felkeresték az egykori lágerek helyszíneit. Ezután kötetlen beszélgetésre került sor.

A képen: Dupka György, Csordás László és Vári Fábián László a budapesti irodalmi rendezvényen.

Tudósítónk

Tar Béla

Nincs

többé DE
nincsen ÉS
elhullnak
mind
a
kötőszavak
élünk
a világ erdejében
hajszolt
megrémtől
űzött vadak
gerincünk
hajlítja félelem
a végtelen éj
néma holdjával
az elmúlás
űzen
a semmi ágán
nem ül madár
minden dalunkkal
megszökött
megcsalt
szívünkkel
ott
köröz
a nagyvilág
fölött

az éj

ma álmok néma
verme
méhében
bujdokol a Hold.
a letűnt Idő
hull a Kertre,
kódébe vész,
mi élő és mi holt.
súlya van minden
havazásnak,
virágaid is
csontig áznak,
válladra terhet szór
a Tél.
nem hoz ma
új álmot az éj.

Tar Béla

Fejem alól

a vizes párna
az emlék foszló
rabruhája
remegő pára
a hideg ablakon
üveghez tapadó
homlokom
csak
szemem zárt redőnye
álmok puha
szemfedője
a mögé rejtett
pillanat
a félbeszakadt
mozdulat
udvaron a hó szaga
a holló-sereg-éjszaka
mosolytalan égi hant
és szívem
félrevert harang

Lőrincz P. Gabriella

Téli kabát

Cseh Tamás emlékére

Most megint tél.
Jönnek már a
nagy hidegek.
Gyere, gyere gyorsan,
bújj kicsit közelebb!
Nézd, sápadt arcom is,
hogy kipirult,
és a sapka alól
kibújó haj
megfagyott.
Ólelj kedves,
már érzem a
kövér hideget.
Vegyük fel a
nagykabátot újra!
Ez a tél lesz a
leghidegebb.

Lőrincz P. Gabriella

Ősz az ő szemében

Nemes Nagy Ágnes emlékére

Csak figyelem
az út menti fákat.
Ők futnak haza,
én távolodom.
Levetkőzik a nyár-dísz
Ruhákat
meztelen testük
égi víztől ázik.

Egyre csak csodálom
a fákat.
Tőlük tanulom
a bölcs hallgatást.
Egig nyúló méltóságok

Az út mellettünk
siet tovább.

Marcák Gergely

ZUHANÁS

Romos falak között, szakadt függönyök takarásában látam vajúdni a XX. századot. Meggyötört teste ócska rongyokban reszketett, piros szoknyája alá sandított néha a baba. Fájdalmi közt zakatolt fejében egymillió arctalan katonasírózása. Elölük nem volt menekvése. Látszik a feje – szólt a baba. És valóban, láttam csúcsos kis fejét, fémes csillogását a törtető, araszoló fejnek. Csak jött kegyetlenül, szélesedő testét nem állíthatta meg repedő izom, halálsikoly. Világra akart jönni, szétrombolni a meleg méhet, átszakítani minden gátat. Utolsó centimétereit anyja élettelen testéből húztam ki és a fény felé tartottam. Súlyos réztestén embervér gyöngyözött.

Megijedtem. Ehhez foghatót elképzelni sem mertem. Az egykori iskola ablakán kidobtam az újszülött ágyúlövedéket. Azóta zuhan fényes csillogással, pergő vérrrel és az emelet ablakaiban sorra látni velük. Egyre csak száguld, húzza a gravitáció, és ti nem látjátok, nem tudjátok, hogy éppen felétek tart. Álltok csak, gyanútlanul acsarkodva és bízva a gondviselésben, míg a felhők tetejét már lebbenti zuhanó örökségeitek szele.

Bakos Kiss Károly

Víziszonett

Sirály szája vizet ér
Karcol éles csikokat
Vonaglik a résnyi tér
S beforr híre sem marad

Csapongása oly fehér
Ejt tükrre ráncokat
Elkezdődik s véget ér
Végtelen e láncolat

Uram várjon még a baj
Körbeúsznak halrajok
Magam is csak hal vagyok

Súrlódás aortazaj
Habmoraj a vadvizen
Tengeremhez elviszen

Látható kétnyelvűség: nyelvpolitika képekben

Ezzel a címmel nyílt poszterkiállítás a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Törökugrató termében. A Hodinka Antal Intézet által szervezett tárlat célja, hogy a ma Kárpátaljaként ismert régió többnyelvűségét a nyilvános nyelvhasználat felől mutassa be. A posztereken látható képes levelezőlapok, fotók, dokumentumok korszakokra bontva szemléltetik azt, hogy az 1867-től napjainkig terjedő időszakban hogyan jelentek meg a régiókban használatos nyelvek a szimbolikus térben; mennyire volt látható a vidék hagyományos többnyelvűsége, az épp aktuális államnyelv mellett használhatók voltak-e a kisebbségi nyelvek is a közéletben, a hivatalokban, az ügyintézésben.

A kiállítás ünnepélyes megnyitóján elsőként Dr. Petteri Laihonon finnországi nyelvész tartott előadást a nyelvi tájkép jelenéséről. Mint elhangzott: a nyelvi tájkép fogalom a legújabb szociolingvisztikai kutatások gyümölcse. Eredetileg a nyelvi tájkép körébe egy adott terület, régió vagy

városi agglomeráció hivatalos útjelző táblái, reklámtáblái, utcanevei, helynevei, a kereskedelmi egységek feliratai és a kormányzati épületek hivatalos táblái tartoztak. A kutatók ma már az egész vizuális nyelvhasználatot tanulmányozzák: érdekes lehet például a névjegyek nyelve. A kisebbségek esetében a nyelvi tájkép vizsgálata emeli a lakosság nyelvi tudatosságát és a témával való foglalkozás bátorítja a kisebbségi nyelvek vizuális használatát, ami tovább segítheti az adott nyelv szóbeli használatát is.

A kisebbségek esetében arra is oda kell figyelni, hogy mennyire élnek vizuális nyelvhasználati jogukkal, illetve milyen törekvések vannak a nyelvi tájkép megváltoztatására. Itt nemcsak a helyi politikai vezetőkre vagy vállalkozókra kell gondolni, hanem az egyszerű emberekre is, akik táblát állítanak saját portájukon.

A tárlat történeti távlatban mutatja egy adott régió, Kárpátalja nyelvi tájképét. Azok, akik a különböző korszakokat átélték, tudják, mit jelentett közelről a nyelvi táj.

Brenzovics László történész, a Kárpátaljai Magyar Főiskolaért Alapítvány elnöke előadásában a régió politikai-közigazgatási státusának XX. században bekövetkezett változásait ismertette, részletezve a hatalomvál-

tozásoknak nyelvhasználatra való hatásait.

Mint mondta, a mostani kiállítás is szemlélteti azt, hogy az uralkodó nemzet igyekszik elnyomni a kisebbséget. Az elnyomásnak a legnagyobb terepe a kisebbségek nyelvének az elnyomása. Ez érinti a feliratokat, utcanévtáblákat, a boltok kirakatait valamint a közösségi terekben történő nyelvhasználatot. Ugyanakkor a képek szemléltetik azt is, hogy a kisebbség mindig ellenáll. Bármilyen törvényi és történelmi változások is legyenek, a magyar nyelv akkor tud megmaradni Kárpátalján, ha a helyi magyarság igazán akarja azt.

Csernicskó István, a főiskola rektorhelyettese, a Hodinka Antal Intézet vezetője, a kiállítást ismertette hangsúlyozta: a tárlat anyaga szemlélteti azt, hogy a mi európai régiókban európai hagyományai vannak annak, hogy a hivatalos dokumentumokban – az iskolai bizonyítványoktól kezdve az utcanévtáblákon át, a reklámfeliratokig – több nyelv is megjelenik. A tárlat anyaga valamennyiünket arra sarkallhat, hogy ha a történelmi távlatban valaki hasonló kiállítást szeretne rendezni, akkor azon minél szélesebb kisebbségi nyelvhasználatot rögzítő dokumentumokat lehessen bemutatni, mert rajtunk is múlik az, hogy lesznek-e két- vagy többnyelvű feliratok, megjelenik-e a magyar nyelv a nyilvános térben, vagy csak szűk családi körben marad fenn.

A rektorhelyettes hangsúlyozta: a tárlatot azért mutatták be éppen most, mert november 13-án ünnepeljük a magyar nyelv napját. Szerke a világon novemberben tartják a magyar tudomány ünnepének rendezvénysorozatait, amelyeknek sorába ez a kiállítás is illeszkedik. Az említettek mellett a tárlatnak aktualitást ad a közelmúltban elfogadott nyelvtörvény is.

A rendezvényt kisebb állófogadás zárta, amelyen Csátary György történész, főiskolai tanár mondott pohárköszöntőt. Beszédében a témakörhöz kapcsolódó példákat említett a XX. század előtti nyelvpolitika gyakorlatából. Megemlítette egyebek mellett, hogy Mária Terézia korában az úrbérrendezés iratait ruszin nyelven is kiadták.

BERNÁR

Tanévnyitó a főiskolán

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanévnyitó ünnepét, amelynek hagyományosan a beregszászi református templom adott otthont, megtisztelte jelenlétével Semjén Zsolt, Magyarország nemzetpolitikáért felelős miniszterelnökhelyettese.

A Himnusz eléneklését követően ünnepi beszédet mondott Szikura József, a főiskola rektora, majd Semjén Zsolt köszöntötte a jelenlévőket. A miniszterelnök-helyettes hangsúlyozta, hogy a Rákóczi-főiskola a kárpátaljai magyar nyelvű oktatás fellelővára, amelynek tanári kara

anyanyelven történő oktatást és kutatást biztosít a felnövekvő nemzedéknek, ezáltal elősegíti a szülőföldön, illetve annak határain túl való boldogulásukat. Áder János köztársasági elnök nevében Semjén Zsolt a Magyar Érdemrend tisztikeresztje kitüntetését nyújtotta át Szikura Józsefnek, a főiskola rektorának, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjának, biológus-botanikusnak a több évtizedes kutatói és oktatói munkásságáért, valamint a kárpátaljai magyar felsőoktatás fejlesztése érdekében végzett tevékenységének elismeréseként.

BOGDÁN PÁL: MÁRAMAROS „SZELLEMI RÉGÉSZE”

Máramarosszigeten született, 26 éves, a Szegedi Tudományegyetem Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék (elektronikus sajtó szakirány) friss diplomása, jelenleg Budapesten él. Szimpatikus, magas intelligenciájú, barátságos fiatalember, akivel „közös szerelmünk”, Hollósy Simon iskolaalapító festőművész, Máramaros büszkesége hozott össze az Öregről készült film apropóján.

– Mit illik tudnunk Bogdán Pálról, a rövid, de tartalmas útról, ami a film születésig vezetett?

– Mióta eszmélek, élénken foglalkoztatott Máramaros és benne Máramarossziget múltja, kiemelten a XIX. század végi és XX. század eleji évtizedek történései, az ezekhez kapcsolódó papírrégiségek, a városhoz és vonzásköréhez köthető híres emberek. Kutatásaim nem öncélúak: mindazt, amit fellettem, amit megtudtam, s ez vonatkozik a jelen időre is, igyekszem közismertté tenni üzemeltetve és szerkesztve egy honlapot, ami a „rég” Máramarossziget (és környéke) értékeit közvetíti. Ezt belső indítatású kötelességemnek tudom be, hiszen a nagyközönség keveset tud történelmünk és földrajzunk ezen appendixéről, holott e kies táj múltja hihetetlenül gazdag, színes és része az egyetemes magyar múltnak.

A média iránti vonzódásom „velem született”: jelen voltam – még gimnazistaként – a rendszerváltás utáni első máramarosszigeti magyar nyelvű diáklap (Diáknózis) és a helyi városi lap (Szigeti Turmix) alapításánál és indulásánál – évekig írtam és közreműködtem megjelenésében.

– A szülőföldünk valamint szülőttei iránti tisztelet, érdeklődésed egyik látható eredménye diplomamunkád, az Öreg című film, azaz a Hollósy Simon festőművészről készült alkotás, amely hangos elismerést, a legmagasabb minősítést érde-

melte ki mind a szakzsűri, mind az érdeklődők körében. A görögök hiába próbálták eldönteni, törték a fejüket, ki intézi az ember sorsát, ki fogja az ember kezét a döntések meghozatalakor: Tükhé-e, a véletlen, vagy Ananké, a szükségszerűség. Mi volt a film előélete, hogyan született?

– Amennyiben volt a görögöknek kötelességet szülő, irányító istene, úgy akkor inkább ő, de szimpatikus nekem Ananké is. Mindig is céлом volt közelebb hozni az érdeklődőkhöz szülőföldem ismert és kevésbé közismert nagyjait, akik fejezeteket írtak nemzeti, mi több, nemzetközi életünk biográfiájába.

Büszkeséggel és alázattal tölt el, hogy ugyanabban a városban születtem, mint az Öreg. Külön öröm, hogy róla elsőként én készítettem egyposztumusz portréfilmet. Ezt azért is tartottam fontosnak, mert korábban a nagybányaiakról készült már film, csak róla nem, holott éppen ő volt a nagybányai művésztelep ikonja. A film nem egy minden részletre kiterjedő monografikus bemutatása Hollósynak, de ízelítőt ad ennek a piktorforradalmárnak háromívű pályájáról és lelki vajúdasairól.

– Te vagy a film forgatókönyvírója, rendezője, vágója, azaz mindenese. Ahelyett, hogy a látóvalók részletezésébe bocsátkoznánk, kérlek, beszélj arról, kik bábáskodtak a film születésénél?

– Nem szeretnék sorrendet állítani, de hadd kezdjem Melczer Attila operátor barátom szaktudásának elismerésével. A film tartalmi és hitelességi minősítésének fokmérője az általam felkért Murádin Jenő kolozsvári művészettörténész és Véső Ágoston nagybányai Munkácsy-díjas festőművész; Mazalik Alfréd máramarosszigeti tanár, helytörténész közlései, s általad, az Öreg técsői éveiről, tevékenységéről közölt adatok teszik kerekké a portrét. A filmet szeretném a nagyközönség számára is hozzáférhetővé tenni, azaz bemutatni az egyik TV-csatornán.

– A filmhez kapcsolódik, de az eddigi kutatásaid eredménye egyben az az örömteli tény is, hogy tulajdonodban van négy, eddig nem publikált Hollósy-levél.

– Fortuna kegyes volt hozzám. Azon túl, hogy részletesen ismertetném a leveleket, feltétlenül említést kell tennem arról az 1896-ra datált, Lyka Károlyhoz (volt Hollósy-tanítvány), ismert művészettörténészhez, barátjához írt episztoláról (a képen), amely – de a többi is – tükröt állít az Öreg egyénisége, lelki világa elé, tükrözi az örökre új utakat kereső, kommunikatív, kételkedő, rapszodikus, kalandozó, pesszimizmusra és örömmámorra hajlandóságot mutató egyéniséget. A levél – egyben – bizonyítja abban az értelemben, hogy a nagybányai művésztelep alapítása nem ad hoc, hanem előkészített esemény volt. Bizonyítják ezek a levelek azt is, hogy az Öreg hatalmas intellektuális kincsesbánya bir-

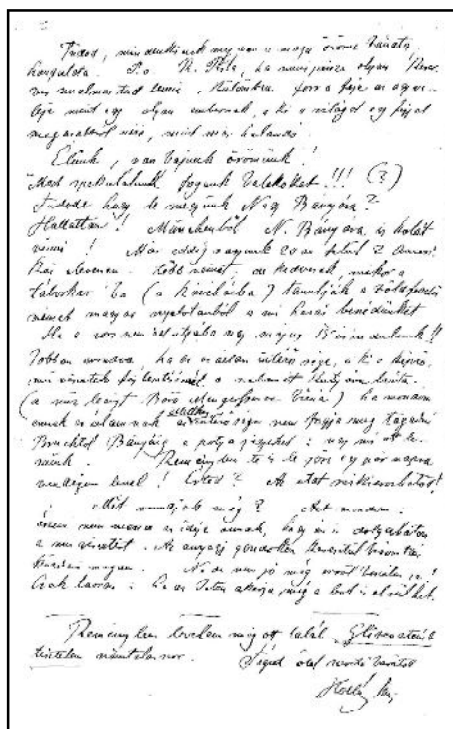
tokosa volt, stílusa, fogalmazása tanítani való. Erdeklődési köre: zene, természettan, történelem, egyebek csak fokozzák emberi, szakmai értékét.

– Lesz folytatás?

– Igen, remélem, akarom: legyen folytatása a témának, hiszen az Öreg élete, tevékenysége, hagyatéka, az egyetemes művészetekre gyakorolt, máig tetten érhető hatása kimeríthetetlen kútforrás, az utókor kötelessége, hogy tegyen/tegyünk annak érdekében: foglalja el megérdemelt helyét a művészetek Pantheonjában.

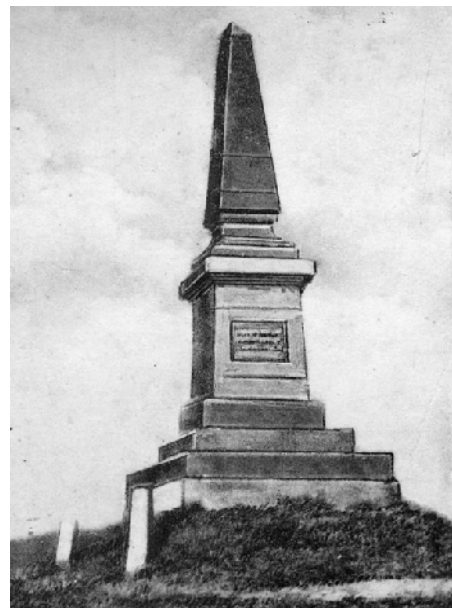
– Köszönöm, hogy megosztottad velünk gondolataidat. A Kárpátaljai Hírmondó olvasói nevében is gratulálunk gyümölcsöző munkásságodhoz, a legjobbakat, a legnemesebbeket kívánva.

SZÖLLŐSY TIBOR

Skultéty Csaba politikai szakírónak köszönhetjük az alább publikációt. Kovács Sándor, a Kárpátaljai Írók, Költők, Művészek Magyarországi Alkotó Közösségének társelnöke neki mutatta meg először a Pester Lloyd című lapnak a kezébe került ominózus példányát. Skultéty Csaba, a Kárpátaljai Hírmondó igaz barátja úgy nyilatkozott, hogy folyóiratunkban nevelési szempontból is igen hasznos lenne közölni a lenti cikket, hiszen egy független, német nyelvű sajtóorgánumban megjelent elfogulatlan beszámolóról van szó, amelyből kiderül: a magyarság és a ruszinság képviselői több mint egy évszázaddal ezelőtt rendkívül szoros kapcsolatban éltek Kárpátalján.

Skultéty Csaba mellékelte egy rövid ismertetőt is, amelyből megtudtuk, hogy „a Pester Lloyd a magyar sajtótörténelem egyik legjelentősebb napilapja. 1854-ben német nyelven indult, és ezt a második világháború végén, 1944-ben megjelent utolsó számaig megtartotta. A hasonló nevű jeles budapesti vállalat indította el, eredetileg gazdasági céllal, de népszerűsége egyre nőtt, és a Monarchia határait is túllépő olvasottságával politikailag is a nemzetközi sajtóvilág tekintélyes orgánuma lett. Igazi súlyát akkor kapta, amikor Deák Ferenc nagy jelentőségű írásait közölte. Ekkor már Falk Miksa és hasonló rangú publicisták szerkesztették. Szerepe volt az 1867-es kiegyezés elfogadtatásában is. Irodalmi oldalait Eötvös Károly, majd Jókai Mór cikkei, írásai tették különösen népszerűvé. Terjedelmes külföldi tudósításai nagymértékben hozzájárultak a hazai közvélemény tájékozottságához. Forrása volt a világlapok budapesti tudósításainak. Mai szemmel meglepő, hogy az akkori Magyarország belső eseményei nyilván érdekelhették a széles nagyvilágot, ha egy ilyen eseményről, mint a magyar honfoglalás emlékművének felavatása, a lap aprólékban, nagy terjedelemben számolt be.”

jelentőségét taglalja, amely Magyarország hű szövetségesei, a magyar oroszok őszinte hazafias érzelmeit is össze kell hogy kösse: „Hulljon le hát a lepel erről az emlékműről, amely egy dicsőséges helyet fog jelöl- ni, és visszhangozzék a sziklákról lelkes kívánságunk: Éljen drága magyar hazánk, mindig dicsőségben! Éljen! Éljen!”

Miután a beszédet követő viharos éljenkiáltások elhalkultak, Erdélyminiszter a következőkben válaszolt:

„Mély megrendüléssel, öröm- és hálátelt szívvel térdelek le előtted, örök Isten, hogy engedted megélni nekem a mai napot, amelyen hazánk oltárán lerójuk hazaszeretetünket, amelyen az ezeréves fennállás után hazám minden egyes polgárának szívében ég a hazaszeretet lángja a nemzet oly nagy tette után, amely történelmi létének első határkövét tette le. Köszönetet mondok, és elismeréssel adózom hazám mindazon fiainak, akik a mai ünnepség megrendezését lehetővé tették ezen a helyen. Adja a magyarok Istene, hogy a patriotizmus még dicsőségesebb gyümölcsöket hozzon ezen a környéken, mint eddig. Éljen a Haza! Éljen a Király!”

A miniszter beszédét ismételten lelkes éljenzések szakították meg. Amikor beszédét befejezte, több üdvölvést adtak le. Ekkor lehullt a lepel az emléktábláról, amelynek a közepén az ország címere látható. A címertől balra a következő szavak olvashatók: „896. Árpád”, a címertől jobbra pedig: „1896. I. Ferencz József, és alul „Isten, áldd meg a hazát!”

Miután pihenőt tartottak egy erdei tisztáson, elindult a társaság az országhatáron felállított emlékoszlop leleplezésére. Alsó-Vereczkén az iskolai ifjúság teljes létszámmal kivonult a vendégek ünnepélyes fogadására. Egy nyolcéves kisfiú, az orosz szülőktől származó Asztalos József lelkes üdvözlőbeszédet intézett a miniszterhez. Rákóczi-Szálláson is egy kisfiú tartott magyar üdvözlőbeszédet. Délután 2

A MUNKÁCSI MILLENNIUMI ÜNNEPSÉGEK

Munkács, július 20.

Ma reggel 6 órakor elindultak a vendégek Alsó-Vereczke felé, ahol folytatódott a tegnapi Munkácson elkezdődött millenniumi ünnepségek. A miniszter és kísérete, a törvényhozás küldöttségei és a szomszéd megyék képviselői teljesen megtöltötték a vonatot, amelyelőször Szolyva-Hársfalván állt meg, ahol fehérbe öltözött lányok várták a vendégeket. Bár a gyerekek nagyrészt idegen nemzetiségűek voltak, mégis több magyar dalt énekeltek. A miniszter nagy érdeklődéssel kérdezte a gyerekeket az iskolai oktatásról. Volócz volt a második állomás, amit érintett a vonat, ahol az összes gazda és a környék egész iskolai ifjúsága összegyűlt az ünnepélyes fogadásra. Amikor a vonat megállt, előlépett egy fiatal legény, aki a miniszterhez fordult és hangosan elmondta üdvözlő beszédét. A miniszter átölelte és megpuszilta a kis szónokot és ismét köszönetet mondott a meleg üdvözlő szavakért. Az állomás előtt 40 kocsni várakozott, amelyeket gazdagon díszítettek nemzeti színű szalagokkal.

Balajthy főszolgabíró és Nedeczky-országgyűlési képviselő helyeikre vezették a vendégeket a kocsikban, és néhány perc múlva elindult az egész menet az Alsó-Vereczkére vezető úton. A menet által érintett falvak házait zászlódiszbe öltöztették. A lakosok mindenütt sorfalat képeztek, és viharos éljenzessel köszöntötték a vendégeket. Felső-Vereczkén egy nagy diadalívet hoztak létre. Végül a gyönyörű időben, a csodás környéken a Vereckei-szoroson keresztül vezetett az út. A szoros legszűkebb részén, ahol a hagyomány szerint Árpád bevonult seregével az országba, megállt a társaság. Az északeleti oldalon, egy bizarr formájú sziklatömb oldalán, körülbelül egyméteres magasságban helyez-

ték el az emléktáblát. A miniszter és kísérete az emléktábla körül félkörben helyezkedett el. Ezután a volóczy görögkatolikus lelkész, Anton Fankovics, hosszabb beszédet tartott a sziklatömb előtt.

„Nemcsak az ország szívében mutatkozik meg a hazafias hűség az idek, történelmünkben oly emlékezetes évben, mondja a szónok, hanem itt, ezen a határmenti vidéken is kifejezésre jut ezekben a napokban. Hogy ezek a gyűlések ne legyenek mulandóak, a hazafias lelkesedés állandó emlékműveit állítják fel, így itt is, a Vereckei-szorosnál, amelyen keresztül őseink beléptek a hazába. Örömteli összefüggést ezzel az ünnepséggel abban láthatunk, hogy az itt

Alsó-Vereczke

Magyar-ország határ

élő oroszoknál semmi idegen nem található annak a történelmi eseménynek kapcsán, amelynek emlékét ma ünnepeljük. Az orosz nép, amely a magyarokkal együtt érkezett ide, ezer éve harcol a mindkettejük számára drága haza megmaradásáért, és az oroszok ma is testvérként élnek együtt a magyarokkal, egyetértésben és békében. Orosz népünk szerény egyszerűségében ünnepel, azzal, hogy öröklött vallásos érzülettel ad Istennek hálát hazája ezeréves fennállásáért.” A szónok ezután a vereckei emlékmű

A MUNKÁCSI MILLENNIUMI ÜNNEPSÉGEK

Órákor érkezett a társaság a Beszkidekbe, ahol az ünnepségek utolsó sorozata játszódott le. Egy ideig mindenki a szemünk előtt a hegyekrenyilő csodás kilátást élvezte, utána pedig elindultak a vendégek a magas diadalíven át az emlékoszlophoz, amely az előtt a tér előtt áll, amely a Magyarország és Galícia közötti határt jelzi. Itt várakozott az osztrák Skole kormányzati járás egy delegációja is az ünnepség résztvevőire. Amint minden vendég elfoglalta helyét az oszloppal szemközt dombon, előlépett egy fiatal lelkész, Halaktovics Bertalan, aki először magyarul, majd rutén nyelven intézett beszédet a jelenlévőkhez.

Örömmel fogadta a felkérést – mondta –, hogy itt beszédet tartson, hisz itt arról van szó, hogy dicsérje és magasztalja a hazát, az ország iránt érzett forró szeretetéről valljon, amelyre a Beszkideknek ez a csúcsa igazán a legalkalmasabb hely. Történelmi események számtalan emléke kötődik ehhez a környékhez, ahol a magyarok védelme alatt telepedtek le a rutének, azóta pedig az északi határ éber őreiként teljesítik hazafias kötelességüket. Ma is örömmel hangoztatják, hogy Magyarország a közös haza, amely különösen azáltal lett nagy, hatalmas és megbecsült, hogy minden nemzetisége ugyanazokat a jogokat élvezzi (viharos helyeslés). A magyar ma is testvérként szorítja mellére a rutént, ő pedig mindig tetteivel is bizonyította, hogy a lovagias magyar nemzet iránt csak szeretetet érez (lelkés helyeslés). A fő érdem ebben a rutén klérust és annak püspökeit illeti (Így van!). Az idei ünnepség nemcsak a honfoglalásnak szól, hanem egyben a keresztény vallásnak, a felvilágosodásnak, a civilizációnak, a művészetnek, a kisiparnak és a mezőgazdaságnak is. A most leplezendő emlékmű nem néma határvé, hanem arra hivatott, hogy hirdesse: ennek az országnak a fiai mindig kiálltak a jog, az igazság, a szabadság és a király iránti hűség mellett, a kultúra terjesztésében pedig az ország jövője számára a legnagyobb garanciát jelentik. Hirdesse ez az oszlop örök időkre az ország nagyságát és fényét, üdvösségét és dicsőségét, hirdesse, hogy Bereg megye minden fia a haza javának elősegítésén fáradozik, s minden, államunk szervezete elleni igyekezetet visszautasít. Mi rutének a jövőben is hűen és szeretettel telően ragaszkodunk e földhöz, és ígérjük, hogy minden támadás ellen megvédjük ezt az oszlopot. Tépje itt ki szívéből az ellenség a szép hazánk elleni ellenszenvét, mert ha ellenséggé lép az országba, mindig olyan hazaszerető népet fog találni, amely készen áll az ellenségtől. Az országnak az a polgára, aki azt el akarja hagyni, dobja el magát ezen a helyen a gyűlölet és térjen oda vissza, ahol az ősei éltek. Ne hagyja el azt a földet, amely őseinek sírhelyét és jólétet kínál, és neki is kínálni fog. Meleg szavakkal emlékeztetett a szónok azokra a jótéteményekre, amelyeket magyar tett a ruté-

neknek, jótetteknek, amelyekre különben sehol sem találhatnánk, majd egy imával fejezte be: „Isten tartsa meg sokáig hön szeretett királyunkat és drága, szép hazánkat!”

A gyakran lelkes közbekiáltásokkal felbeszakitott beszéd alatt lehullt a lepel a gránit obeliszkéről, amelynek négy oldalán az alábbi feliratok találhatók:

Az első oldalon:

**A honfoglalás emlékére
Magyarország ezeréves fennállásának
Országos ünnepélye alkalmából
1896. évben**

A második oldalon:

**Lónyai Sándor főispán,
Jobszty Gyula alispán közrehatása,
Káldy Gyula királyi főmérnök művezetése
mellett emelte a vármegye közönsége**

A harmadik oldalon:

**I. Ferencz József
királyunk dicsőséges uralkodása és
Bárá Bányfy Dezső
miniszterelnöksége alatt**

Végezetül a negyedik oldalon Kóródy Sándor alábbi verse:

*Honfi, e bérczormon
szíved hevesebb dobogása
Jelzi, hogy ősi honod
drága határa ez itt.
Itt hangzott egykor
riadó, csatakiáltás Lehelnek;
Nagy Rákóczi itt
hullata búcsú könyűt
Szentkegyelet tüze gyúl
itt minden csipkebokorban;
Oldozd meg saruid:
szent hely ez itt a hol állsz!*

1896

Erdélyi miniszter rövid beszédében válszolt erre, amelyben e környék lakosságának patriotizmusát magasztalta. A jelenlévők viharos éljenzésben törtek ki: ezután pedig az egész társaság felkerekedett az időközben megrendezett népünnepélyre, melynek keretében a rutének bemutatták nemzeti táncaikat. Schönborn gróf később bankettet adott vendégszerető házában, ahol a ház ura az első pohárköszöntőt a király tiszteletére mondta. Nedeczey János a ház urára, Bartha ügyvéd Erdélyi miniszterre, Franciscs Norbert a ház urára, Lits Gyula Lónyai főispánra, Pasqual esperes a kormányra és annak jelenlévő képviselőire, Münnich Aurél országgyűlési képviselő Cronenbold és Pacor tábornokokra ültette poharát. Ezután Cronenbold K u K altábornagy mondott pohárköszöntőt, amelyet afeletti sajnálata kifejezésével vezetett be, sajnos még nem tud magyarul, hogy magyarul tarthassa pohárköszöntőjét, bár igyekszik tanulni a nyelvet.

Örül – mondta a továbbiakban Cronenbold K u K altábornagy –, hogy abban a szerencsében van része, hogy képviselheti a hadsereget ezen a hazafias ünnepen. Az *Ubi bene, ibi patria* mondás nagyon illik Magyarországra: mi itt nagyon jól érezzük magunkat,

ezért tartjuk ezt az országot hazánknak. „Higgyék el nekem, Uraim – és ezt az egész hadsereg nevében mondhatom –, hogy a magyar nemzet fáradozásait a legnagyobb jóindulattal követjük, és örömkökre szolgál, hogy látjuk, mennyire előre haladt a nemzet, és hogyan foglalja el helyét a tanult nemzetek sorában. Szívükből köszönöm önöknek azt a baráti fogadtatást, amelyben mindannyian részesítették engem, és azt a baráti jóindulatot, amelyet a hadsereg iránt táplálnak. Ezen a hazafias napon nem tudnám beszédemet méltóbban befejezni, minthogy teljes szívemből azt kiáltom: Eljen a magyar!”

Hosszan tartó, viharos éljenzések és taps követték a beszédet, és sokan siettek az altábornagyhoz, hogy gratuláljanak neki.

Ezután Pacor honvéd-vezérőrnagy kért szót, és kiemelte, hogy a katonák épp olyan hűséges polgárai kívánnak lenni a hazának, mint minden magyar. „A katonák együtt éreznek és együtt örülnek a lakossággal, hogy a magyar nemzet a millenniumot oly dicsőséggel megtartotta és nyugodtan tekinthet a második évezred elé. Katonaként azt mondom – folytatta –, egyek vagyunk, együtt érzünk a nemzettel, és ebből az érzésből kiindulva azt kiáltom: Eljen a király! Eljen a Haza!”

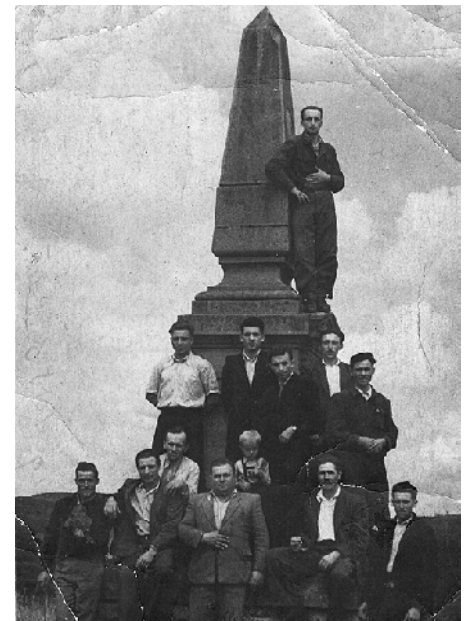
Ez a pohárköszöntő is nagy lelkesedést váltott ki; a két tábornokot szinte lerohanták az ovációkkal. Ezután még Barabás Béla mondott pohárköszöntőt a magyar nemzetre, Rátóti Viktor pedig a magyar nőkre. Majd jött a szívélyes búcsúzás a ház urától, és a társaság elindult Volócz felé, onnan pedig nagyjából Munkácsra, onnan pedig Máramaros-Szigetre. Erdélyi miniszter szerdán reggel érkezik meg Budapestre.

Pester Lloyd, 1896. VII. 21.

Német eredeti alapján közreadta:

KOVÁCS SÁNDOR

A képeken: a vereckei emlékmű eredeti állapotában; az 1939-es visszacsatolás után; az 1950-es években kárpátaljai magyarok csoportjával (valamennyi K. S. gyűjteményéből való).

A MAGYAR INTERNÁTUS

Beregszász társadalma – vállalva a velejáró terheket – kiharcolta magának a gimnáziumot, majd újabb áldozatokat hozva felépítette dédelgetett középiskolájának korszerű új épületét. Minden gondja ezzel azonban nem oldódott meg. Sok diák járt be gyalog, kocsin vagy vonaton a környező falvakból, a távolabbi helyiségekben lakó szülők pedig kosztadó gazdánál szállásolták el gimnáziumba járatott gyermeküket vagy gyermekeiket.

A tanári karnak azt a tervét, hogy Beregszászon internátust létesítsen, Patay András főispán pártfogásába vette. Az 1907. február 3-án a Bereg megyei Kaszinóban tartott értekezlet előadója, Korpás Ferenc tanár „Miért szükséges nálunk az internátus” című felolvasásában ismertette a fent leírt nehézségeket. Ezeket kívánja megszüntetni, de legálább csökkenteni a gimnázium vezetősége tandíjmentességgel, tankönyvségéllyel és az internátussal. Az előadó szerint mindezt hazafias szempontok is így kívánják.

Az 1930/31. évi értesítő a következőképpen ad számot az internátus helyzetéről: „Intézetünkre nyomasztó súllyal nehezedik a magyar internátus hiánya... Beregszász társadalma felismerte az égető szükségletet: nagy erővel tör az internátus létesítésére. Segítségére sietett a járás, valamint a város és a környező községek a létesítendő magyar internátus részére megszavazott összegekkel. De egyesek jelentékeny adományai sem maradtak el.

Egy széplelkű nő – aki nem kívánja magát megnevezni – egész vagyonát tevő házáat minden bútoraival és berendezésével az internátusnak ajándékozta, hogy megvesse alapját egy magyar internátusnak, amelybe felvehető a beregszászi áll. reál-gimnázium magyar osztályaiba járó jó tanuló nemzeti és felekezeti különbség nélkül.

Ezzel valóra vált a magyar internátus. Szeptember 1-én megnyílik. Sajnos, egyelőre még nagyon szerényen, csak 10 tanulóval.

Kedvező változásról szerezhetünk tudomást az 1931/32. évi értesítőből: „A beregszászi magyar Internátus-Egyesület vezetőségének percig sem szünetelő munkája és a magyar társadalom áldozatkészsége folytán 1931. szeptember 1-én megnyílt a magyar internátus Orosz György tanár vezetésével. Egyelőre szerény keretek közt, 17 tanulóval. Ellátási díj havi 300 korona. A növendékek közül 6 egész díjat, 7 féldíjat fizetett, 4 teljesen ingyen nyert ellátást.”

(Idézetek A Beregszászi Magyar Gimnázium története című kiadványból)

A képen: a szórványmagyarságot látogató regőcsocsoport 1943-ban. Tagjai: Orosz László, Géczy Tihamér, Balla Zsigmond, Tárczy László, Holozsy Károly, Thill Anna, Jóni Erzsébet, Koszorús István vezetőtanár, Báthory Katalin.

Az Internátusba való beköltözés nem volt könnyű dolog, mert oda lényegében véve ki kellett stafirozni a diákokat. Ez azt jelentette, hogy megfelelő számú fehérneműt, ágyneműt kellett vinni, mert a mosást is ott végezték. Édesanyámnak ez újabb komoly teherállalás volt. Mindenkinek volt száma, amit bele kellett varni minden egyes darabba: ingbe, alsóneműbe, zokniba, egybekbe. Volt egy külön ruhatári szoba, ahol egy erre alkalmazott személy kezelte külön-külön szekrényrészben mindenki holmiját. Hétvégén le kellett adni a szennyes ruhát és kikérni a tisztát; erről pontos leltári veze-

tés volt, s az esetlegesen meghibásodott darabokat megjavították.

Az internátusi élet meghatározott napi-rend szerint folyt. Reggel hat órakor ébresztő, utána mosakodás, öltözködés, a hálószobák rendbetétele. Három hálószoba volt, mindegyikhez tartozott egy közös mosdó – több mosdókagylóval –, a fürdőszoba közös volt. A reggeli rend azzal végződött, hogy a hálófelügyelő (minden hálószobának volt egy) jelentette a napos felügyelő tanárnak a létszámot és az esetleges betegeket, akik ágyban maradtak és utána átköltöztek a betegszobába.

A tanári vizit után bementünk a tanulószobákba, hogy átnézzük a napi leckét és átfussuk a tanulnivalókat. Fél nyolckor reggel az étkezőteremben, utána sorakoztunk a kijáratnál, ahol a napos tanulmányi felügyelődiák jelentette az intézet összlétszámát, a betegek számát és utána rendezett sorban indultunk a Gimnáziumba, ami öt-hat perc járásra volt tőlünk.

Természetesen ez a katonásnak látszó rend nem tetszett mindenkinek, és aki nem tudta vállalni, az megvált az intézettől: ha tehetősebb volt, akkor kiment szállásadó családkhoz – mert ilyen sok volt a városban –, vagy megpróbálta a bejárást vidékről, ami jóval kötelekmentesebb volt, de jóval nehezebb is, mert sok erőt és időt elvett a tanulásból. Így leírva úgy tűnik, mintha vas-kalapos szigor biztosította volna a rendet. Erről szó sem volt. Meglehetősen vidám és kiegyensúlyozott közösségi életet éltünk.

Az iskolai foglalkozások delután egy órára fejeződtek be, és mindenki a saját osztályának a közösségével – kötetlen alakzatban – jött haza. Itt-ott még arra is jutott egy kis idő, hogy az iskola után hazakísérjünk egy-egy leányt, mert azt mondanom sem kell, hogy a cseh időben közös osztályba jártunk a lányokkal. Ennek volt egy ösztönző hatása is: senki nem szeretett leégni a másik „nem” előtt. Ez különösen minket, fiúkat foglalkoztatott. A lányok számára nem minden esetben volt vonzóbb az, hogy ki a jobb tanuló, de ők sem bánták, hogy a választott esetleg a jobb tanulók közül való, netalán még jó sportoló is, különösen, ha jó focista is volt az illető. Nos, ez a bizonyos órák utáni udvarlás csak röpke időre szólt, mert az „intristáknak” igyekezni kellett az ebédre, mert azon kötelező volt pontosan megjelenni.

Az étkezésnek is megvolt a pontos rendje: öt diák tartozott egy csoportba, közülük az egyik, az idősebb, volt a csoportfőnök: ő szedett először a tálból, ami a terített asztalon már ott várt bennünket. A második fogás és a sütemény után a leveses tál kivétel és a tányérok összeszedése a napos kötelessége volt, ezekkel a konyhába kellett kimenni. Soha nem történt meg, hogy valakinek nem jutott volna étel, vagy esetleg kevesebb jutott volna, mert arra az asztalfőnöknek vigyázni kellett. Elsősorban azzal, hogy maga is példát mutatva nem szedett többet, mint bárki más. De ha véletlenül valaki még kért az adagon felül, a napos kiment a konyhába „repetáért”. A rendről itt is a velünk együtt ebédelő tanár és a diák tanulmányi felügyelő gondoskodott, aki a tanárokkal és a gondnoknővel egy asztalnál evett!

Ebéd után három óráig szabad idő volt. Ez alatt mindenki maga osztotta be az idejét. Az épület mögött a nagy udvaron röp-labda- és kézilabdapálya volt – de elől is elég tágas rész volt –, így mindenki könnyen hozzájutott a neki legalkalmasabb mozgási lehetőséghez.

Lefeküdni nem lehetett, mert a hálótermekbe nappal nem lehetett vissza-

A MAGYAR INTERNÁTUS

termi. Mindenkinél külön ruhásszekrénye volt a folyosón, akinek valamire szüksége volt, bármikor hozzáférhetett. Ha pedig valaki fel akart menni a városba, az feliratkozott a tanulmányi felügyelőnél, aki a bejelentkezéseket felvitte a napos felügyelőtanárnak és ő engedélyezte. Ilyenkor lehetett elintézni a szükséges bevásárlásokat, és pótolni, illetve kiegészíteni az ebéd előtti randevúkat, már akinek volt erre partnere. Ha ilyenkor valaki találkozott a városban valamelyik nevelőtanárral, akkor csak annyi kötelessége volt, hogy illendően köszönjön a tanár úrnak!

Három órákor kezdődött a silencium; a tanulótermek úgy voltak elhelyezve, hogy egy pódiumon volt a nevelőtanár asztala – és a két tanulmányi felügyelő tanuló asztala – közülük az egyik a főtanulmányi felügyelő volt. A nevelőtanár nem mindig volt jelen a tanulóteremben. Három és négy óra között kellett az írásbeli feladatokat elvégezni. Utána félóra szünet volt egy kis mozgásra, levegőzésre és fél óttól kezdődött a fő tanulási idő, ami fél hétig tartott. Természetesen közben volt egy tízperces szünet, hogy kiszellőztessük a fejünket. Fél hétkor volt a vacsora, a tíz-tizenöt perces szünetben uzsonnát is kaptunk: tejet, teát, kakaót zsemelével – ki mit választott.

Vacsora után rövid szünet volt, nyolc óráig újra át lehetett nézni a leckét, mert utána kezdődött a kikérdezés. Igaz, ez csak az alsósokra vonatkozott. Mindenkinél megvolt a kikérdezője: egy-egy felsős diák. De sokszor olyan is előfordult, hogy a kikérdezett többet tudott a kikérdezőnél és ilyen esetben ez csak formalitás volt. A felsősöket néha egyik-másik felügyelő tanár kérdezte ki. A gyengébb tanulók, ha tehetősebbek voltak a szülei, vagy a kikérdezőjüktől kaptak bizonyos fizetség fejében külön oktatást (ha az illető kikérdező erre alkalmas volt), vagy valamelyik jobban tanuló felsőt kértek meg erre. Nekem olyan kikérdezőm volt az alsós években, hogy csak megkérdezte, mi volt a lecke, és egy kicsit elbeszélgettünk. Egy jó elégséges tanuló volt, és nem akarta, hogy esetleg kellemetlen helyzetbe kerüljön. Már negyedikéskorban viszont kisebb korrepetálásával foglalkoztam, mert nekem szükségem volt arra a kevés pénzre is, amit ezért kaptam. Felsőskoromban pedig már engedélyt kaptam arra is, hogy a kint lakó diákokhoz kijárjak tanítani.

Nó de azért ez sem volt olyan verejtékes robot, mert emellett jutott idő a sportolásra, kikapcsolódásra is. Csak tudni kellett az idővel gazdálkodni. Igaz, sokszor úgy próbáltam a magam felkészülését elrendezni, hogy korábban keltem egy-másfél órával, és így pótoltam be, ami az előző napi felkészülésből kimaradt. Volt még rajtam kívül egy-két ilyen magam forma diák az Internátusban. Nekem hét közben a sport volt, amivel a szabadidőmet kitöltöttem. Az iskolában dél-

utánonként volt sportkörü foglalkozás a tornateremben. A szertornákat nem nagyon favorizáltam, mert azokat csak a teremben lehetett gyakorolni. Én inkább az atletizálást és a labdajátékokat szerettem. Közép és hosszú távon eredményesen futottam, röplabdában és kézilabdában jó voltam, de a labdarúgás volt a szerelmem! Ebben később igen komoly szintet értem el.

Nos, a szerelemről is hadd ejtsék egy-két gondolatot! Sok társammal szemben ebben nem vitézkedtem. Nem azért, mintha nem érhettem, vagy nem értem volna el sikereket, de erre a lehetőségeim nem adtak alkalmat! Hét közben nagyon be kellett osztanom az időmet, és az udvarláshoz idő kell. Hétvégén – szombat délután és vasárnap –, amikor már lett volna elegendő időm, akkor pedig az volt a probléma, hogy nekem sohasem volt sok pénzem. A hétvégi udvarláshoz pénz kellett, mert nem volt elég a kiválasztottal sétálgatni, illetl bemeni egy cukrászdába, de az pénzbe került, ami viszont nekem nem nagyon volt. Így a társas szórakozásnak ezt a formáját sajnos kerülnöm kellett...

Volt egy kedves barátom, akivel az utolsó három évben egymás mellett ültünk az osztályban: Pánczél Béla. Komoly, nagyon értelmes fiú volt. Kint lakott a szüleivel a városban. Vele szinte minden vasárnap együtt töltöttünk egy-másfél órát. A délelőtti istentisztelet után, ami kötelező volt, elmentünk a Beregszász és Bulcsu település találkozásánál levő „Pipanyak” nevű csárdába. Rendeltünk egy-egy üveg sört, és amíg azt kortyolgattuk, nagyokat beszélgettünk – problémáztunk –, jövőt terveztünk. Őt a vegytan érdekelte, mert vegyészmérnöknek készült, világűrbeli elgondolásai voltak már akkor. Én már hatodikos koromtól lelkesültem pályára készülni. Furcsa kettőst alkotott a barátságunk: egy kimondottan földi tudományos gondolkodás és egy egészen spirituális életfelfogás. Béla elmondta nekem a terveit, én beszéltem neki a hitbeli felfogásomról. Soha nem vitakoztunk. Tisztességesen meghallgattuk egymást. Érdeklődéssel hallgattam okos fejtegetéseit, ő pedig sokszor kért arra, hogy mondjak valamit egy-egy prédikációból, amit legációba járáskomkor elmondtam, és én szívesen vállalkoztam erre. Végighallgattam és néha szelíd mosollyal elismételt egy-egy tőlem hallott mondatot. Nem volt hívó lélek, de ateista sem. Most, hogy ilyen nagy távolságból visszagondolok a baráti beszélgetéseinkre, úgy látom, hogy nagyon komoly, belső életet élő személyiség volt.

Talán a hetedikéskor, vagy a nyolcadikos évünk elején történt. Az iskolai évet minden elekezett diákjai a maguk hite szerint, úgynevezett csendes napokkal kezdték. Hozzánk, reformátusokhoz az anyaországból, a Budapesti Konventről jött egy ifjú-sági lelkész, Kiss Antal Jenő. Isten csodálatos adottsággal áldotta meg, olyan ter-

mészetes közvetlenséggel tudott a Biblia igazságáról beszélni, hogy lehetetlenség volt nem odafigyelni a mondanivalójára. Mikor vége volt a csendes hétnek, Béla azt mondta nekem: „Látod, ha nekem mindig ilyen emberek hirdették volna az Igét, akkor én most nem ott tartanék, ahol vagyok.” Elhittem neki, és bizonyos is voltam benne (akkor el is határoztam), hogy ha lelkipásztor leszek, igyekszem majd a Béla életében is folytatni azt a munkát, ami akkor ott elkezdődött.

A háború időközben elválasztott bennünket, és én már gyülekezeti szolgálatban voltam, amikor Budapesten egy órára találkozunk újra. A beszélgetésünk mély nyomot hagyott bennem, mert nagyon pozitív vonásokat tapasztaltam nála. Majd később még egyszer találkoztam vele. Ő akkor már – miután nem lett vegyész – urológus adjunktus volt az egyik kórházban, én pedig éppen egy urológiai műtét után voltam. Arra nem volt akkor lehetőségünk, hogy folytassuk a beregszászi eszmecseréket. Később pedig meglehetősen magába zárkózott egyéné vált. Már hosszabb idő óta elment tőlünk az örök hazába. Így nem volt módom megvalósítani azt a régi tervemet, hogy segítségére legyek a lelki úton való járásban. De hiszem, hogy az Ursten kegyelmes maradt hozzá!

Visszatérve Beregszászba – a diákevekhez – valamelyest nekem is könnyebb lett a sorom. Már alsós koromban is – de felsős koromban főleg – kisebb diákok tanításával, korrepetálásával kerestem némi pénzt, az ösztöndíj fedezte az internátusi díjakat, sőt valamennyi megmaradt is. Később pedig, már hatodikos gimnazista koromtól a nagy ünnepeken (karácsony, húsvét, pünkösd) legációba jártam különböző gyülekezetekbe. Ez abból állott, hogy alkalmanként egy-két gyülekezetben prédikáltam, amiért a gyülekezetektől legátumot (ünnepi adományt) kaptam. A három alkalom összege elég is volt arra, hogy a legfontosabb szükségleteimet fedezze. Nem volt krózi összege, de nagy áldás volt a számomra, amiben Isten gondoskodó kegyelmét éreztem meg már akkor is. Ez a legációba járás aztán folytatódott a Theológián, hiszen ott már kötelező is volt legációba menni, viszont már jóval több anyagi forrást jelentett, mert abból már sokkal biztosabb életlehetőség adatott.

Mindeközben rendszeresen sportoltam – atlétika és labdasportok –, főleg futball terén voltak eredményeim. Népművelési munkában is részt vettem, több más társammal: ünnepeken szavalás, népi tánc, szőlőban-párban is, színdarabok bemutatásában. Szerénytelenség nélkül el merem mondani, hogy Beregszász nagy közösségéből nagyon sokan ismertek, és szerettek már akkor is, ami természetesen sohasem tett engem hőzöngővé vagy elbizakodottá. Gyerekkoromtól kezdve mindig Istentől vártam és kértem áldást az életre, és mindig hálás voltam a legkisebb jóért is.

GÉCZY TIHAMÉR

Utazás egy zászló körül

Egyedülálló ajándékkal lepte meg a Felső-Tisza-vidék magyarságát a sors: a técsői református templomban egy régi magyar zászlót és szalagot találtak. Az ereklyékkel kapcsolatban folytatott kutatások bizonyították azt az ez ideig gyéren hangoztatott, ám megkérdőjelezhetetlen tényt, hogy a Felső-Tisza-vidék (a kárpátaljai „csángók” hazája) is részt vállalt a nemzeti gondolkodásban, cselekvésben, és szerves része volt egységes történelmünk mindennapjainak és fordulóitainak.

A zászlót és szalagot Forvald Sándor és Révész Bálint presbiterek találták.

Forvald Sándor így emlékezik:

– Révész Bálint társammal felmentünk a templom padlásterébe, hogy megvizsgáljuk a tetőszerkezetet. Az egyik távoli zugban, a tartógerendák által erősen takarva egy ládát pillantottunk meg. Kiemeltük és felnyitottuk: benne volt a zászló meg egy nagyszalag. Óvatosan kivettük mind a két darabot, levittük és értesítettük a tiszteletes urat, no meg az éppen a parókia és templom körül szorgoskodókat.

A piros-fehér-zöld zászló 2x1,5 méteres, duplán varrott brokátból készült. Az előlapján a fehér mezőben a koronás címer felett és alatt félkörben a **HAZÁDNAK RENDÜLETLENÜL LÉGY HÍVE OH MAGYAR** felirat olvasható. A hátoldalon, szintén fehér mezőben, Magyarország patrónáját láthatjuk ovális keretben, **A técsői függetlenségi és 48-as párt 1905. évben** felirattal körülvéve.

A szövegek, képek, díszítőelemek és a zászló három oldalát szegélyező rojtok arany- és színes szálakkal vannak kihímézve. A hársmező színei megőrizték üdeségüket, csak a fehérben láthatók helyenként a mulandóság nyomai.

A szalag 3m x 30cm, fehér színű brokát, az egyik összetevőjére, ami arany rojtokban végződik, a következő van aranyszálakkal hímézve: **özv. Erdő Imréné, 1906**, a másikon folytatásként: **A TÉCSŐI FÜGGETLENSÉGI KÖRNEK**.

Kocsis Sándorné ismert hímzőmesternek jutott a megtisztelő feladat, hogy megtisztítsa a zászlót és a szalagot a ráülepedett szennytől. Majd összeült az egyház vezetősége és egyhangú határozatot hozott: ha Isten óvó könyörülete megőrizte és átmentette a jelenbe e csodálatos ereklyét, s a templom adott a relikviának oltalmazó otthont a megpróbáltatások évtizedeiben, akkor maradjon továbbra is a templomban, legyen mindenkié.

Ótus Lajos asztalosmester tartórúdat faragott a zászlónak, és úrvacsoravétel napján, László Károly lelkipásztor szónoklata után a város és környékének aprajagja gyönyörködhetett a közösség és az egyetemes magyarság e kincsében. Majd e sorok írója felkérte az egybegyűlteket, hogy akik tudnak valamit a zászló és szalag, a técsői függetlenségi és 48-as párt „élettrajzáról”, állítsák össze az ereklye történetét.

A krónikás megjegyzése: A 48-as párt bölcsője az egykori határozati párt szélsőbal szárnya volt. 1868 áprilisában Madarász József Kossuth-hű hazafi vezetésével a szélsőbal parlamenti csoportjából kiszorult Kossuth-hívek Országos 48-as Párt néven politikai párttá szerveződtek. 20 képviselőjük volt az Országházban. Később Kossuth Lajos kérésére 1874-ben felvették a Függetlenségi Párt nevet. Így lett Függetlenségi és 48-as Párt.

Erdő Imre: Erdő Imre a nagyapám volt, nagyanyámat Pávay Vajna Erzsébetnek hívták. Nagyapám évtizedeken át ügyvédként működött Técsőn. 1905-ben bekövetkezett haláláig ő volt a párt elnöke. A zászlót éppen halála évében kapta a helyi szervezet. Nagyapám áldozatos és közmegegyezésnek örvendő tevékenységének elismeréseképpen az özvegyét, nagyanyámat Erdő Imrénéért kérték fel, legyen a zászló keresztyánja, így a zászlószentelésen ő kötötte fel a szőben forgó szalagot a zászlóra.

Anyai ági nagyszüleim is szorosan kötődtek a 48-as párthoz. Dr. Novák Dániel, aki 1914-ben halt meg, a párt körzeti vezetőségében tevékenykedett. 1910-ig a párt képviselőjeként tagja volt az Országgyűlésnek. Fejérvári Géza akkori hadügyminiszternek volt egy ideig a közvetlen munkatársa. Elismerésnek és tiszteletnek örvendett, úgyhogy második alkalomkor is bekerülhetett volna a Tiszelt Házba, de Tisza István kibuktatta, mert feltárta a sópanamát, azaz rájött, hogy az Aknaszlatinán bányászott sóból származó bevételek nagy része a Tisza-párt pénztárába vándorol. Novák nagyapának két fiútestvére volt: Endre és Károly.

Novák Endre dr. elévülhetetlen érdemeket szerzett Kárpátalja (Ungvár) közegészségügyi intézményeinek létrehozásában, a megye központi kórházának építésében. Az ungvári megyei kórház B pavilonjának falán a következő signum memoria olvasható:

„Köztevékenységi kórházfejlesztési működése elismerésül Uzhorod Főorvosa Dr. Novák Endrének 50 éves jubileumára 1923”

Novák Endre főorvos-igazgatónak köszönhetően nyitotta meg kapuit 1890-ben az Ungvári Állami Bábaképző Intézet, ő látta el az Országos Orvosszövetség Ung-Megyei Fiókszövetsége elnöki teendőit is, „A közegészség, mint közgazdasági tényező az államéletben” c. munkájával országos elismerést szerzett, ma is helytállóak sebészeti újításai, számtalan tanítványa gyarapította megalapozott és méltán kiérdemelt hírnevét.

1928-ban, 79 évesen vonult nyugállományba. Szobránc (Ungvár) utcai házában élte le maradék éveit. Vannak még szemtanúk, akik állítják, hogy a heti vásárra igyekvő nagykaposi és szobránci fuvarosok, mielőtt a piacra vonultak volna a sötétség leple alatt, szalmával borították be háza előtt a kövezett utat, nehogy vasalt kerekű szekeik zaja túl korán felébressze az agg és beteges doktort...

Novák Károly unokája Éva, a magyar úszósport büszkesége, olimpiai bajnok.

Nagyban hozzájárult a párt (helyi) történetének feltáráshoz dr. Solymos Tiborné, Dr. Novák Dániel másik unokája, aki a közrendelkezésre bocsátotta gazdag családi levéltárának anyagait, amelyekből ismertetek néhányat.

Utazás egy zászló körül

A técsői választókerület polgárságának

Egy új korszak s ezzel egy új küzdelemnek küszöbére értünk.

Derek férfiakra, elszánt harcosokra van szüksége a függetlenségi és 48-as pártnak s ennek a nemzetnek, hogy a munkának s az alkotásnak fegyverével hódítsa vissza Magyarországot önmagának.

Mert a mi hazánknak szabadnak, függetlennek kell lennie minden idegen beavatkozástól s ezt lépésről lépésre haladva, csak úgy érhetjük el, ha a választók bizalma és szeretete az érdemes férfiak közül, a legkiválóbb munkást és harcost küldi a küzdelembe.

Ilyen férfiúnak ismerjük mi Novák Dániel polgártársunkat, aki elveinek és becsületes törekvéseinek rendületlen híve.

A hazának szüksége van a választók becsületes meggyőződésének nyilvánítására, hogy ebből a nemzet akarátának hatalmas riadója harsogjon felénk.

Ennek a riadónak legyen visszhangja a Ti választókerületetekben, midőn Novák Dánielt bízzátok meg az egész nemzet érdekében képviselével.

Eljen a szabad és független Magyarország, legyen népe boldog, hatalmas és erős! Eljen Novák Dániel!

Kossuth Ferenc Elnök

(Ismert tény: 1910-ig Kossuth Lajos fia, Ferenc volt a függetlenségi és 48-as párt elnöke.)

Két távirat:

„Nagyságos Novák Dániel képviselő A técsői függetlenségi és negyvennyolcas párt első parlamenti beszéde alkalmából bizalommal üdvözlöi szeretett képviselőjét **Molnár alelnök**”

„Nagyságodat, mint kerületünk képviselőjét az igazi megalkuvást nem ismerő függetlenségi magatartásáért szívélyesen üdvözlöljük, bizalmunkról és ragaszkodásunkról biztosítjuk.

A választó polgármester nevében

Csurka András”

Megpróbáltam a visszaemlékezésekből összeállítani a zászló történetét.

Kovácsné Varga Ilona: A családuknak volt egy naplója, nagyon-nagyon régen kezdte el írni valamelyik ősünk. Az volt a szokás, hogy a következő generáció férfitagja folytatta a napló írását, s felfjegyzett a családdal kapcsolatos minden eseményt. Ebbe a naplóba be volt írva, hogy szépapánk, Varga Lajos Kossuth Lajos katonája volt, harcolt a szabadságért az osztrákok ellen. Csak évekkal Világos után került haza, és itthon megalapította a 48-as pártot. Ha nem csal az emlékezetem, akkor ez valamikor a XIX. század vége felé lehetett.

Sajnálom, hogy nincs meg a napló, de az is lehet, hogy kallódik valahol, mert minden magyaros dolgot el kellett tüntetni, mikor bejöttek az oroszok...

Erdő Imre: Örülnék, amennyiben háttérőzött állíthatnám, hogy a zászló Técsőn, vagy Máramaroszigeten készült, de inkább Pesten, mint itt. Nagypám el-lenlábasa az esedékes választásokon Pekár Gyula volt, aki jó politikusként igyekezett híveket szerezni a függetlenek között is, de nem kizárt, hogy a századfordulón még éppen ő is független volt.

Kovácsné Varga Ilona: Szépapámpárt-beli és közéleti tevékenységét fia, György és unokája, azaz az én nagypám, Bálint folytatták. Én úgy emlékszem, hogy Pekár Gyula pesti jogász volt, ő nyerte meg a választást Novákkal szemben, és a zászlót is ő ajándékozta a técsőieknek. Úgy rémlík, Pekár azelőtt a függetlenekhez tartozott, csak később pártolt át a másik táborhoz, de lehet, hogy csak pártolókat akart szerezni, s ezért volt a zászló a függetleneknek „címeze”.

A zászló rúdját a nagybátyám, Varga Imre asztalosmester faragta. Szép, csírádás munka volt, bele is véste: Varga Imre csinálta.

Én magam is láttam abban az időben a zászlót, most felismerem. 1914-ben, vagy ekörül Károly király ment ki a frontra, de itt, Técsőn megállót csinált. Tudták már ezt előre, azt is tudták, hogy özv. Erdő Imrénénél fog látogatást tenni. A kúrián a bejárati kaput meg ajtót kicifrázták, kifestették, virágokkal díszítették. Volt egy nagy felirat, amelyen ez állt: Eljen Károly király! Oda volt téve ez a zászló is.

Úgy hírlett, hogy a zászlóra özv. Erdő Imréné vigyáz, nála van és nála is volt. De a háború végén, mikor már azt beszéltek, hogy elcsatolnak minket, az özvegy ügyvédné magához kérte Csathó Károlyt, Rettegi Imrét és Varga Bálintot, akik a város előljárói és presbiterek voltak, és a zászlót elvitték Tóth Imre református lelkészhez. A tiszteletes úr 1920-ban meghalt. Azóta nem hallottam semmit a zászlóról.

A krónikás megjegyzése: A técsői (máramarosi) függetlenségi és 48-as párt az első világháború alatt szétesett, szervezői és tagjai közül sokan elesetek a frontokon. Ács Lajos Sámuel és elvbarátai szervezték újjá, de nem a régi néven, mert az irritálta a cseh megszállókat, hanem Kisgazdapárt, majd később Magyar Párt néven.

Dénes Béláné: Samu bácsiéknak nem volt gyerekük, az árvaházból vették ki Dénes Lajost, akinek fia, Béla az én férjem volt. Samu bácsi – így nevezte az egész város Ács Lajos Sámuelét – egész életét a magyar ügynek szentelte. A ház, amelyben most is lakom, az övé volt, a técsőiek építették át számára tiszteletük és megbecsülésük jeleként.

A krónikás megjegyzése: A trianoni diktátum „eredményeként” elcsatolt területeken megindult a polgári szerveződés. Átfogó nemzeti pártot nem lehetett létrehozni, ezért indult meg az új alapok megmentése

világnézeti és osztályalapon. Az Országos Keresztényszocialista Párt és a Magyar Kisgazdapárt voltak az elsők.

Az előbbi a városokból indult a vidék felé, a második a falvakból indulva igyekezett a városok irányába az egész magyar társadalmat átfogó nemzeti keret kiépítése céljából. A kisgazdák figyelmüket a kisiparosokra is kiterjesztették és 1925-ben a Magyar Jogpárttal Magyar Nemzeti Párt néven egyesültek.

Dénes Béláné: Én nem foglalkoztam ezzel, de a mi házuk volt a párt központja. Besötétített ablakok, elrekesztelt ajtók mögött tartották összejöveteleiket, méltatták a nemzeti ünnepeket. Ilyenkor Samu bácsi előhozta az elrejtett zászlót is. Mert a zászló minálunk volt elrejtve. Dugdosni kellett, mert a csehek gyakran zaklatták Samu bácsit, rendszerezek voltak a házkutatások, le is tartóztatták néhányszor, meg is verték. Samu bácsi halála után is nálunk volt a zászló, apósom rejtgette, csak 1939-ben vette elő, amikor már tudtuk, hogy visszatérünk az anyaországba. Akkor adta át Erdő Lajos városi bírónak, úgyhogy a bevonuló magyar katonákat már ez alatt a zászló alatt fogadta a város népe.

A krónikás megjegyzése: Técső 1939. március 15-én szabadult fel. Elsőként az Ungár Károly alezredes vezérlete alatt álló 14. kerékpáros zászlóalj (I. század) katonái lépték át a város határát.

Kaszó András: 1920-tól 1939-ig Kazinczy Róza, Samu bácsi testvére rejtgette a zászlót, mert Samu bácsit és társait gyakran zaklatták a csehek, meg is találták volna nála, amiből nagy baj lett volna. Több rejtékhelyről is beszéltek akkoriban, aminek egyedüli célja a besúgók megfélemlítése volt. Az oroszok közeledésének hírére Erdő Lajos átadta a zászlót Hápká Péter képviselőnek és Izsák Imre esperesnek. Talán ők tették el a most felfedezett rejtékhelyre... Izsák Imre esperes 18 éven át szolgált a técsői református egyházat, 1944 őszén halt meg.

Hápká Péter 1909-ben tett ügyvédi vizsgája után Técsőn folytatott gyakorlatot. Aktívan részt vett a megye és a város politikai életében, a felszabadulás napjától miniszteri biztосként működött országgyűlési képviselővéval meghívásáig. Hónapokkal az oroszok bejövetele előtt elhagyta a várost.

Ennyit sikerült kideríteni a függetlenségi és 48-as párt técsői múltjáról. Bizonyára vannak, akik többet tudnak a zászló sorsának alakulásáról is, arról, hogyan került a templom padlására. Izsák Imre esperes fia, Imre és Hápká Péter fia, Péter szoros barátságban voltak. Ifj. Izsák Imrét az oroszok bevonulása után, azt beszélük, meggyilkolták. Ifj. Hápká Péter elköltözött Técsőről. Azt is beszélük, hogy megváltoztatta még a nevét is...

Közreadta

SZÖLLŐSY TIBOR
Fotó: SZEMERE JUDIT

„Nem a sírjukra kell majd a száz virág...”

Ha módomban áll, szeretek korán menni a templomba a vasárnapi és ünnepi istentiszteletekre, no meg a bűnbánati hét esti áhitataira is. Nem azért, hogy elsőként érjek oda, és a megszokott helyemre ülhessek. Nem olyan nagy baj az, ha megelőznek és abban a padosorban már minden hely foglalt. Egy paddal előtte, vagy mögöttem mindig talállok üres helyet, ahová leülhetek... Csak ilyenkor, annyi sok év után is, mindig fájó hiány, üresség telepszik a lelkemre, mert nem érzem magam mellett rég halott édesanyámat. Mert ő is mindig, szigorúan és kizárólag ugyanoda, a megszokott helyére ült le, ahogy mindenki más a templomban.

Gyermekkoromban ez volt az elfogadott, a bevett szokás a rendszeresen templomba járó hívek körében, és anyám, maga mellé ültetve, engem is erre tanított. Akkoriban, vasárnaponként, keresnem sem kellett, behunyt szemmel is tudtam a templom tele padosaiban, hol talál rá köszöntésem Rózsika néniére, Böske néniére, Manyi néniére, Etu néniére, a Huszti, a Cseh vagy a Kiss család tagjaira, vagy a többi jól ismert beregszászi református família valamennyi nő és férfi tagjára. Hiszen mindig ugyanott láttam viszont mindenkit, ahol gyaníthatóan, egykor az ő szüleik is ültek. A nők soha nem ültek be a férfiak padjába, és ez fordítva sem történhetett meg.

Hogy helyes volt-e, ma már nehéz megítélni, de nekem, mint kisgyerekeknek az a tudat, hogy mindenki ott van a szokott helyén, valamiféle biztonságot, megnyugvást adott, mert éreztem benne a rendet, ami a mai, modern kornak az egyik legnagyobb hiányossága. Talán ezért maradt meg bennem, hogy amikor belépek az istenházába és fohászokva köszöntöm az Urat, lélekben anyámnak is köszönök, aki itt vár rám, a megszokott helyén ülve, hátulról a második padnak a szélén. Aztán tekintetemmel végigsimogatom azokat az egykor tömött, mostanában sokszor foghíjas padosorokat, ahol egykor édesanyám nagyon kedves, jó ismerősei ültek, akiknek arca most is előttem van, és gondolatban az ő emlékükhöz előttem is mindig fejet hajtok.

A még majdnem üres istenházába elmondok egy rövid imát, és mert az elsők között érkeztem, letelepszem a szokott helyemre. Derű és békeség van bennem, hálát adok az Istennek, hogy itt lehetek, s magamban némán megszólítom anyámat: ma meglátogatlak anya, viszek neked egy szép csokor virágot!

A kezem önkéntelenül mozdul, hogy mint máskor, most is megsimogassam magam mellett a padot, az ő egykori helyét. Ez a mozdulat mindig néma fohással társul, ami majd utat nyit csapongó gondolataimnak. Énekes könyvemet kezembe véve felnézek a karzatra, hogy a számhirdető tábláról leolvassam az aznapra kijelölt énekeket, de még nincs feltüntetve, így szemem elidőzik a hatalmas orgona ezüstös sípjain. Egykor, valaha régen, Gyurka bácsi volt a templomi kántor, ő játszott a szép hangú hangszeren, erre pontosan emlékszem, de arra már nem, hogy abban az időben ki volt a gyülekezet lelkésze. Úgy rémlik, vagyis, szinte biztos, hogy már nem Szutor Jenő nagytsziteletű úr. De biztos, hogy még kislány voltam, amikor már ő ült a sokszípus orgonánál.

Talán a Gyuszi papbácsi lehetett akkor a lelkész. Olyan alacsony, kis kövérkés ember volt. Jókat játszottam a lányával, nagyon szép kislány volt, a neve is különös: Dalma. Így hívták. Sokszor voltak nálunk vendégségben és én nagyon irigyeltem tőle különös nevét. Az anyukája gyönyörűen zongorázott, márkás, jó hangú zongorájuk volt, nagyon szerettem hallgatni, de mi mégis ritkán mentünk hozzájuk. Talán a barátnőm papája miatt nem, aki valahogy mindig olyan furcsa volt, legalábbis nekem. Dülöngélve járt és nagyon hangosan beszélt. Aztán egyszer véletlenül meghallottam, amikor anya és a Dalma mamája arról beszélgettek, hogy a papbácsi egyre jobban szereti a bort... Pedig már meg is esküdött a Bibliára téve a kezét, hogy soha többet nem iszik egyetlen kortyot sem. No és, kérdezte anya furcsállkodva, ennek ellenére, mégis? Az asszony könnyes szemmel suttopta: kimeri a tányérjába, és evőkanállal bekanalazza. Így nem szegi meg az esküjét, nem issza, eszi...

Anyá szomorúan nézett a néniére és halkán azt mondta: imádkozzunk érte, hogy legyen ereje valóban megtartani a fogadalmát, megszabadulni a vétkektől. Emlékszem, mennyire elcsodálkoztam ezen, később meg is kérdeztem a mamámat, hogy lehet az, hogy Gyuszi bácsi vétkezik, hiszen ő pap. Anyukám csendesen válaszolta: de ő is csak ember, aki éppen úgy hibázhat, mint bárki más. Ezért van nagy szüksége arra, hogy az Isten kegyelmében részesüljön. Ha többen imádkozunk érte, meghallgatja az Úr a kérésünket, segítséget nyújt neki, erőt ad, hogy lemondjon bűnös szokásáról. Jézusom, hogy én mi mindenre emlékszem!

Nem, mégsem! Gyurka bácsi már a Pista papbácsi idején az egyház kántora volt. Hosszú éveken át kántorokodott, őt aztán M. Jóska követte az orgonánál. De talán ekkor már nem Pista bácsi volt a lelkipásztor, nem ő teljesített szolgálatot a templomunkban... Azért mégsem emlékszem mindenre oly pontosan... Én gyerekként többnyire a nevükön szólítottam a lelkészeket, mert a családjaik, ha nem is túl gyakran, de összejártak. Így aztán, nemcsak a templomban találkoztam velük és feleségeikkel. A Dalma anyukája és Pista papbácsi felesége, Mancika néni is mindig az előttünk lévő padosorban ültek... Később a Pali papbácsi felesége, Sárika néni is. De ezt már csak anyutól hallottam, mert akkoriban én már nem jártam templomba, még ünnepeken sem. Anya mindig nagy tisztelettel beszélt Sárika néniről, aki a Dóczyban tanult. Mennyi évnél kellett elteltie ahhoz, hogy megértsem, mit jelent ennek a nagy hírű iskolának a tisztelettel kiejtett, megbecsüléssel emlegetett neve! Közben azon tűnődöm, hogy mi történhetett a templom akusztikájával az elmúlt évek során, hiszen a régi időkben a papok nem mikrofonba prédikáltak a szószékről: jaj Istenem, hol volt még akkor ez a szerkentyű? Érdekes, ennek ellenére a hatalmas templom legtávolabbi sarkaiban is jól lehetett hallani a hangjukat. Még jól emlékszem, amikor gyermekkoromban, a Reformáció emlékünepén, édesanyám a karzaton

állva szavalt el egy szép verset, és csengő hangja betöltötte az egész templomot...

Nézem az Urasztala mögött, a lelkészek padja fölött a tiszta fehérre meszelt falat, ami olyan, mint egy szépen kiválaszt, nagyméretű mozivásznon, amelyre kivetíthetem a csupán nekem fontos egykor megélt történeteket. Ma már letisztultabban látok sok mindent. Gondolataim filmvásznán viszont láthatom a valamikori templomjáró embereket, és az egykor itt, a gyülekezetben szolgált tiszteleteseket. Hallani vélem a szavaikat, látom a gesztusaikat, ahogyan azt csak az egykorvolt, látszólag unatkozó kisgyermek agya tudta ennyire tökéletesen, kristálytisztán megőrizni. Újraélhetem a tőlem egyre messzebb kerülő kornak a hangulatát. Jó lenne hinni, hogy ezt a szelíd bölcsességgel teszem, amelyet a megélt évektől kaptam ajándékba, cserében a villanásnyi, gyorsan tovatűnő fiatalságért. No de így van ez jól, s én hálát adok a Jóistennek, aki irányítja a gondolataimat, segít, hogy tisztán elmével emlékezzem, de főként azt köszönöm meg neki, hogy e föld még az otthonom. Mert sajnos, évről évre egyre többen hiányoznak mellőlünk, fiatalok, középkorúak, öregebbek, egyaránt. Magamban befelé mosolyogva gondolok egyik kedves padtársamra, aki egyszer egy istentisztelet előtt körbepillantva a gyülekezeten, csodálkozva jegyezte meg: te, észrevetted, mennyivel kevesebb mostanában a templomban az idősnő? Régen olyan sokan voltak, vajon hová lettek, miért nem járnak az istentiszteletekre, mit gondolsz? Szomorkás öniróniával válaszoltam meg a kérdést: nincsenek kevesebben, most is itt vannak. Csak tudod, időközben mi váltunk azokká, s vettük át a régiéket helyét.

A templomi csend némán áradó zenéje megnyugvással tölt el, kisimítja a lelkeim ráncait, számyára kap, röpit, visz az időben. Vissza, egészen a gyermekkoromig. Ahogy azt már említettem, akkor is ugyanitt, ebben a padban ültem édesanyámmal. Szegény, mindent elkövetett, hogy csendben legyek, ne nyúzsogjak, legalább itt ne, ám többnyire hiába! Kislány létemre meglehetősen élénk, csintalan gyermek voltam, szegénynek mindig sok bosszúságot okoztam. Volt, hogy fagyaltot ígért hazafelé menet, ha a

„Nem a sírjukra kell majd a száz virág...”

Prédikáció alatt jól fogok viselkedni, máskor kilátásba helyezte, hogy kiporolja a szoknyámat, de emlékeim szerint egyik változat sem hozott a témában átütő, valódi sikert. Untam magam az istentiszteleteken, nehezen kötött le a prédikáció, mert többnyire egyetlen kukkot sem fogtam fel belőle. De visszatekintve, nemcsak én voltam így ezzel. Megesett anyám egyik unokatestvérének a fiával is, aki pedig csendes, jóra való gyermek volt. Az édesanyja vasárnaponként egyedül is elengedte a templomba, aztán otthon rendszerint kikérdezte, hogy miről beszélt a papbácsi. Egy alkalommal arról számolt be az anyjának, hogy a prédikáció valami Gece Máli kertjéről szólt, számára összesen ennyi volt érthető az egészből. Mennyivel okosabb megoldás a mostanában bevezetett gyermek-istentisztelet, amely csak a gyerekeknek szól!

Nos, később aztán a vasárnapi iskolának köszönhetően változott valamelyest a viselkedésem, akkor már csendben és illedelmesen végigültem a lelkigyakorlatokat. Édesanyám nagyon fontosnak tartotta a hitben való nevelésemet és mindennap felolvasott a Bibliából, amit néha kényszernek éreztem, ám visszagondolva, hálás vagyok érte, mint oly sok minden másért. Ezt soha nem mondtam el neki, és többé már nem is mondhatom el... Biztos vagyok benne, hogy a rendszeres napi felolvasások miatt szerettem meg a könyveket, és már akkor szert tettem bizonyos fókú műveltségre. Csak zárójelben jegyzem meg: a tévében látható kvíz játékokat nézve tudom lemérni, a versenyzők milyen tájékozatlanok e témában. Néhány válasz: a sóbálványá változott Lót – a megkérdezett, bölcsészdiplomás, fiatal, de már rég nem tini korú játékos szerint – Jerikóból menekült a családjával; vagy Jeruzsálemben, a templomban őrzött Frigyládában az arany Grál kehely található Jézus vérével(!), nem pedig a Mózes által leírt tízparancsolat...

Igen, a felolvasott szövegeknek, a betűk szeretetének köszönhetően én egészen kicsi koromtól kezdve igazi vonzalmat éreztem a könyvek iránt. Olyannyira, hogy az olvasáson

kívül más aztán nem is igen érdekelte, egy jó könyv minden egyebet háttérbe szorított. Mamám őszintén örült ennek és nem ellenezte, amennyiben előtte maradéktalanul teljesítettem a kijelölt feladatokat. Értem ez alatt a mosogatást, gyomlálást, portörleszt, egy-két ruhadarab kimosását, meg másféle, a kislányoktól akkoriban kötelezően megkövetelt házi munkát, ami mára kiment a divatból.

Ma már alig-alig várnak el a gyerekektől otthon bármit is, mert sajnálják őket házi munkával túlterhelni! Viszont a számítógép előtt, vagy az interneten órákon át, korlátlan ideig lóghatnak, belefeledkezve a lelket mérgező, legvadabb, értelmetlen virtuális játékok borzalmaiba. A mai világban ez a trendi. S tisztelet a kivételnek, ez ellen a szülők többségének semmi ellenvetése! Aztán a virtuális, hamis világábrázoláson nevelkedett mai generáció, amikor később felnőttként, feleségként, vagy anyaként szembesül a rászakadó valós élet mindennapos feladataival, gondjaival, amelyekkel csak nagy nehézségek árán, vagy egyáltalán nem tud megbirkózni, nos, bár megkésve, de akkor majd valóban szánni való lesznek. S valószínű, hogy a gyermekkorban elmulasztott apró-cseprő házi munka el nem sajátítása, s annak soha számon nem kérése miatt, a még gyermekként rajtuk sajnálkozó szüleiket fogják okolni. Hát az én anyukám engem bizony nem sajnált, így aztán tanulnom is kellett, meg segítenem is, ám szabadidőmben kedvemre olvashattam... És csodák csodája, a rám kiszabott napi munka cseppet sem ártott meg nekem, nem rokkantam bele!

Nos, az alsó osztályokban még minden vasárnap eljártam anyukámmal a templomba, de az ötvenes években, ifjú pionírként, később meg komzsolistaként bizony már nagyon ritkán mehettam. Anyám szomorú volt, de a Bibliából a felolvasást folytatta mindennap. Emellett a Kátét is meg kellett tanulnom, hogy konfirmálhassak, ami sajnos, nem a templomban történt. A lelkipásztor jött el hozzánk haza, kikérdezett, s ezt követően otthon vettem úrvacsorát. Az iskolában keményen tiltot-

ták, hogy templomba járjunk, és mi tagadás, én ennek szívesen eleget tettem, amire ma már csak pironkodva tudok visszagondolni. Igen, nálam remekül bejött az agymosás, még örültem is annak, hogy igazoltan távol maradhatok. Így vasárnap tovább alhattam, sőt, többet olvashattam. Csitrlányként közönyösen, félfüllel hallgattam, hogy anya mit mesél az istentiszteletekről. Bizony, mondogatta reménykedve, járnak templomba többen is a veled egykorú lányok közül, például M. Erzsike, aki mindig ott van az anyjával, ő bezzeg nem fél a komzsolvezetőktől. Ő becsületes és vallásos kislány, aki szót fogad az anyjának, nem olyan akaratos, mint te, akiből aztán ki tudja, mi válik... Erzsike kiválóságát évekig hallgattam, ami kegyetlenül rosszul esett, s talán, hogy anyunak örömet szereznek, néha, már én is elmentem volna a kedvéért egyszer-kétszer a templomba. Csakhogy időközben megválasztottak az osztályunkban komzsolitkár-helyettesnek. Ekkor már valóban féltem azoktól a különféle retorzióktól, amelyekkel a templomjárókat sújtották. Iskolai gyűléseken a nyilvános megszégyenítéstől, jó tanuló lévén jegyeimnek a lerontásától, ami engem különösen érzékenyen érintett volna... Így hát nem mertem menni.

Idővel furcsa hírek kezdtek keringeni a városban: M. Erzsike kimarad az iskolából, mert terhes. Valóban az volt, nemsokára meg is szülte a gyermekét. Ma már kegyeletstérítés nélkül írhatok erről, hiszen olyan rég történt! Meg aztán szegény leányanya nagyon fiatalon meghalt. Sok évvel hamarabb, mint az édesanyja, akire rámaradt a gyermeke. Nem tudom, fiú volt-e vagy lány, sem azt, mi lett a sorsa, de úgy rémlik, az apa elvitte magával Oroszországba. Nekem akkor óriási elégtételt jelentett az oly sokszor elem állított példakép csúfos bukása. Hiszen ez a dolog az én fiatalágom idején szégyennek számított: még nem volt olyan megszokott, mint a mai világban.

Hányszor vetettem kárörvendően édesanyám szemére a mindig, mindenhová, de főleg a templomba anyjával együtt járó,

híresen tisztességes, megbízható jó kislány, ahogy én neveztem dühösen, a „bezzeg Erzsike” dolgot... Nem tudott rá válaszolni, némán, lesütött szemmel hallgatta gonoszkodásomat. Istennem, milyen kegyetlen tud lenni egy kamasz! Milyen jó lenne, anyám, ha jóvátehetném egykori viselkedésemet! Mennyi mindent kellett megélnem, hogy felnőttként rábredjek, milyen fájdalmat okoztak neked bántó szavaim! Hiszen te csak jót akartál nekem, mindig féltetted! Egy óriási hátizsák terhére cipelem, amely tele van ki nem mondott szavakkal... Szavakkal, amelyeket nem mondtam el neked, mindennel, ami elmaradt, amivel örökre elkéstem, amit nem tettem meg. Igen, csak most tudom, mennyire fájhatott neked mindaz. És még bocsánatot sem kértem tőled, úgy, igazán. És te akkor is, mégis, ugyanúgy megbocsátottál, mint mindig...

Titkon letörölöm kicsordulni készülő könnyemet, s nagyot sóhajtván, a gondolataimban tovább lépve, haladok előre az emlékezés útján. A fiataloktól elmulasztott sok-sok istentiszteletet később sem tudtam pótolni. „Ideológiai” munkás lettem, könyvtáros, vezető állásban, hogy járhattam volna templomba?! Egyet jelentett volna a munkahelyem elvesztésével. Ez különösen akkor vált fájdalmasá, amikor már gyermekeim voltak, s jöttek a vallási ünnepek: a Karácsony, a Húsvét, a Pünkösd. Amíg anyáélt, együtt voltunk, és úgy igazán nem is vődött észre, mi maradt ki az életemből, csak a halála után. Mi, a bezárt ajtók és ablakok mögött minden egyes ünnepet megtartottunk, sőt, a húsvéti ünnepek szentelt étel is került az asztalunkra. Nálunk, a családban úgy alakult, hogy csak mi ketten, anyukám és én voltunk reformátusok, a férfi családtagok katolikusok voltak. Ez soha nem okozott konfliktust a családon belül, valójában semmi jelentősége nem volt, a két vallás jól megfér egymás mellett. A templomi esküvőmet is otthon tartottuk, akkor is Illés Pista bácsi volt a lelkész. S ahogy egykor, az ő bátorságának köszönhetően az otthonunkban konfirmálhattam, amikor összekerültünk a férjemmel, ismét ő jött el hozzánk, hogy Isten áldását adja ránk és megeskessen a katolikus férjemmel. Hálával gondolok

„Nem a sírjukra kell majd a száz virág...”

◀ vissza, a szép, szelíd szemű, galambosz lelkészre...

Karácsony előtt édesanyám megtanította a fiaimat mind a református, mind a katolikus karácsonyi énekekre. S én, bár óriási félelemmel a szívemben, de minden Szentestén, a decemberi, korai sötétséget kihasználva elvittem két fiamat a római katolikus templomba, hogy imával köszöntsem a jászolkában fekvő Jézuskát, a betlehemi kisdédet. Sőt, ha az apai nagyszülőkhöz utaztunk huzamosabb időre, mivel ott nem volt református templom, eljártam fiaimmal együtt a katolikus templomba és ezt a családban mindenki természetesnek vette. Ott nem kellett attól tartanom, hogy bárki is megfigyel, esetleg feljelent... Mentem, mert akkoriban már nagyon hiányzott nekem Isten közelsége, a templomi áhitat, de azért is, hogy a gyermekeim hitben nevelkedjenek. Így velük együtt én is egészen jól megismertem, megtanultam a római katolikus liturgiát.

Anyám mindig azt mondta: a mennyben nincsenek vallási címkek, és nem jegyzi fel felekezeti hovatartozásunkat, mind egyik vagyunk Jézus vére által. Nem bűn az, ha katolikus templomban imádkozunk, hiszen amikor Jézus megkeresztelkedett a Jordán folyó vizében, nem mondta, hogymától katolikus vagyok, ahogy azt sem, hogy református lettem. A megkereszteltetése által Ő keresztény lett.

Aki még emlékszik rá, milyen volt a helyzet a szocializmusban, az azt is tudja, hogy az ideológiai munkásoknak – főleg a pedagógusoknak és a művelődési élet területén dolgozóknak – legfőbb feladata a vallásellenes harc volt. Vajon a szívvel-lélekkel kommunista párttagokban, vagy a Kremlben trónoló elvhű vezérekben felmerült-e valaha is annak a gyanúja, hogy ők ebben az ádáz, vallás elleni háborúban mindenképpen csak vesztesek lehetnek?! Vagy tényleg elhitték, hogy az alig valamivel több, mint hetven évet számláló, világalomra törekvő eszme győzhet Istenen, a kétezzer éve létező valláson, legyőzheti az istenfélő embereket? Micsoda utópia! Igaz, hogy hosszú ideig nem járhattunk templomba, még ha azok rendeltetésüknek meg-

felelően működtek is, és nem vették el sportsarnoknak, rak-táraknak, vagy nem rombolták le a földig. Otthon azonban, zárt ajtók, ablakok mögött imádkoztunk, ha nem is beszélünk róla. Én pedig, ahogymúltak az évek, egyre inkább vágyakoztam az istenházába. Legnagyobb meglepetésemre szembesültem azzal, hogy nemcsak engem, a magyarnak született, akkor még fiatal nőt nem tud átnevelni, az istenhit megtagadására kényszeríteni a ránk telepedett kommunista dogma, a szovjethatalom, hanem a saját nemzete, az orosz nép képviselőit sem.

... A 70-es évek második felében kisebbik fiamat betegsége miatt a Krím-félszigetre kellett vinnem szanatóriumba. A gyerek kicsi volt, nehezen szokta meg az idegen környezetet, az orosz nyelvet alig ismerte, így egy teljes hónapot töltöttem vele Jevpatorijában. Reggeltől estig kinn voltam a tengerparti szanatóriumban, ahol kezelték, csak sötétedéskor villamosoztam be a városba, a szállásomra. Június elején történt, hogy egyik reggel betértem az egyik fodrászszalonba és megbeszéltem az ott dolgozó, idősebb fodrásznővel, akit már ismertem, hogy délután eljönnék hozzá frizurázkodni. A nő tudta rólam, hogy magyar vagyok és mivel a háború alatt, a győztes szovjet hadsereggel katonaként, lelkes ifjú kom-szomolként megfordult Magyarországon, kedvesen fogadott. Szeretett velem beszélgetni. Többször is mesélt a német állások ellen folytatott, veszélyes, ám sikeresen végződő egyik partizánakciójukról, amelynek köszönhetően őt soron kívül felvették a Kommunista Pártba. Erre rendkívül büszke volt és a háborúban szerzett harci érdemrendjeit, kitüntetéseit is elhozta, hogy megmutassa nekem. Nos, aznap csak azt kérte tőlem, ne túl későn jöjjelek, mert sietne haza. Valamilyen közúti baleset miatt egy ideig a villamos sem tudott tovább menni, így a magadott időpontnál bő öt perccel később érkeztem a fodrászatba. Gyorsan, siessünk, mossuk a haját, hogy azonnal csinálhassam, fogadott idegesen. Ha nem magáról lenne szó, már rég hazamentem volna, de nem akartam becsapni, hadar-ta zaklatottan.

– Azért mert szombat van, vagy vendégeket vár?

– Dehogyan, holnap Troica van... Jönnek a gyermekeim a családjukkal, mindnyájan megyünk a templomba, aztán nálam fognak ebédelni, és még sok mindennel nem vagyok kész. Maga tudja, mi ez az ünnep, igaz? Ráztam a fejemet, hogy nem, fogalmamsincs róla. Hogy lehet az, hiszen egyik legnagyobb ünnepünk, Troica! Értetlenül néztem rá, ő pedig gyanakodva kérdezte: maga tényleg magyar?! Hogy létezik, hogy nem tudja, mi az a T r o i c a? Miféle hitetlen, pogány ember az, aki ezt nem tudja! Hogy nevelték magát? Dühében akkorát rántott a nyakam, majdnem kitört a nyakam. Kétségbeesve tiltakoztam: kérem, én ennek a szónak nem ismerem a magyar megfelelőjét! Magyarazza el, milyen ünnepről beszél. Csak akkor tudtam meg, hogy a Pünkösdről van szó, amikor Isten fiának az égbemenetelét emlegette, meg azt, hogy az emberek, akik ott jelen voltak, mind más nyelven kezdtek el beszélni. Mondtam, most már tudom, hogyme tudnám, de mi a Pünkösti ünnepet két héttel korábban ünnepeljük, mint a pravoszlávok, ezért nem gondoltam, hogy erről beszél, amellet én még soha nem hallottam oroszul az ünnep nevét.

– Maga tényleg vallásos? – néztem rá ámulattal. – Itt nem üldözik a vallást?

Vallat vont:

– Így nevelt az anyám, én meg a gyerekeimet – felelte tömören. – Ki memem engem üldözni, hiszen látta a kitüntetéseimet! Én végigjártam a frontot, Berlinig, kész voltam feláldozni az életemet a hazámért! Ám ha baj ér, engem, vagy a gyermekeimet, egyedül csak Istenhez fordulhatok a kérésemmel. Ki máshoz?! Nem térdelhetek le, nem tehetem össze a kezemet, hogy Hruscsov, vagy Brezsnyev elvtársak, segítsenek rajtam! Világos?!

Igen, nagyon is. Vagyis az lett. Ennyit a kommunista hatalom vallásellenes politikájáról orosz földön, az orosz nép körében. Csakhogy ők nem féltek. Mi meg nagyon. Még sokáig.

Azt a pillanatot, amikor a múlt század kilencvenes éveinek az

elején, végre szabadon és félelem nélkül ismét bejöhettam a templomba, soha, de soha nem felejttem el! Majdnem negyven évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy ismét átléphettem a református egyház küszöbét. Szorongva, mondhatnám, idegenül léptem ide, ehhez a padhoz, ahol egykor anyám mellett ültem, s csak azt vártam, mikor telepszik végre mellém, s mondja meg, mit tegyek, ha elkezdődik az istentisztelet. Mert sajnos, a sokévnnyi kihagyás elfeledtette, kitörölte az agyamból a szertartás menetét. Aztán lassan lecsillapodva, egyre-másra felfedeztem a régi, anyám korabeli ismerősöket és ez nyugalommal, békességgel töltött el. Nagyot sóhajtvá arra gondoltam, hogy bár az édesanyám soha többé nem ül már mellettem, és sok éve nem vár rám otthon sem, én mindig érezni fogom a jelenlétét, mert itt mindig rámtalál. Olyan érzés fogott el, mint aki hosszú, távoli utazásból hazatér, s végre megint otthon van. Összekulcsoltam a kezemet és hálát adtam az Úrnak, hogy megadta nekem azt a csodát, hogy újra eljöhettam, hogy most, életem legnagyobb megpróbáltatása idején lehetek itt, az Ő közelében. Lám, nem hagyott magamra, mellettem áll, erőt ad, hogy elviseljem a rám mért szenvedést, segít, hogy a hitemben megerősödjek, akkor, amikor a sors a legsötétebb fájdalommal sújtva tesztpróbára, mikor legnagyobb a szükség. Emlékszem, sokáig ültem behunyt szemmel és arra gondoltam, bizonyára a túlvilágon az édesanyám is közbenjár a mi Mennyei Atyánknál, a gondoskodó, irántam való nagy kegyelemért. Azért, hogy most én ezt így érzem. Mert egy anya a síron túl is anya marad... Akinek köszönetképpen már csak a sírjára vihetek virágot, sok szép virágot...

A felzúgó orgona hangjára mintha álmomból ébrednék. Amíg az énekes könyvemben megtalálom a mára kijelölt zsol-tárt, azon tűnődöm, milyen jó lenne hangosan belekiáltani a világba, hogy azt mindenki meghallja: az édesanyáknak nem a sírjukra kell a száz virág, addig adjuk, amíg élnek, míg itt vannak velünk, s láthatjuk szemükben az örömet... És mondjuk nekik, százszor is mondjuk el, mennyire szeretjük őket... Míg van kinek... Amíg nem késő!

WEINRAUCH KATALIN

Lengyel János

EDES ANNA KÁRPÁTALJÁN

Hosszú évek óta unatkozott a Múzeum körúton lévő antikvárium egyik felső polcán. A részleg fölött fehér alapon betűk: *Szépirodalom*. Szép, szép, de nem mai. Nem modern, nem kortárs. Mert hát haladni kell a korral. Vagy éppen a kórral. Az új ítések, az új divatdiktátorok száműzték őt is, mint megannyi társát. Évtizedek óta aludta csipkerózsika-álmát az antikvárium polcán. Már teljesen otthonosan érezte itt magát. Legálább volt otthona, és nem került zúzdába vagy máglyára. Hol van már Horthy, meg a finom urak: a nagyságosok, a tekintetesek, meg a kegyelmesek? A hosszú, unalmas évek nem múltak el fölötté nyomtalanul. De most történt valami. Egy fiatalember tért be a könyvesboltba. Kezébe vett néhány kötetet, belelapozott, beleszagolt a múltba.

– Legyen szíves! Kosztolányi Dezsőtől kérném az Édes Annát.

– Parancsoljon, több példányunk van belőle.

A fiatalember őt választotta. Megdobant a szíve, de gyorsan elhessegette a hirtelen támadt gondolatot. Rég elfeledett érzés töltötte el, amit hamar maga alá gyűrt a realitás kegyetlen karvalya.

– Hiszen a nagyanyja lehetnék! – gondolta.

A remény erősebb volt a karvalynál, ügyesen kijátszotta annak éberségét. Izgagtottan találgatta, ki lehet ez a göndör hajú férfi. Vajon hol él, milyen az otthona?

Nem került könyvespolcra, sem íróasztalra. Egy utazótáskában találta magát számos könyv és kézirat társaságában. Paraszti származásából eredően megszokta már a kényelmetlenséget. A cselédsors pedig megtanította az engedelmességre, az alázatra és az önkorlátozásra. Rég eltemetett érzések fakadtak fel oldalain. A zsúfoltság nem zavarta. Megismerkedett néhány történelmi személlyel, lírai alakokkal, na és Mitracsek úrral. Azonnal megkedvelte a bohókás fenegyereket, aki nemes egyszerűséggel főhősnek nevezte magát. Rengeget nevetett a férfi viccein, bár sokszor nem is értette, miről beszél. Látott ő már úgynevezett „finom” úriembereket, akikről később kiderült, hogy korántsem azok. Keserű emlékek tolakodtak elő egy távoli cselédszobából.

Vonatra szálltak. ANyugati pályaudvarról indult az Intercity. Ezt Mitracsek úrtól hallotta. Nem tudta, mi az, mert utoljára még gőzmozdony vontatta szerelvényen utazott, amikor felkerült a fővárosba, cselédnek. Megtudta, hogy ennek a szónak azóta már több értelme is van.

Mitracsek úr sok újdonságról számolt be a végzet egykori asszonyának. Anna évtizedek óta ki sem mozdult az antikvárium-ból. Kezdetben még megesett, hogy egy-egy érdeklődő a kezébe vette, megsimogat-

ta, beleolvasott élete regényébe, de az új évezredben már rá sem néztek. Bőre megrepesztett, testét megviselte az idő, rég elporladt kezek hagytak rajta maradandó nyomokat. De nem csak a szerencse forgandó, a könyvek lapjai is. Hányszor inkább visszakívánta a boldog békeidőket, amikor az emberek, kortól függetlenül, vígan lapozgattak.

Nem tudta, mi is az a „besztszeller”, Mitracsek úr magyarázta el neki. Pedig ő az volt egykoron. Ez csak annyira vigasztalta, mint az Anna-bál szépét ötven év múltán. S itt a hangsúly nem is az éveken, hanem inkább az elmúláson van.

A vonat megérkezett Nyíregyházára, a fiatalember felébredt szenderegéséből. Az utazótáska egy személygépkocsi csomagtartójába került. Mitracsek már jól ismerte az utat, megsúgta a kosztolányinak, hogy egy darabig ebben a benzingőzben fognak utazni. Annát már egészen elvarázsolta ez a nagyszájú, víg kedélyű férfi. Már a neve is mulatságos. Ki ad a főhősnek ilyen lehetetlen nevet? Deziré ilyet biztosan nem tenne. Eszébe ötlött, hogy a jó öreg Dezső már hosszú ideje magára hagyta. Egyedül a nagy magyar irodalmi dzsungelben. Magányosan egy antikvárium polcán. De most nem volt egyedül. Eszébe jutott valami.

– Mondja, maga hová való? – kérdezte Mitracseket.

– Én, kérem alásan, kárpátaljai illetőségű vagyok. Természetesen magyar. A nevem ne tévessze meg önt, aranyoskám! Ezt csak az íróm cinizmusának köszönhetem. De úgy éljek, hogy egyszer alaposan meg is köszönöm neki!

– Nem olyan rossz név az, ne haragudjon már annyira arra az íróra! Hiszen úrnak szólítja magát.

– Önmagát igen, de engem csak gúnyból.

– Úgy látom, az úr igencsak mérges az írójára. Elképzelni sem tudom, mi lehet az a nagy bűn, amit elkövetett. Az enyém egy igazi sorstragédiát kreált a számomra, én mégsem haragszom rá.

– Ezt meg is értem, Kosztolányit mindenki ismeri. Még életében is kevesen tudtak rá haragudni. De az enyém... Á, hagyjuk!

– No, mostan már kíváncsivá tett. Mondja már meg, ki a maga írója!

– Nem is tudja? – kérdezte Mitracsek úr elképedve.

– Nem, eddig nem említette a nevét.

– Ah, a nevét! Ki sem ejtem a számon. Megígérte nekem, hogy végre lesz egy könyvem, ahol én lehetek a főszereplő, a sztár. Ez olyan, mint a magácska idejében Boka János vagy Áts Feri. De már két éve csak hiteget, én meg itt tétlenkedem ebben az agyonhasznált füzetben. Amikor rákér-

dezek, mindig valami pályázatról meg elutasításról hadovál. Jellemző rá, hogy másokra hárítja a felelősséget.

– Na, ne zsörtölődjön már annyit, még a végén megüti a guta! Amíg a története nem kerül a nyomdába, addig még bármi lehet. Végződhet akár boldogsággal is.

– Volt már rá példa, az író sokszor átírja, ahogy úri kedve tartja.

Közben a gépkocsi megérkezett a magyar-ukrán határra. Egyórás várakozás után elhagyták az Unió területét. Anna izgatott lett, először járt idegen országban magyar földön, bár még jól emlékezett Budapest román megszállására. Mitracsek színes szavakkal ecsetelte Kárpátalja történetét, felvázolta a közállapotokat. Anna megtudta, hogy Mitracsek úr írója az a fiatalember, akinek ezt a kalandot köszönhetette. Mert kaland volt ez a javából.

A beregszászi házban kevés könyvespolc volt. A kötetek többsége a stélázsiban, a szekrények tetején, a szoba sarkában halomba rakva pihent, olvasásra várva. Anna és Mitracsek úr egymás mellé kerültek az éjjeliszekrényen. A fiatalember hamar túltette magát Anna történetén. Nem először olvasta. Mitracsek úr megsúgta neki, hogy csak azért hozta Beregszászba, mert felhasználta őt, élete tragédiáját, egy pályázathoz.

– Egy vacak pályázat miatt cipelt el ilyen messzire? Egyáltalán mi az a pályázat? – fakadt ki Anna.

– Annyira édes, amikor dühös. Mondták már magácskának? – kérdezte Mitracsek úr.

Persze, hogy mondták, és ő el is hitte. Többek között ez készítette a szörnyű tetterre. Az a gyilkos tűz most is fellobbant a szemében. Eszébe jutott, hogy milyen érzések éledtek fel benne, amikor a fiatalember levette a polcra. De ott volt Mitracsek úr, aki szemmel láthatóan rajongott érte. Amióta csak megismerte, úgy dongja körül, mint méh a virágot.

– Milyen elcsépett hasonlat – gondolta Anna.

Ekkor már elszánta magát, hogy ezúttal enged a kárpátaljai novellahős ostromának. A fiatalember felvidult, amikor elolvasta az interneten érkeztet leveleit. Kiadója tudatta vele, hogy végre megjelent a több éve elfekvőben lévő könyve. Mitracsek révbe ért. És valóban. Aki elolvasta a kötetet, értesülhetett Édes Annával való boldog egymásra találásukról. Izgalmas kalandjaik megmozgatták az olvasók fantáziáját. Százszámra érkeztek a levelek, de a fiatalember nem ilyen sikerre vágyott. Az asztalán még ott feküdt a Kosztolányi kötet. Amikor fellapozta, megdöbbenve vette észre, hogy Anna eltűnt.

Mi is történt a kis cseléd lány gazdáival, akik olyan csúnyán bántak vele? Az író számára a plágium vádjá felér a halállal. Mitracsek úrra gondolt, de olyat, amit már nem tűr el sem a fehér papíros, sem a számítógép képernyője.

Az igazgató meg a szeretője

Akik az egykori Szovjetunióban éltek le életük nagyobb részét, még emlékeznek rá, hogy voltak évek, amikor nem volt mód arra, hogy letöltsse az ember rendes évi szabadságát. Kellett az úgynevezett szabadságpénz, meg a fizetés is valami fontos beruházáshoz, vásárláshoz, építkezéshez, vagy azért, hogy a család egy kicsit jobban éljen.

A mi esetünkben is hasonló történt. Dezső, aki évek óta nem volt szabadságon, nyaralásra, pihenésre vágyott. Sokat hallott Közép-Azsiáról, azt is tudta, hogy a Szovjetunió 1979 decemberében megtámadta Afganisztánt. Sok üzbég, kirgiz, kazah, baskir, türkmén, és más nemzetiségű katona vett részt a háborúban. Érdekelte, milyen az ottani nép, szeretne volna látni a vidéket, de ez az álom elérhetetlennek tűnt.

... A Szovjetunió kárpátaljai területi szakszervezeti bizottságához megérkeztek a beutalók a szanatóriumokba, a pihenőotthonokba és a turistautakra. A Beregvárra, Szinyákra, a Krím-félszigetre, Jaltába, Szocsiba szóló értékesebb, jobb beutalók hamar gazdára találtak. Egy két személyre, Üzbegisztánba szóló, utazási nehézségekkel járó beutaló viszont megmaradt. Ezt az üdülési lehetőséget az utolsó napokban féláron felajánlották az egyik üzemnek, amelynek éppen Dezső volt az igazgatója.

Az irodája falán ott volt a Szovjetunió térképe. Amikor a munkatársainak megmutatta, hová kellene repülniük, senki sem kívánt odamenni. Dezső gondolkodott a lehetőségen. Igaz, hogy az üdülést féláron kínálták, de így sem volt olcsó a távolság és a repülőgépen való utazás miatt. Hogy el ne vesszen a beutaló, az igazgató az utolsó napon elhatározta, hogy elutazik a feleségével. Amikor este hazament a munkából, így szólt az asszonyhoz:

– Gizike, készülj, holnapután reggel hét órakor repülőgéppel turistaútra indulunk Üzbegisztánba!

Sokáig kérlete a feleségét, hogy utazzanak együtt, de Gizike nem vállalta a farsztó utat, meg különben sem bírta a repülőgéppel való utazást. Azt mondta a férjének:

– Dezső, én semmi esetre sem megyek erre a turistaútra, de holnap megkérdezem a barátnőimet, hátha valaki rászánja magát, hogy elutazzon.

– Kinek akarod ajánlani? – kérdezte a férje.

– Most már késő van, hogy telefonáljak. Majd holnap megmondom.

Másnap reggel az igazgató megkérte az üzem szakszervezeti elnökét:

– Béla, légy szíves, menj a repülőtérre, jegyeztess elő a repülőjegyeket holnapra.

– Elszántad magad, a feleségeddel utazol?

– Nem, a feleségem nem akar jönni, valamelyik barátnőjének akarja felajánlani, még nem tudom, ki fog utazni.

Béla elment a munkácsi katonai repülő-

térre (az ungvári polgári repülőtér felújítás miatt nem üzemelt). A pénztárban ülő hölgy megkérdezte:

– Kinek a nevére jegyzi elő a jegyeket?

– X.Y. igazgatónak és a szeretőjének, de a szeretője nevét nem tudom. (Béla tréfának szánta, mivel maga sem tudta, ki lesz az igazgató útítársa).

Másnap Gizike, a feleség, számos barátnője közül Rozikát tudta rábeszélni, hogy utazzon helyette a férjével. Rozika sokáig gondolkodott, végül is elfogadta az ajánlatot. Még aznap délután szabadságot vett ki, Bélának, a szakszervezeti elnöknek kifizette a beutalót. Estig tartott, ameddig becsomagolt.

Rozika férje, Andor, késő este jött haza a munkából. Az asszony már lefeküdt. Andor észrevette, hogy egy bőrönd és egy nagy táská van az előszobában.

– Mik ezek a csomagok? – kérdezte.

Rozika az ágyban fekve csak annyit mondott neki:

– Andor drágám! Üzbegisztánba szeretnék utazni turistaútra, elengedsz? Holnap reggel hét órakor Munkácsról indul a repülőgép.

Andor nem kérdezősködött tovább, hanem kiment a dolgozószobába, ahonnan telefonált a sofőrnek, hogy hatkor legyen a lakása előtt.

... A munkácsi katonai repülőtérre egy csoport férfi várakozott az ideiglenesen felállított pénztár körül. Andor odament a pénztárhoz, hogy megvegye a repülőjegyet a neijének, Rozikának. Megkérdezte a pénztárosnőtől:

– Legyen szíves megmondani, kik utaznak ezzel a repülőgéppel?

– Tizenhat fős csoport és valami igazgató a szeretőjével — válaszolt a pénztárosnő.

Úgy tűnt, a hölgy az üzem szakszervezeti elnökének, Bélának a bemondását komolyan vette, amikor az a repülőjegyek elővételét jegyezte be.

Andor körülnézett, látott egy csoportot. Közelebb lépett hozzájuk, és félfüllel azt hallotta az egyik illetőtől:

– Mindenki mechanikus akar lenni, de amikor arra kerül a sor, hogy javítson meg egy gépet, nem tudja. Elrontani, szíjjel-szedni, azt igen, de összerakni, üzembe helyezni, azt már nem! Ha nem végeztük volna el idejében a munkát, nem kaptuk volna ingyen a turistautat. És még a repülőjegyet is kifizették!

Andor a beszélgetésből azt állapította meg, hogy valami építőcégnak a munkásai, akik prémiumként — teljesen ingyen — kaptak beutalót az üzbegisztáni turistautazáshoz. Az igazgatót meg a szeretőjét nem látta.

Andor nem tudta, Rozika honnan szerezte a beutalót. Tétovázott: a cég adta volna Rozikának, ahol dolgozik, vagy más cégtől szerezte az utolsó napon? Otthon nem volt rá sem ideje, sem kedve, hogy meg-

kérdezze, hiszen késő este ért haza, a repülőtérre meg nem akarta faggatni a feleségét.

A csoportnak a kétharmada már felszállt az AN-24-es repülőgépre. Akkor vették észre, hogy egy zöld színű Moszkvics közeledik és megáll a közelükben. Andor barátja, Dezső és a felesége, Gizike szállt ki a kocsiból. Köszöntek egymásnak, megölelték egymást, mint ahogy barátokhoz illik. „De hol vannak a szeretők?” – töprengett Andor.

Az utaskísérő hölgy beszállásra szólította a két elkésett utast.

Rozika és Dezső szaladtak a géphez és utolsó percben szálltak fel. A tizennyolc utas között Rozika volt az egyetlen nő.

– Tehát a feleségem és Dezső szeretők? A barátom és a feleségem! – öröklődött magában Andor. De honnan tudta ezt a pénztárosnő? Andor erről egy szót sem szólt Dezső feleségének, Gizikének.

A repülőgép felszállt. Alsókerepec felett nagy ívben visszakanyarodva, Munkács város felett szárnyalva, maga után hagyta a kerozin elégett füstjét. Andor és Gizike nézték a repülőt, mindaddig, amíg az el nem érte a báránnyelheket, és el nem tűnt a horizonton. Az utasok elhelyezkedtek a repülőgépen. Rozika bal oldalt, az ablak mellé ült, látni akarta az alattuk elhaladó tájakat, városokat. Dezső mellette foglalt helyet. A gép a Kárpátok, a Hoverla hegycsúcs közeli völgy felett repült, amikor Rozika odaszólt Dezsőnek:

– Nézd csak, micsoda szép hegyek!

Dezső egy kissé felemelkedett, balra fordult és ki akart nézni az ablakon. A repülőgép abban a pillanatban egy kis légörvénybe került, döccent, sőt egynéhány méter mintha zuhant volna, aminek következtében Dezső nekidőlt Rozika jobb vállának. Emiatt a szép hegyekből Dezső nem látott semmit, annál többet látott a Rozika szép, selymes kebleiből.

– Igen, nagyon szépek!

– Demég milyen szépek! – gondolta magában Dezső. De jó lenne, ha még egyszer döccenne ez a gép, hogy ismételten megnézhén, azokat a szép domborulatokat!

Dezsőből hirtelen feltört a férj, de egy kis idő múlva gondolatban azt mondta magának:

– „Piszkos vagy! Ez a barátod felesége, nehogy már...!”

Az AN-24-es repülőgép Odesszában szállt le. Ott kellett átszállni a TU-127-re, de a felszállásig maradt két és fél óra. Dezső felajánlotta Rozikának, hogy nézzék meg a várost, hiszen ő ismerte, mert már járt ott. Felültek egy trolibuszra, és bementek a központba. Megnézték az operaházat, a Potyomkin-lépcsőt, a Derebászovszka sétányt, majd visszamentek a repülőtérre. Odesszától Taskentig az ötezer kilométert hat óra alatt tette meg a repülőgép. Taskentől nem messze, egy kis városkában szállásolták el a turistákat. Rozika egyágyas szobát kapott. Dezső a csoportvezetővel került egy szobába. ▀

Az igazgató meg a szeretője

Dezső az első napon a csoporttal együtt ment el Szamarkandba. A turistákat autóbusszal vitték a nevezetes üz-begisztáni látványosságokhoz

Másnap elszakadt a csoporttól. Felszállt egy autóbusszra és nekivágott: Tadzsikisztánon keresztül a Fergána-völgybe. Járta Fergána várost. Apiactéren olyan látványban volt része, amelyet abban az időben talán az egész Szovjetunióban nem lehetett látni. A pulatok roskadoztak minden fajta gyümölcstől. Mag nélküli Kis-mis szőlő, füge, gránátalma, dinnye, citrom – ilyen gyümölcshöz akkoriban a kárpátaljaiak csak akkor tudtak hozzájutni, ha engedélyt kaptak, hogy meglátogassák a rokonokat Magyarországon, vagy az akkori Csehszlovákiában.

A Fergána-medence gazdag vidék, amely nemcsak gyümölcseiről, hanem ásványi kincseiről is híres. Azért az ottani népek között sokszor volt viszály – különösen az üzbégek és a kirgizek háborúztak. . .

Egyes férfiak egy, két, három, de akár négy női fejkendővel díszítették a derekukat. Többet az iszlám sem engedélyezett. . . Ez a férfi dicsőségének a jele volt, mert ahány kendő volt a derekán megkötve, annyi felesége volt. Bár a Szovjetunióban tiltották a többnejűséget, az idősebb generáció Közép-Ázsiában ezt a hagyományt megtartotta.

Dezső másnap éjjel után érkezett egy menetrendszerű autóbusszon a kirgizisztáni Os városba. Abuszállomásnál beszállt egy taxiba. Rajta kívül még hárman ültek a kocsiban. Megkérte a taxist, hogy vigye el a szállodába. A taxi elindult, és gyanúsán sokáig ment a sötét éjszakában. Dezső azt hitte, hogy előbb a többi utast viszi a kelendő helyre. Amikor a taxi sok idő múlva megállt, ketten kiszálltak a kocsiból. Dezső azt hitte, hogy megérkeztek a szállodához. Táskája után nyúlt, és fizetni akart, de a harmadik személy megfogta a táskát. Utána már mind a hárman kitessékelték őt a taxiból. Körülvették és kezdték tárgyalni egymás közt, kirgiz nyelven, Dezső egy szót sem értett.

Körülnézett. Habár nagyon sötét volt, látta, hogy valami elhagyatott helyen van. Nagyon rosszat sejtett. Megkérdezte tőlük oroszul, hogy mi bajuk van vele? Akkor már durván hangoskodtak és fenyegetőztek, megint csak az ő számára idegen nyelven. Igazából nem tudta, mitévő legyen? Egyedül három férfivel nem tud megbirkózni, hiába erős fizikumú. Elszaladjon? Hová? Ideje sem volt gondolkodni, mert már majdnem elcsattant az első pofon, csak elhúzta a fejét. Akkor azt mondta nekik:

– Ha nem beszéltek oroszul, és nem mondjátok meg, mi a bajotok velem, hogy megértsem, akkor én is olyan nyelven fogok szólni hozzátok, amelyet nem fogtok megérteni!

Előbb csehül, azután magyarul beszélt. Beszélt? Nem beszélt, hanem félve hadart. Aztán hangosan mondta:

– Na, mi lesz? Mit akartok? Megöltök? Kiraboltok? Ha nem akartok oroszul beszélni, beszéljete magyarul!

Elgondolta: ha itt lelővik, agyonütik, az okmányait és őt eltüntetik, soha senki nem fogja megtudni, hogy hová lett.

Amikor meghallották, hogy számukra idegen nyelven, nem oroszul és nem üzbégül szól, oroszul megkérdezték:

– Milyen nyelven beszéltél?

– Csehül és magyarul. . .

Akkor a kirgizek lecsillapodtak, sokáig pusmogtak maguk közt, majd orosz nyelven kérdezősködni kezdtek:

– Hová való vagy, milyen nemzetiségű, te nem orosz vagy üzbég vagy? Hol van Csehszlovákia, Kárpátalja, Magyarország, Ausztria, kicsoda vagy, mit csinálsz itt Kirgizisztánban, mi a foglalkozásod? Már az autóbusszon kifigyeltünk: nem üzbég, vagy orosz újságíró vagy?

Minden kérdésre őszintén válaszolt. Megint beszélgettek egymás közt és Dezső többször is hallotta: „madjar”, „madjar”. A többit nem értette, de kivette, hogy valami „madjar” – magyarokat emlegetnek. Megkérdezte:

– Ti most valamit a magyarokról beszéltek?

– Da (igen)! – válaszolták, és folytatták: – Hallottuk a nagyszüleinktől és a szüleinktől, hogy itt, Kirgizisztánban, Os városban az első világháború után osztrák-magyar katonák fogolytáborban voltak. A tábor feloszlata után Üzbég Andizsánba akartak menekülni, de Halhodzsa bandavezér csapata letartóztatta őket és Aim község mellett a Kara-Darja hídján levágatta a fejüket és a testüket Kara-Darja folyóba dobatta. Vágyuk le a te fejedet, és a tiedet is dobjuk a Kara-Darja folyóba?

Dezső elsápadt, torkán akadt a szó. Nem tudni, milyen színű lett az arca, a sötétben nem látszott. Megfordult a fejében, hogy itt a vég nincs tovább. De olcsón nem adja: harcol az életéért. Ököbe szorult a keze. . .

Akkor megszólalt egy hang, mintha a túlvilágról jönne:

– Mi neked megbocsájtunk és elengedünk.

Az egyik „nagydarab” kirgiz a kezét ráette a Dezső vállára és oroszul azt mondta neki:

– Ül be a kocsiba!

Visszaültették a taxiba, és elvitték a szállodába. A taxis az egyik kirgiz utasítására nem akarta elvenni tőle a fuvardíjat, de tíz rubelt otthagyt az ülésen. A kirgizek a taxival elhajtottak.

A szállodában Dezső elgondolkodott: micsoda veszélyben volt! Elfáradt az utazástól és a félelemtől. Több mint valószínű, hogy a cseh vagy a magyar nyelv mentette meg attól, hogy megölik.

Másnap felkelt, kinézett a szálloda ablakán. Meglátta a Tien-san-hegység hóval borított csúcsait. Valahol a közeli hegységekben lehetett: Ujgurin - Kínai határ. Éjszaka uttalan utakon vitték a Torugárt-hágó felé, ahol valamikor a selyemút magashegyi szakaszai voltak. Valaha ezeken az utakon ment Kínába Marco Polo, az olasz kereskedő és felfedező. Megfordult a fejében, hogy a tegnap esti kirgiz „barátai” segítségével el is lehetne jutni Kínába és elhagyni Szovjetuniót. . . Elgondolkodott: Kirgizia közel van a jó Isten lábához. . . Felette már csak a kék ég van, és az Isten!

Os városban 32 fokos meleg volt. Egész nap járkált a városban, betért a bazárba, a „piacra”. Megkóstolta a kirgiz kumiszt is. Ha az ember érdeklődik más nemzetek szokásairól, kultúrájáról, gazdaságáról, gazdaságáról, leggyorsabban a bazárban szerezhet ismereteket. Másnap taxival Andizsán üzbég városba ment. Amikor a taxi a Kara-Darja folyó hídján ment át, eszébe jutott, amit a három kirgiztől hallott. Nem tudta eldönteni, megtörtént volna magyar foglyokkal, hogy lemészárolták őket, és ebbe a folyóba dobta a testüket, vagy csak kitalálták?

Két napot Andizsán városban töltött. Ott is betért a piacra, érdeklődött az első világháborús magyar foglyokról, de sem mire nem jutott.

Andizsán városban felszállt a repülőgépre, Taskentbe repült. Késő este lett, az autóbuszjáratot lekészte. Az útszélien a kezével integetve állította az autókat. Végül egy teherautó állt meg. Késő éjjel éhesen érkezett a szállásra. Bekopogott Rozikához. Az asszony kinyitotta az ajtót. Bement, elnézést kért a késői zavarásért, és megkérdezte:

– Nincs valami harapnivalód? Reggelig éhen halok!

Rozikánál volt valami üzbég készítésű finomság, kicsomagolta és odaadta Dezsőnek.

Az asszony megsértődött, és joggal, mivel Dezső, a barátnőjének a férje elszakadt a csoporttól és otthagya őt, az egyedüli nőt a szakmunkás férfiakkal, akikkel neki nem volt közös témája. . . Beszélt volna velük a gépszerezésről? De azért mégis nagyon örült, hogy a férfi nem veszett el a nagyon messzi idegenben. . .

Másnap hazafelé, többek között vettek két-két dinnyét, amelyeknek a poggyásza majdnem többé került, mint a repülőjegy. Úgy alakult, hogy nem egymás mellé kaptak jegyet, így aztán a repülőgépen nem tudtak mesélni egymásnak az élményeikről.

Amikor pár hét múlva az egyik vasárnap összejöttek a barátok, köztük Andor, Rozika és Béla, a szakszervezeti elnök is, itták a Sztolicznaja vodkát, és a számocás koktélt, viccelődtek, heccelték egymást, nagyokat nevettek. Természetesen szóba került a munkácsi repülőterpénztárosnője, valamint az igazgató és az ő szeretője is.

Dezső élménybeszámolóját papírra vetette:

HUDÁK RUDOLF

ELISMERÉSEK

* Berekfürdő Község Önkormányzata *Tőkés Sándor-díjat* adományozott **Dupka György** írónak a berekfürdői Körmenti Lajos Írótáborban éveken át végzett eredményes alkotómunkájáért és a testvértelepülési kapcsolatok kialakításában nyújtott meghatározó tevékenységéért.

* Dr. Pellioniszné dr. Poróczai Margit igazgató a Richter Gedeon Alapítvány Kuratóriuma nevében **Halusz Magdolná**nak, a Munkácsi Szent István Líceum kémia tanárának a több évtizedes, eredményes oktatói munkásságáért a *Magyar Kémia Oktatásáért* díjat adott át a Magyar Tudományos Akadémia Vörösmarty termében.

SZEPTEMBER

* Szeptember 1-jén tanévnyitó ünnepségeket tartottak Kárpátalja általános és középiskolaiban. Az utóbbi négy évhez hasonlóan az idén is nőtt az elsősök száma. 2010-ben 14 812-en, tavaly 15 426-an, 2012-ben már 16 004-en ültek be az iskolapadba. Kárpátalja 678 tanintézményében 151 400 gyerek kezdte meg a tanévet. Az első osztályban kötelezővé tették az idegen nyelv oktatását, a másodikosok a jövő tanévtől számítástechnikai ismereteket sajátítanak el. A 11 éves oktatásra való visszatérésnek köszönhetően újraindul a tankönyvkiadás.

* Szeptember 2-án *Szülőföldem szép határa* címmel nemzetközi kisebbségi televíziós és rádiós fesztivál zajlott a Kárpátaljai Megyei Állami Televízió és Rádiótársaság bázisán, valamint a Zolota Hora hotel (Börvinges, Ungvári járás, Kárpátalja) területén. A rendezvényre hat országból összesen 65 televíziós és 67 rádiós pályamunka érkezett. A fesztivál fődíját az ungvári Tisza-1 TV magyar vonatkozású tévéfilmje nyerte el. A Makszim Melnik rendezésében készült *Salánk. Hordóban az igazság* című alkotás a Nagyszőlőshöz közeli magyar ajkú Salánk község hagyományosan hordókészítéssel foglalkozó egyik családjának a mindennapjait mutatja be, bepillantást engedve a Kárpátalján ma már alig üzött mesterség fortélyaiiba.

* Szeptember 5–7-én BuSho Nemzetközi Rövidfilm Fesztivált rendeztek a Kárpátaljai Megyei Könyvtár magyar és idegen nyelvű részlegén. A budapesti központi helyszín mellett hat vidéki és határon túli településen tartottak hasonló programokat.

* Szeptember 8-án magyar bográcsos-, hucul bánosfesz-

tívtánc rendeztek Kijevben a Pirogov Múzeumban Mikola Bidzilja (Kárpátaljaiak Szövetsége) és Vass Tibor (Magyarok Kijevi Egyesülete) szervezésében.

* Szeptember 7–8-án Viskén megtartották a Felső-Tisza-vidéki magyarok második találkozó-ját (II. FELTISZA) azzal a céllal, hogy minél több magyar identitású ember ünnepeljen együtt. Konferenciát tartottak a falusi turizmusról. A programban többek között a kiváló magyar sportolókat bemutató kiállítás, valamint a Magyar Állami Népi Együttes Pál István Szalonna vezette zenekarának műsora is szerepelt. Visk települése átvethette a budapesti Határtalanul Alapítvány könyvadományát is. A résztvevők ellátogattak a helyi temetőbe, ahol megemlékeztek Fodó Sándorról, a kárpátaljai magyarság egykori vezérégyéniségéről.

* Szeptember 7–9-én négy országban átzakotolva a Monarchia magyar vasútvonalán vidékünkön is áthaladt a Kárpátalja Expressz a Budapest–Debrecen–Nyírábrány/Ermihályfalva–Szatmárnémeti–Halmi/Nevetlenfalu BeregszászCsap/Ágcsernyő–Perbeny–Kisújhely/Sátoraljaújhely–Miskolc–Budapest útvonalon. Nevetlenfaluban hagyományosan ünnepséggel fogadta a Kárpátalja Expressz utasait régióink magyarsága, majd késő délután Nagyszőlősrre érkeztek, ahol a ferences templomban várták őket a helyi vezetők. Nagyszőlős és környékének megtekintése után a Viskén zajló Felső-Tisza Vidéki Magyarok Találkozó-jába is bekapcsolódtak, majd a Tisza partján vacsoráztak. Beregszászban emléktábla avatására került sor (a KRE Múzeuma és Levéltára homlokzatán), majd Csap polgárai köszöntöttek és egyben búcsúztatták a

felvidéki Ágcsernyő felé haladó vonatot.

* Szeptember 10-én Fuchs Andrea ungvári grafikus egyéni kiállítására került sor Budapesten a XVIII. Kerületi Polgármesteri Hivatal Galériájában a *Nőka XVIII. Kerületért* (rövidített és ismertebb nevén NATIK) Alapítvány szervezésében.

* Szeptember 11–12-én Kárpátalján (Szürte, Csap, Császlóc) vendégszerepelt Berecz András Kossuth-díjas énekes, mesemondó, a magyar folklórkincs jeles ápolója és terjesztője.

* Szeptember 16-án templombúcsút tartottak a Beregszászi Szent Kereszt Egyházközségben. Az ünnepségen jelen volt és szentmisét celebrált dr. Erdő Péter bíboros, prímás, budapest-esztergomi érsek és Majnek Antal kárpátaljai megyéspüspök.

* Szeptember 16–23-án tartották meg a Körmenti Lajos Író-táborat Berekfürdőn. Kárpátaljáról a rendezvénysorozat meghívott vendége volt Dupka György, János Zoltán Mihály és Vári Fábán László.

* Szeptember 22-én ünnepelt Szolyva magyar közössége. Meghitt rendezvényen emlékeztek pedagógusok, szülők, egykori és mostani diákok arra az örömteli eseményre, hogy 2002 szeptemberében 60 év szünet után Szolyván újraindult az intézményes magyar nyelvű oktatás.

* Szeptember 23-án Técső polgársága városnappal egybekötött szüreti mulatsággal ünnepelte a település első írásos említésének 683. évfordulóját.

OKTÓBER

* Október 1. Az UNESCO Nemzetközi Tanácsa Yehudi Menuhin kezdeményezésére emelte október 1-jét A zene világnapja rangjára 1975-ben. Ezen a jeles napon az Ungvári Filharmóniában Zádor Dezső születésének 100. évfordulója alkalmából koncertre került sor. Az eseményről a Tisza-1 TV készített videofelvételt.

* Október 3-án Dr. Obbágy László, a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola tanszékvezető teológiai tanára az irodalom és az istenkeresés közötti kapcsolatról tartott előadást a beregszászi főiskola hallgatóinak.

* Október 3-án emléktáblát avattak Beregszászban barbácsi és vitézvári báró Simonyi József

őbesternek, a legendás híru huszártisztnek, akit kortársai „a legvitézebb huszár” kitüntető címmel illettek. Az emléktáblát a Kálvin János Református Szakkollégium falán helyezték el.

* Október 3-án az Ung-vidéken vendégszerepelt a 19 évvel ezelőtt alakult budapesti Zurgó Együttes. A Bezerédi-díjas, valamint Bartók-emlékdíjas zenekar tagjai autentikus csángó magyar népzenei játszanak eredeti hangszereken. A Zurgó ezúttal a KMKSZ Ungvári Középszintű Szervezete meghívásának eleget téve az ungvári járási Szűrteben adott koncertet, majd tartott nagy sikerű táncbált.

* Október 5-én a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház egy újabb csodálatos színdarabbal, Anton Pavlovics Csehov *Kastanka* című mesejátékával lepte meg beregszászi közönségét. A darabot Novák János rendező, zeneszerző, a Kolibri Színház igazgatója rendezte és alkalmazta színpadra.

* Október 6-án „Európában élünk” címmel rendeztek vétékdedőt a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet szervezésében. A rendezvény fő támogatója Herczog Edit európai parlamenti képviselő volt.

* Október 9-én Kövér László, a magyar Országgyűlés elnöke újraavatta a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) által felújított millenniumi honfoglalási emlékművet a Vereckei-hágón.

* Október 12-én immár negyedik alkalommal rendezték meg a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hagyományörző jótékonyági szüreti bálját.

* Október 13-án a Hallgatói Önkormányzat (HÖK) közreműködésével a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán, október 14-én pedig a MÉKK és az ungvári református lelkész hivatalt közös szervezésében az ungvári református templomban vendégszerepelt a Miskolci Minorita Plébánián működő Eltett Lélek Irodalmi Kör kis csapata.

* Október 13-án Németh Zsolt, Magyarország Külügyminisztériumának parlamenti államtitkára felavatta gróf Bercsényi Miklós mellszobrát az ungvári várban.

* Október 14. Október második vasárnapja a festészet világnapja. Ebből az alkalomból kiállítást szerveztek Nagyszőlő-

Szemelvények kárpátaljai eseményekből

lős központi terén. A szabadban elhelyezett állványokon több mint ötven festményt állítottak ki.

* Október 14–23. A Magyar Értelmiségi Kárpátaljai Közössége (MEKK) a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet közreműködésével Tiszabökényben megrendezte a VI. Munkácsy Mihály Alkotótábort.

* Október 19-én a Kárpátaljai Népművészeti Múzeumban rendeztek kiállítást a megye grafikusainak alkotásaiból. A megnyitót követően a Boksay Szépművészeti Múzeumban kortárs festők tárlatára került sor. Mindkét helyszínen régiók sokszínű tehetősége, több mint száz alkotó mutatta be munkáit a műértő közönségnek.

* Október 21-én nagy sikert aratott Csapon a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház társulata Anton Pavlovics Csehov három egyfelvonásos darabjával, amelynek Vidnyánszky Attila volt a rendezője.

* Október 22-én Magyarországon Ungvári Főkonzulátusa az 1956-os forradalom és szabadságharc 56. évfordulója kapcsán megemlékezést szervezett az ungvári börtön falán 2006-ban elhelyezett emléktáblánál.

* Október 22-én a kijevi magyar közösség az ukrán fővárosban megkoszorúzta Liszt Ferenc emléktábláját, amely annak az épületnek a falán áll, ahol a zeneszerző 1847-ben első koncertjét adta Kijevben. A koszorúzást követően Erdi Tamás magyarországi zongoraművész szólóestet adott Ukrajna Nemzeti Filharmóniájának impozáns nagytermében. Az eseményen – amelyet a kijevi magyar nagykövetség szervezett – mintegy 270 meghívott vett részt, köztük számos magas rangú ukrán közéleti személyiség.

* Október 24–27-e között a Magyar Értelmiségi Kárpátaljai Közössége a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet közreműködésével és a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával megrendezte a VI. Kárpátaljai Alkotóértelmiségi Találkozóját. A program a tízéves Együtt című folyóirat köré épült. A fórum résztvevői méltatták az irodalmi lap értéktéremtő és -megőrző tevékenységét, alkotóműhelyének munkáját, és megemlékezéseket tartottak a történelmi és irodalmi emlékhelyeken. Megkoszorúzták Kiss Ferenc péterfalvai emléktábláját, illetve a sztálinizmus ál-

dozatainak tiszabökényi és péterfalvai emlékművét.

* Október 29-én Botlik József történész és Dupka György közíró rendhagyó történelemórát tartott Kárpátalja múltjáról az UNE magyar karán egybegyűlt diákoknak.

NOVEMBER

* November 3-án Técsőn a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség szervezésében immár huszonharmadik alkalommal került megrendezésre az Arany Ősz Kőrystalálkozó, amely a Felső-Tisza-vidék egyik legrangosabb kulturális eseménye.

* November 9-én Kárpát-medencei magyar társadalomkutató műhelyek és intézetek találkozója zajlott le a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Öregdiák Szövetsége és Lehoczky Tivadar Intézete szervezésében.

* November 10-én a csetfalvai művelődési házban megrendezték a Héttorony fesztivált. Kiemelt programja volt a Magyar kancionálé – Zsoltárok, népének az Etnofon Zenei Társulás előadásában. (Az együttes művészeti vezetője: Kiss Ferenc zeneszerző, népdalész, aki édesapja, Kiss Ferenc irodalomtörténész révén Péterfalvához köthető. A csapat tagjai: Szokolay Dongó Balázs, Bolya Mátyás, Küttel Dávid, Huszár Mihály, Babos Károly.) Az est táncházzal zárult, a Bűrkös zenekar húzta a talpalálót.

* November 11-én Szent Márton-napi búcsú volt Munkácscon.

* November 14-én a MÉKK, a KMMI, a Somi Általános Iskola tantestülete, valamint a Somi Irodalmárok Emlékmúzeuma Sütő Kálmán és Kecskés Béla, a kárpátaljai magyar irodalom kiemelkedő alkotói halálának 15. évfordulója alkalmából szavalóversenyt rendezett a két költő szülőfalujában, Somban. Zubánics László, a KMMI elnöke, Dupka György, a MÉKK elnöke, Füzesi Magda költő és Deme Ibolya főszerző, a közösségi könyvtár vezetőjének köszöntő szavai után az egybegyűlttek megismerkedhettek a két költő életrajzával, munkásságuk jellemző vonásaival. Majd Lőrincz P. Gabriella Fényhiány, illetve Bakos Kiss Károly Része még c. új kötete került bemutatásra. Ezt követően a beregvidéki falvakból érkezett iskolások három korcsoportban

mérték össze erejüket. A győztesek értékes könyvjutalomban részesültek.

* November 18-án Beregszászban az Európa–Magyar Házban sor került a Vitézi Rend kárpátaljai tagozatának évzáró állománygyűlésére. Vitéz Kövér György törzskapitány beszámolt az idei eredményekről, köszöntötte a Rend új tagjait, átnyújtotta a vitézi igazolványokat és a Vitézi Rend hazatérésének XX. évfordulójára kiadott Jubileumi emlékérmeket az oklevelekkel. Az állománygyűlés résztvevői egyhangúlag úgy döntöttek, hogy lehetőségeikhez képest továbbra is támogatják anyagilag a Rend alapítóját, vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország Kormányzója lovas szobrának létrehozását.

* November 18-án a Háló Kárpátaljai Megyei Katolikus Egyület szervezésében irodalmi estre került sor Nagyszőlősen a Háló Községi Központjában, amelyre Kacsur András, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház művésze kedvenc istenes verseiből hozott egy csokorra valót a közönség számára.

* November 19-én tartotta közgyűlését az Anyanyelvi Konferencia, ahol Balázs Géza nyelvészt a szervezet ügyvezetőjének, Pomogáts Bélát tiszteletbeli elnöknek választották. A fórum munkájában Kárpátaljáról Dupka György és Zubánics László vett részt.

* November 20-án nyolcadik alkalommal rendezte meg Hollósy Simon alkotótáborát Felsőhidegputakon (Verhij Sztudenij) a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága. Az itt született alkotásokat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Gross Arnold termében Magyar László és Erfán Ferenc mutatta be.

* November 21-én teltházas konferenciát tartottak Budapesten a közművelődés változásairól. A konferencia záróeseményeként került sor a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, valamint stratégiai partnerei között létrejövő együttműködési megállapodások ünnepélyes aláírására. A konferencián régiókat Zubánics László, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet elnöke képviselte.

* November 22-én Firczák Gyula munkácsi görögkatolikus püspök halálának 100. évfordu-

lója alkalmából kiállítással egybekötött emlékkonferenciára került sor a beregszászi Rákóczi-főiskolán.

* November 26-án Ungváron a sztálinizmus áldozataira emlékeztek a Bercsényi úti magyar katonai temetőben. Dr. Spenik Sándor, az UNE magyar karának dékánja, az UMSZ városi szervezetének elnöke és Dupka György, a MÉKK elnöke megkoszorúzta az emlékjelet.

* November 28-án az ungvári Dayka Gábor középiskola és védnöki testülete a tanintézet dísztermében a sztálinizmus áldozataira emlékezett. A rendhagyó történelemóra keretében sor került Dupka György *Hová tűnt a sok virág?* c. kötetének bemutatására. Idegen ég alatt címmel Jurkovic János és Havasi János filmjét is levetítették. Akötet és a film az Urál vidékére elhurcolt málenyikj robotosok és a hadifogságban meghalt katonák emlékére szervezett utazást örökítette meg. A rendezvényt követően a Vitézi Rend kárpátaljai törzskapitánysága koszorúzással egybekötött megemlékezést szervezett a Bercsényi úti magyar katonai temetőben.

* November 29-én a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. – Magyarság Háza és a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet közös rendezésében Kárpátalja kulturális örökségét bemutató estre került sor Budapesten. Műsort adott az Örökség néptáncegyüttes, a Hímes néptánc-együttes, a Betyárok tánc-együttes, a Borzsa-Vári zenekar, a Szabolcs együttes Fekete Zsuzsa vezetésével, Kész Réka, a Salánki Mikes Kelemen Középiskola tanulója és Jakab Dániel, a 2012-es XI. Oroszi Mesemondó Verseny első helyezettje.

* November 30-án az esélyegyenlőség nevében Roma felzárkózás Kárpátalján címmel konferenciára került sor Magyarország Beregszászi Konzulátusa, a „GENIUS” Jótékony-sági Alapítvány, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola közös szervezésében, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Külügyminisztérium, a Nemzeti Kulturális Alap és a Kárpátaljai Református Egyházkerület támogatásával. A konferencia részét képezte a Beregszászi Roma Napnak.

Összeállította:

**DUPKA GYÖRGY
és ZUBÁNICS LÁSZLÓ**

Drága Magyar Föld

Szint váltó, változtató levelek és hozzájuk hasonló emberek.

En nem tartozom közetek, nem változom, nem sodródom, nem váltok szívet, nem változtatok sem oldalt, sem nézetet. Veled maradok, nem félek, kiállok melletted, maradandó örök értékek mellett érvelek. Eleinktől örökölt termőföldünkért, ivó- és termálvizünkért, Hazánkért, keresztény hitünkért, magyarságtudatunkért, nemzetársainkért, megmaradásunkért harcolunk mindenkor, ez kötelességünk volt és marad.

Érted élek. Féltem a jövőd, vérrel védett sok hős áldott élete árán megőrzött magyar Haza, szent szülőföld. Higgy! Küzdj! Ül-tess facsemetéket! Élvezd életed érett gyümölcsét!

Körülötled gyermekek, unokák. Tanítsd meg a generációkat szellemiségünkre, jellemes életvitelre. Alakíts, nevelj egymásért kiállni képes, egymásnak szeretetet adni tudó társakból álló közösségeket. Ha szolidárisak maradunk, az ÉGIEK támogatását megkapjuk jutalmul.

Voltunk mi már Szent István királyunk élete végén Szűzanya oltalmára bízva.

Léted védelme összefogásra, védekezésre szólít.

A harchoz, hogy elég erős légy erkölcsödben, hitedben térj vissza az igaz útra: bizzuk az életünket Istenre, teljenek napjaink szeretetben, és újulj meg:

legyél újra Mária országa NEMZETEM!

LOCKER LÁSZLÓ, Szülősgyörök

Kovács Vilmosra emlékeztek Gáton

2012. november 14-én a községi könyvtárban Gát leghíresebb szülőltjére, Kovács Vilmosra emlékeztünk, aki 35 évvel ezelőtt, mindössze ötvenévesen fejezte be földi pályáját.

A megjelent irodalombarátokat a könyvtár vezetője, Kacsó Irén köszöntötte. Az íróról való megemlékezésében elmondta: élete és életműve tiszta és világos: igaz élet! Követhető és követendő élet-példa, minden kor, minden magyar nemzedék számára.

Darcsi Evelin felolvasta Kovács Vilmos Kiskarácsony című művét, majd az egybegyűlteket megkoszorúzták az írónak a gáti művelődési ház falán lévő emléktábláját.

GUTICS VALENTINA, Gát

Határtalanul!

Anyaországi diákok Kárpátalján

A közelmúltban egy kisebb magyar-magyar ifjúsági találkozó helyszínéül szolgált a Vári II. Rákóczi Ferenc Középiskola tornaterme: egy budapesti oktatási intézmény hetedikesei diákjait és néhány pedagógusát láttuk vendégül. Látogatóink a Csepelen található Karácsony Sándor Általános Iskolából érkeztek hozzánk. Tanintézményünk képviselőjében Berki Erzsébet, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség helyi alapszervezetének elnöke és Debreceni Ilona igazgatóhelyettes fogadták és köszöntötték az elfáradt utazókat, valamint színvonalas zenés-táncos műsort is szerveztek nekik. A fogadóünnepségen jelen voltak a mi hetedikeseink és osztályfőnökeik, Farkas Julianna és Vass Edina is.

Az előadások előtt néhány szóban bemutatkozott a két tanintézmény: a mi iskolánkról Debreceni Ilona, a csepeliről Zádorvölgyiné Szabó Ildikó igazgató tartott ismertetőt. A műsor kezdetén a Vári Művészeti Iskola Tulipán néptáncgyűjtése – amelyet oktatási intézményünk tanulói alkotnak – egy gyors dél-alföldi táncal kápráztatta el a jelenlévőket. A népi mozgáskultúra megélevenítése után a Mezővári Református Egyház Kovács Erika és Kovács Sándor vezette gyermekkórusa, valamint a Borzsa-Vári Népi Együttes keresztény énekeket, népdalokat és megzenésített hazafias verseket adott elő. A műsort mintegy keretbe foglalva táncosok zárták a programot: a „tulipános” lányok spanyol tánca és Dér Alex tizedikes tanuló modern tánc-koreográfiája egyaránt nagy tetszést aratott.

A zenés-táncos összeállítást követően a délután a vendég pedagógusok által kitalált programmal folytatódott, akik az ismerkedést megkönnyítő játékokra ösztönözték a gyerekeket, létrehozva négy vegyes, vári és csepeli hetedikesekből álló csapatot. A résztvevők feladatlapokat kaptak, amelyeken kérdésekre kellett válaszolniuk Magyarország és Ukrajna földrajzi adataival kapcsolatban, arcképeket párosítaniuk neveikkel és foglalkozásokkal, illetve felismerniük, elkülöníteniük és megnevezniük Csepel és Beregszász nevezetességeit. A játékot követően az anyaországi vendégek tanszereket ajándékoztak a vári iskolásoknak, majd kötetlen beszélgetésekkel zárult a két oktatási intézmény tanulóinak és tanárainak találkozása.

Amint azt Zádorvölgyiné Szabó Ildikó igazgatótól később megtudtam, a Karácsony Sándor Általános Iskola a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. Határtalanul! programjának 2012. évi, *Tanulmányi kirándulás hetedikeseinek* c. felhívására benyújtott pályázatával nyerte el a lehetőséget a kárpátaljai kirándulásra, amely során a diákok és a pedagógusok Várin kívül jártak az ungvári és a munkácsi várbán, a huszti várromnál, a Vereckei-hágón és a Szolyvai Emlékparkban is.

GÁLFI DEZSŐ,

a Vári II. Rákóczi Ferenc Középiskola tanára

Küldjön egy képet!

A mellékelt fotót Horváth Zoltán olvasónktól kaptuk. A nagyberegi református egyház énekegyletének tagjait örökítette meg a híres Ignáczy Géza beregszászi fotográfus.

1941-et írtak akkor. A fényképeken látható férfiak magabiztosan, nemzetünk iránt érzett büszkeséggel néztek a fényképezőgép vakujába. A második világháború szele többségüket elsodorta, sokan valahol Oroszországban, idegen földben alusszák örök álmukat.

A kilencvenedik életévét betöltött nemzettársunk, aki annak idején hadifogságba esett, majd megjárta a szénbányák mélyét, és lélekben összetörve tért haza otthonába, megőrizte emlékeket. Mert-hogy senki és semmi nincs elfeledve: addig vannak közöttünk halottaink, ameddig beszélünk róluk.

Jegyzet egy jubileumi tárlat apropóján

2012 októberének végén és novemberének elején Ungváron Barcsai Tibor festőművész rajzait láthatta a közönség 75 éves jubileuma alkalmából. A kiállítás abban a Váralja kávézóban nyílt meg, amely csupán 50 méterre van a művész egykori családi házától. Barcsai Tibor Ungváron töltötte gyermek- és ifjúkorát, kedvenc városát 46 évvel ezelőtt hagyta el. Édesanyjával Esztergomban telepedtek le, ma is ott él, magányosan.

Elköltözésük óta sok víz lefolyt az Ungon. Két nemzedék váltotta egymást a kárpátaljai festőművészet fellegvárában. Az Ungvári Iparművészeti Középiskolában Tibort a két nagy „öreg”, Erdélyi Béla és Boksay József tanította. A kárpátaljai festőiskola megalapítói voltak, olyan művészekkel körülvéve, mint Manajló Tivadar, Glück Gábor, Konratovics Ernő, Koczka András, Boreczky Béla, Márton Béla, Soltész Zoltán, Petky Sándor és Kassai Antal. Mint ismeretes, Erdélyi Béla leginkább a francia impresszionista irányt követte, Boksay József és az említett alkotók többsége inkább realista tájfestő volt.

főleg egyetemisták alkották a leghaladóbb, a rendszer ellen minden téren lázadó „ifjú titánok” csoportját. Voltak köztük fizikusok, matematikusok, zenészek, orvosok, újságírók, de más szakmájúak is. Nem engednek Párizsba, hát szervezzünk Ungváron egy „Kis-Párizst”, gondolták. Kárpátalját felfedezték a szovjet birodalom más részein élők is, jöttek vendégek a balti államokból, Kijevből, Moszkvából. Ahogy gyakran hangoztatták, a Kárpátok természeti szépsége mellett nagyon tetszett nekik a város nyugati hangulata. Tibor intelligenciája és sokszínű műveltsége a különböző baráti körökben mindig nagyon megnyerő volt. Mélyreható képzőművészeti ismeretei mellett járatos az európai klasszikus és operazeneben, de jól ismeri a világirodalmat, a filozófiát. Sokáig szenvedélyesen sportolt. Röviden összegezve, Tibor Ungvár egyik jellegzetes és népszerű alakja volt.

Esztergomban, a magyar egyházi élet fő-

vetéshez az esztergomi Bazilikánál orosz, angol, francia nyelvű alkalmi idegenvezetők munkát vállalt. Máriával beutazták egész Európát, közben szenvedélye lett a nyelvtanulás. Az elmúlt években, látogatásaim alkalmával Tibort hol újjörög szavak tanulása közben találtam, hol meg a cseh nyelvet tanulta. De érdekli az olasz, a spanyol, és a német nyelv is. Egy angol nyelvű olvasmányával a zsebében érkezett meg Ungvárra.

A nosztalgia Tibor művészetében is megjelent: Ungvár, várfalaival, utcáival, sikátorai. Később grafikáiban tetten érhető volt egy sajátos realista-szürrealista ötvözet stílus, ami lassan átváltott abszurd szürrealizmusra, ahogyan maga a művész fogalmazott. Ilyen képekkel mutatkozott be szerett városában, Ungváron. Barcsai Tibor tárlata családiás légkörben zajlott, amihez a város legrégebbi kerületében lévő hangulatos kávézó is hozzájárult. Tulajdonosa, az akasztalainai származású Rusznák György maga is művészteljesítő, aki sokoldalú képzettségével a nem nagy, de annál lelkesebb baráti kör nagyon jó házigazdája volt.

FODOR ISTVÁN

A képen: Barcsai Tibort (középen ül) körbeveszik barátai és tisztelői, köztük Lengyel Sándor, Fodor István, a jegyzet szerzője, Szkiba Iván, Mihajlo Szirochman művészettörténész, Jenkovszky László, Rusznák György, a kávézó tulajdonosa, Tarics Zoltán és mások.

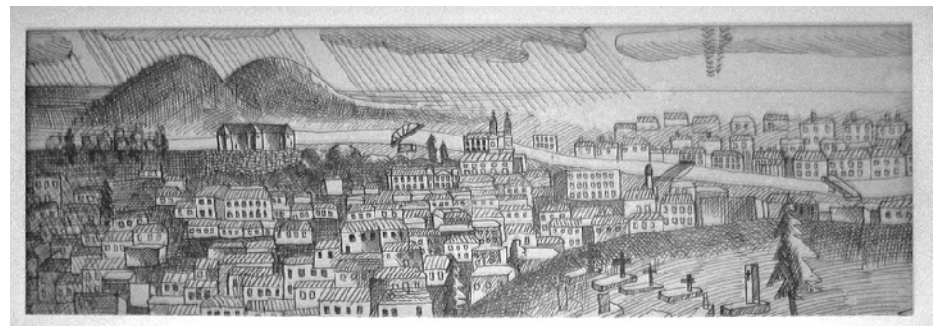
A képzőművész grafikái a múlt század '60-as éveiben készültek, Fodor István tulajdonában vannak.

Barcsai Tibor Ungváron már a következő nemzedék népes táborához tartozott, akik a múlt század húszas, de inkább a harmincas éveiben születtek. Kialakult egy rendkívül tehetséges baráti kör – Bedzir Pál, Szemán Öcsi Ferenc, Duncsák Attila, Kremiczky-Bedzir Zsóka és Sztaskó Gyula –, akik hatással voltak egymás művészetére. Szembeszálltak az erőszakkal terjesztett szocreálizmussal, de mindenkinek megvolt a sajátos stílusa. Az 50-es évek kemény sztalinista diktatúrája után a festőkre gyakorolt nyomás kissé lazulni látszott, már nem volt nagy bűn modernebb stílusban festeni. Igaz, az állami megrendelések többsége továbbra is a realista és szocrealista stílusok határán alkotó festőkhöz került. Egy ilyen jellegzetes monumentális „mesterművet” még most is látni Csapon, a vasútállomás várótermének falán...

Érdeemes felidézni egy pillanatra a fél évszázaddal ezelőtti Ungvár közösségi életét. Művészek és más fiatal értelmiségiek,

mennyire megváltozott az ország társadalmi és politikai légköre. Eluralkodott a konformizmus, az opportunizmus, az anyagiasság, a hedonizmus. Néha az az érzés fogta el a kárpátaljai látogatót, hogy idegen országba jött, és már csak az anyanyelv, ami összeköt. De az idő nemcsak öregít, gyógyít is. Felvidéki származású élettársa, Mária segítségével Tibor képes volt túltenni magát a nem könnyű kihíváson. A megél-

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

BALATONFÖLDVÁRI SEREGSZEMLE

**Zicherman Sándor:
Tiszaholtág**

**Uszik Tarasz:
Fatemplom**

Kron Zsuzsa: Balatoni táj Tihanynál

A lélek

tükörcserepei

Az idei balatonföldvári találkozón a kiállítóterem falain sok szép festmény vonzotta a tekinteteket. Néhányat lapunkban is bemutattunk. A képzőművészek többsége évtizedek óta az anyaországban alkot. Életük során számos élmény gazdagította őket, mégis-mégis a hazai tájat viszik vásznaikra: a Kárpátok hófödte csúcsait, az őszi mosolyát. Azt a ragyogást, amely megismételhetetlenül kárpátaljai.

A lélek tükörcserepei, mint a kaleidoszkóp, folyamatosan építik a részből az egészet. De, ha elszakítjuk gyökereinket, bármerre járunk, elkísér a váglyakozás: „valami nincs sehol...”

Kron Zsuzsa szelíd szépségű vizei már a nyugalom birtokba vételének kegyelmi állapotáról árulkodnak, nem úgy, mint Soltész Zoltán téli tájban barangoló magánya. Kutlán András messzi hegyei hívogatóan mosolyognak, meghódításra várva. Pedig az alkotó is érzi, hogy azok a hegyek már csak a mesében világítanak...

Ott voltak a kiállításon Garanyi József akvarelljei is. A Vérke-parti város Úri Kaszinója hallgatagon merül el a havas világban, akárcsak az a milió, amely a száz évvel ezelőtti kisvárost belengte.

Fatemplomok, patakok, városok... A művészek vásznai megőrzik őket az örökkévalóságnak.

F. M.

**Soltész Zoltán:
Téli táj**

**Kutlán András:
Őszi etűd**

Garanyi József: A Vérke az Úri Kaszinónál